

ARGEȘ

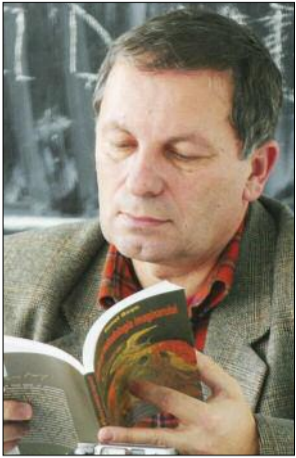
Editori:
Consiliul Local Pitești
Primăria Municipiului
Pitești
Centrul Cultural Pitești

Revistă de cultură fondată în 1966 • Serie nouă
■ Anul XVI (LI) ■ Nr. 10 (424) ■ Octombrie 2017 ■ 4 lei ■

*Apare sub egida
Uniunii Scriitorilor
din România*

Port popular din Ocoliş
(din vol. *Comunicare și cultură. Album de etnografie și folclor. Țara Moșilor, România, vol. I, apărut sub egida Societății Cultural-Patriotice Avram Iancu, Alba Iulia, 1997*)

Pentru familiile puternice, cum e și-a noastră, Consuella,/ cei dela Pilos ne recomandă să consumăm, din belșug, iaurt cu fructe și iaurt natur, lapte bătut și brânză Făgaraș/ (livrată mioritic de-un grec ciobănaș),/ gris cu lapte (dres cu frișcă sau chiar cu ciocolată)./ Hai, Consuello, măcar odată-n viață/ să ne permitem și noi să o facem lată!/ Katzikas, să mai vină un rând!

reportaj-poem

Poeme cu rază medie de acțiune (din dormitor și până-n hol, la ascensor)

Femeia, eterna poveste (cu happy end)

Poetul portughez o iubea pe Ophelia,/ Poetul din Valle Nera o îndrăgea pe nemțoaica Odette./ Poetul Arthur Tomato zicea că-i iubit,/ în secret, de o tulburătoare Muză difuză./ E clar, femeile iubesc poezii/ dar se mărită cu oameni tereștri./ Norocul poezilor e că mai există și femei/ care **fuck** totul pentru/ a ajunge într-o carte./ Maximum două...

Zboară, iubirea mea, zboară

Pe vremea când eram mai tânăr și la trup curat/ am cunoscut Femeia. Potrivit bunilor mei amici,/ de atunci încoace nimic important nu s-ar mai fi/ întâmplat în viața mea erotică. Azi, o mână criminală/ mi-a înțepat-o și, fără să ne mai apuc/ să-i spun cât de mult o iubesc/ Ea și-a luat, definitiv, zborul...

Cooking for 2/ Gătind pentru doi

Am fost fericit, Manuela, că la cei de la G&R Publishing (pe care i-am detectat tocmai pe Industrial Street/ din Waverly, USA) am găsit o ofertă bogată de produse specifice,/ pe care le găsești la orice expoziție oficială de Ziua Recoltei./ Oh, the Harvest Day.../ Erau cărți pentru slow cooking, pentru pește/ și fructe de mare, pentru salate și dresinguri,/ supe, preparate de porc și de vită, hors d'oeuvre,/ low calories, hollyday collections, low cholesterol,/ rețete chinezești, nemțești, italiene, irlandeze, norvegiene, suedeze dar eu voiam,/ neaparat, un „cooking for 2”./ Să gătesc doar pentru noi doi./ Editorul s-a uitat în ochii mei,/ m-a măsurat din cap până-n picioare/ și mi-a răspuns jenat: „Ați venit prea târziu, domnule, mult prea târziu!/ Era să intru în pământ de rușine/dar m-am oprit la timp./ Am observat că-s pe-un pământ străin și ostil...

Iubire, elefant de porțelan

Te-ai îngrășat peste măsură, iubita mea,/ și acum te explorez precum/ spionul englez trimis în misiune să afle/ cum e marea Uniune Sovietică la ea acasă./ „E ca și cum ai cerceta elefantul/ la lumina unei lanterne de buzunar”,/ a mărturisit, spășit, colegul lui 007./ Așa am ajuns și eu. Mă ajută/ cum pot, de niște baterii de mică putere/ pe care le reîncarc în fiecare zi ca să am rezerve/ de lumină pentru noaptea noastră polară...

Ziua Limbii Române. Like this..

Te invit, Candida, la un *Sex on the beach*,/ s-avem parte, conform Kamasutrei,/ de *Multiple orgasme*,/ de-un *Safe sex*, fără mari bătaii de cap./ Eu o să ți-l prezint pe *Mad Dog*,/ Tu mi-o vei prezenta pe *Virginia Colada*./ Vino, my darling, să sărbătorim,/ Așa cum se cuvine,/ Ziua Limbii Române...

O după amiază americană. Cu Cico și biscuiți

Stau în fotoliu și citesc, din scoartă-n scoartă,/ „New Yorker”-ul pe care/ mi l-a trimis nepoată-mea de peste Ocean./ Celesta se uită la televizor/ și răsfoiește tacticos „The biscuit collection”./ S-a oprit la „New Yorkers” („cookies with delicious hazelnut filling”)./ A intrat, apoi, în cămară și-a găsit, imediat, exact ce-a căutat./ Mi-a zis că ea n-o să semneze, nici în ruptul capului,/ „Declarația

nutrițională pentru 100 grame de produs”./ Cic-o deprimă teribil...

Tinerete în alb-negru. Sau parțial color...

Acum 40 de ani, am aflat dintr-un jurnal rătăcit și regăsit,/ c-am fost odată tânăr, Doamne, și că, de ziua mea,/ m-am uitat, împreună cu Ea, la televizor./ Am văzut un film american/ intitulat „Paradisul” (o proiecție în alb-negru)./ Totul se sfârșea, brusc, printr-un stop-cadru./ Doi tineri, ca mine și ca tine, Consuela,/ se uitau fix la fața unui bătrân chinez./ „Oare o fi fost, vreodată, tânăr?” s-au întrebat ei./ „Oare am fost, vreodată, tineri?”/ m-am întrebat, la rândul meu, azi, în așteptarea Noptii...

„Toujours”, une parole d'amour

M-ai răsfățat, mereu, cu tagliatele semipreparate, cu tortelloni/ (con carne sau cu spanac și brânză Ricotta, cu roșii și cu mozzarella),/ cu patate și cu gnocchi, cu somon norvegian afumat la rece,/ cu lasagna bolognese din carne de vită,/ cu aripioare de pui american (marinate la rece),/ c-o pizza delicioasă dela Trattoria lui moș Alfredo,/ cu creveți uriași (o porție grasă, cât pentru mine și cei doi nași), cu carne de porc autohton infiltrată-ntr-un gulaș unguesc,/ c-un bacon crud-uscat, cu orez prefierit și cu bobul prea lung,/ cu gorgonzola (când picantă, când dulce), cu unt de arahide și pișcoturi Savoiardi,/ croasante cu cremă de alune de la maitre Jean-Pierre./ De toate-am avut parte și le serveai ca la carte./ Dar de ce, mon amour, uitai mereu să pui, pe masa noastră bogată, și șervețelele umede marca „Toujours”?/ Întotdeauna am avut o presimțire, tristă și defectă, că ceva, ceva lipsește iubirii noastre ca să fie perfectă.

Viața noastră de după Vinerea neagră

Azi e Super sâmbăta, iubito./ Hai s-o sărbătorim așa cum se cuvine./ Fasolea albă din galantar e mai ieftină cu 40%,/ roșiile pasate dela Campo Largo - sunt la preț de jumătate,/ Mister Choco își vinde choco sticks-urile cu 42% mai puțin./ Cafeaua Amigo și-a lăsat prețul să-i intre la apă./ Să profităm acum. Acum ori niciodată./ Să vadă toată națiunea/ că la noi, în casă, s-a detectat viață și după Vinerea neagră...

Părul magic de lângă drum

Nea Vasile, meșterul de la Fabrica de pensule,/ mi-a mărturisit, între patru ochi, că/ are informații precise cum că și chipul Giocondei,/ ca și al altor femei faimoase din muzeele lumii,/ a fost mângâiat de vopsele puse pe pânză/ de pensule cu fire din păr de marmotă și/ pensule cu fire din păr de bursuc./ Sunt, iubito, pensulele cele mai fine făcute/ doar pentru pictori mari și limuzine scumpe./ Cum să-ți immortalizez,/ Consuela, zâmbetu-ți nepereche c-un fals/ păr de marmotă sau c-o biată imitație chinezească din păr de bursuc?/ Bine, nu zic că n-o să ncerc și cu păr de porc,/ și cu păr din coadă de cal sau/ chiar cu păr din urechile clăpăuge de vacă indiană,/ sustras, pe viu, de la animalele noastre din bățătura celestă./ La nevoie voi face, Consuela,/ chiar și sacrificiul suprem./ Voi tăia, precum Moromete salcâmul, chiar părul nostru/ de lângă drum. (Ăla de-i frate de cruce cu/ Mărul de lângă drum de Mihai Beniuc...)

Dragostea la ruși din filmele de epocă

Am aflat dintr-un film rusesc de-acum/ o jumătate de veac cum că dragostea,/ potrivit unui electrician de ocazie care/ repara o priză defectă, e ca un curent electric./ Alternativ, a precizat, imediat, proprietara prizei și totul s-a terminat într-o coadă de pește

Că tot ce-i românesc nu piere...

Ai crescut, precum Ileana Cosânzeana,/ odată cu laptele Doina. Era cremos,/ hrănitor și avea un miros dulceag./ Cu el te demachiai, cu el te/ protejai de razele nemiloase ale soarelui,/ cu el ți-ai amânat, sine die, îmbătrânirea./ Ai ajuns numuritoare în toate anotimpurile./ A woman for all the seasons. Ca Farmec nr. 16./ ca spray-ul Adam, ca Trandafirul Flaro/ parte integrantă din florile artificiale Flaro./ Made in Romania.

Am fost contemporani cu Epoca de Aur

Te-am cunoscut de pe vremea loțiunii Tarr, a Eugeniei,/ a spray-ului Bob, a Gerovitalului H3 (formula originală)/ și-a bancurilor lui Matty din „România liberă”./ Am îmbătrânit împreună, Doina. Am trăit s-o vedem dusă dintre noi/ și pe Ana Aslan, cea cu părul ca pana corbului,/ uitată de Dumnezeu pe pământ,/ singură și niciodată măritată./ Am supraviețuit, iată, doar noi doi./ Și strugulețul de buze, dulceața mea...

Imn pentru Țara mea

Eu îmi iubesc țara în mod concret./ Nu sunt ca alții care-și clamează dragostea-n piete/ Nu fac niciodată paradă de iubirea față/ de țara în care m-am născut și crescut./ Dar o iubesc, prieteni, o iubesc./ De câte ori am ocazia/ nu preget să o servesc și/ să o slăvesc, fără o să ezit o clipă./ „Țara mea”, o cooperativă din județul Vaslui,/ care-mi vinde și mie,/ la cel mai mic preț din supermarket, Ouă de pepeliță./ 24 de ouă cu doar 6,99 lei. La acest preț,/ nimeni dintre vecini nu-i stă-n cale. E mare și e tare, Țara mea/ iar eu sunt tare mândru de ea/ O, Țara mea, cea curată și fără urmă de colesterol...

Chef cu Brânză Făgaraș (până ne iau chelnerii pe fărăș...)

Pentru familiile puternice, cum e și-a noastră, Consuela,/ cei dela Pilos ne recomandă să consumăm, din belșug,/ iaurt cu fructe și iaurt natur, lapte bătut și brânză Făgaraș/ (livrată mioritic de-un grec ciobănaș),/ gris cu lapte (dres cu frișcă sau chiar cu ciocolată)./ Hai, Consuello, măcar odată-n viață/ să ne permitem și noi să o facem lată!/ Katzikas, să mai vină un rând!

Pășind prin Moscova

Palacioc ne-a adus, tuturor, aminte că grecii antici credeau/ că oamenii sunt făcuți din trei lucruri:/ iubire, mâncare și frica de moarte./ „Dar dragostea? Dragostea ce e?”, l-au întrebat cei doi tineri care, vai, iubeau aceeași fată./ „Dragostea nu e decât o formă de egoism”,/ a decretat Palacioc. După/ care, om bun la toate, Palacioc s-a întors să lustruiască și să facă lună parchetului Scriitorului./ Un parchet care urma să reflecte,/ ca-ntr-o oglindă atotcuprinzătoare, complexa realitate înconjurătoare.

(continuare în p. 31)

Momente și schițe din viața literară

Dar din dar

Pe 2 octombrie, la Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș, a avut loc un adevărat eveniment editorial: lansarea Integralei Calinic Argeșeanul sub titlul generic *Dar din dar*. Numeroasele cărți publicate de Înalt Prea Sfințitul de la Argeș au fost grupate și reeditate în condiții grafice de lux sub îngrijirea Maicii Cecilia de la Mănăstirea Aninoasa și lansate acum, în prezentarea unor personalități: Gheorghe Păun,

Dar din dar

Cristian Cocea, Octavian Sachelarie, Jean Dumitrașcu, Mihai Golescu, Pr. Ion Popescu, Codruț Scurtu, fiecare prezentând câte unul dintre volume care cuprind: memorialistică, interviuri, eseuri, scrierile teologice, jurnale, volum omagial etc. Timp de patru ore a fost

Zilele Poesis

evocată o operă literară de patru decenii. Dar, vorbim de integrala Calinic de până la 2017, că altfel autorul e în plină forță creatoare și scrie zilnic.

Ultima fotografie a lui Gheorghe Izbășescu, din 28 septembrie, în fața clubului elevilor din Onești, alături de membrii juriului concursului de proză scurtă „Radu Rosetti”

Niculae Gheran, laureatul Marelui Premiu FestLit Cluj 2017

Juriul Festivalului Național de Literatură de la Cluj-Napoca, din octombrie 2017 (Irina Petraș, președinte, Gabriel Coșoveanu, Dan Cristea, Daniel Cristea-Enache, Ion Pop, Vasile Spiridon, Mihai Zamfir, membri) a luat în discuție lista

cărților nominalizate pentru Marele Premiu, stabilită de către Filialele Uniunii Scriitorilor din România. În ordine alfabetică, acestea sunt: Diana Adamek, *Adio, Margot!*, Editura Univers, București, 2017; Mircea Bostan, *Proprietarul de fericire*, Editura PIM, Iași, 2016; Gabriel Chifu, *Ploaia de trei sute de zile*, Ed. Cartea Românească, București, 2017.; Dumitru Chioaru, *Ars orphica*, Ed. Limes, Florești/Cluj 2017; Adi Cristi, *Cu patria în brațe*, Editura 24 ORE, Iași, 2016.; Ioan Vintilă Fintîș, *Radiația cubului*, TipoMoldova, Iași, 2017; Niculae Gheran, *Rebreniana. Studii, articole, documente*, Vol. I-II, Ed. Academiei Române, București, 2017; **Marin Ioniță, Călare pe vânt, proză, Ed. Tiparg, Pitești, 2017** – propus de Filiala Pitești a USR; Márton Evelin, *Noaptea Salamandrelor*, Editura Curtea Veche, București, 2017; Mircea Mihăieș, *Ulysses 732, Romanul romanului*, Editura Polirom, Iași, 2016 ; Angelo Mitchievici, Ioan Stanomir, *Comunism inc.: Istorie despre o lume care a fost*, Editura Humanitas, București, 2016.; Cristian Pavel, *Cotropitor*, Editura Noema, Cluj-Napoca, 2017; Victor Gh. Stan, *Umbra luminii*, Editura Destine, București, 2017; Mircea Stâncel, *Cartea speranțelor disperate*, Ed. Discobolul, Alba Iulia, 2017; Eugen Suciu, *Frica*, Editura Tracus Arte, București, 2017.

În urma dezbaterilor, s-au detașat patru finaliști: Diana Adamek, Niculae Gheran, Angelo Mitchievici și Ioan Stanomir, Eugen Suciu. Prin vot secret, a fost desemnat câștigătorul: **Niculae Gheran**, pentru *Rebreniana. Studii, articole, documente*, dar și pentru „proiectul Rebrenianu” în întregul său, operă de-o viață. Laureatul Marelui Premiu la edițiile precedente: **Gabriel Chifu** (2014), **Corin Braga** (2015), **Ana Blandiana** (2016). Laureatul Premiului special al primei ediții: **Ștefan Borbély**.

Poetul Gheorghe Izbășescu la marea trecere

Ne-a părăsit poetul Gheorghe Izbășescu, la o lună după ce a împlinit 82 de ani. S-a născut la Lăicăi, județul Argeș la 8 septembrie 1935. A absolvit Liceul „Ienăchiță Văcărescu” din Târgoviște apoi Facultatea de Filologie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. A fost o viață întreagă profesor la Onești și directorul Clubului elevilor din oraș, unde a îndrumat numeroși copii pe calea poeziei, unii dintre ei chiar ajungând scriitori. A fondat acolo Liga culturală „Zburătorul” care în anii 90 a editat revista literară cu același titlu. Era membru al Filialei Pitești a Uniunii Scriitorilor din România.

Deși a debutat târziu (în 1979, în revistă, și editorial în 1984), Gheorghe Izbășescu a scris nenumărate cărți de poezie, unele în mai multe ediții. Era de-o mare meticulozitate cu propria-i poezie, scriind-o și rescriind-o la infinit și publicând-o și republicând-o după nenumărate elaborări, reelaborări, revizuirii... Nu știu alt poet contemporan care să lucreze permanent la perfecționarea textelor sale cum a făcut-o Izbășescu.

Ne-am revăzut în 27 și 28 septembrie la Onești, la concursul de proză scurtă „Radu Rosetti”, al cărui președinte de juriu era. Era entuziast, avea de predat o nouă carte la Editura Junimea din Iași, avea proiectate câteva culegeri cu numeroasele cronici și eseuri scrise despre poezia lui de critici din toată țara.

Odată cu dispariția prietenului nostru Gheorghe Izbășescu, literatura română a pierdut un poet important și un om pitoresc.

Zilele Poesis la Satu Mare

După o scurtă pauză creată de mici crize organizatoric-sponsoriale, ca să inventăm noi ad-hoc o sintagmă, festivalul (inter)național Zilele Culturale Poesis s-au reluat anul acesta (în 15-17 septembrie) la Satu Mare cu ediția a XXVI-a. Maeștri de ceremonie: poeții George Vulturescu, redactorul-șef al cunoscutei reviste Poesis și Dumitru Păcuraru. Ca și-n alți ani, lista participanților a fost una plină de personalități ale literaturii noastre contemporane: Ileana Mălăncioiu, Eugen Negrici, Adrian Alui Gheorghe, Ioana Diaconescu, Olah Andras, Ioan Groșan, Cassian Maria Spiridon, Gellu Dorian, Ioan Moldovan, Mircea Muthu, Ion Mureșan, Radu Ulmeanu, Claudiu Komartin, Robert Șerban, George Vasile Dâncu, Ioana Crăciunescu, Liviu Ioan Stoiciu, Doina Popa, Ioan Baba, Ovidiu Alexandru Vintilă, Nicolae Corlat, Dumitru Necșanu, Viorel Mureșan, Daniel Săuca, Octavian Doclin, Florea Firan, Gheorghe Pârja, Saluc Horvath, Al. Cistelean, Pavel Șușară, Gheorghe Glodeanu, Grigore Scarlat, George Achim... Au fost prezentări ale revistelor literare reprezentate și ale editurilor. S-au decernat premiile Poesis, ediția 2017: Opera Omnia pentru poezie – Ileana Mălăncioiu; Opera Omnia pentru critică – Eugen Negrici; Cartea de poezie a anului – Ioana Diaconescu și Ioan Baba; premiul pentru traducerea operei lui Lucian Blaga – Jean Poncet (Franța); premiul pentru Editura Școala Ardeleană – George Vasile Dâncu; premiul pentru Editura Bibliotecii Bistrița Năsăud – Ioan Pinteș; premiul de proză – Radu Sergiu Ruba; premiul pentru Casa de Editură Max Blecher – Claudiu Komartin. A urmat o călătorie în satul Ady Endre din comuna Căuaș, unde, la bustul lui Ady Endre, i-a fost înmănat premiul, cu numele marelui poet, liricului maghiar Olah Andras. În sfârșit, la Castelul Karolyi din Carei, a avut loc un recital de poezie.

Concursul de proză scurtă „Radu Rosetti” – 2017

În zilele de 27 și 28 septembrie, la Biblioteca Municipală Onești s-a desfășurat Concursul de proză scurtă „Radu Rosetti”. Juriul a fost alcătuit din Gheorghe Izbășescu (președinte), Nicolae Oprea, Vasile Spiridon, Dumitru Augustin Doman. La categoria de vârstă 10-15 ani a câștigat locul I și Premiul revistei *Ateneu* Silvia-Maria Berescu din Onești; la categoria 16-20 de ani: premiul II și al revistei *13 Plus* - Andrei Paraschiv din Onești, iar la categoria 21-35 de ani: premiul I și premiul revistei *Argeș* – Bogdan Alexandru Petcu din Bârsănești, județul Bacău.

Cea mai mică revistă

Cea mai mică revistă din România apare la Târgu Jiu și se numește *Ceașca de cafea*, cu subtitlul „minilunar cultural, literar, artistic”. Are 24 de pagini format 10x10 cm și este editată de poetul și actorul Gheorghe Drăghescu, fiind difuzată gratuit. Am în față nr. 166/septembrie 2017. Pe prima pagină e un desen de Constantin Piliuță, iar în interior poeme scurte, desigur) de Ion Horea, Aurel Rău (tipărite și în facsimil), Ion Popescu-Brădiceni, Aurel Dumitrașcu și traduceri din Byron. Revista e ilustrată color cu fotografii de la diferite ediții ale Festivalului „Serile de la Brădiceni”. Având în vedere criza de lectură de la noi, ca și inflația de reviste stufoase, adevărate antologii de texte, revista *Ceașca de cafea* de la Târgu Jiu este mană cerească. O citești exact cât bei o cafea și o și reții.

Carte nouă

Nicolai Tăicuțu – și cum vă spuneam... (Editgraph, Buzău, 2017). Nicolai Tăicuțu – nu prea răsfățat el de critici – este un poet care are un timbru propriu și obsesiile sale estetice, fără de care un poet nu e poet. Ce are acest volum în plus față de celelalte ale lui Tăicuțu? În primul rând, luciditate de poet programatic: „vai, vai, vai!//lovit în floare/de-o brumă târzie/zarzarul/nu a mai rodit//din apropierea mea/de pe ramul sterp/se ivește acest poem/trist”. Sau niște fulgurații de-o mare limpezime: „trece saltimbancul -/oamenii rād.../înflorește magnolia -/oamenii plâng...//sau invers”. Ce păstrează cartea din aparițiile trecute? Obsesia câmpiei, a bărganului cu caii și alte animale de acolo, și a oamenilor din câmpie, chiar și a celor celebri (Fănuș Neagu, de pildă). Structural, volumul acesta e un

poem-pseudojurnal, anunțat programatic încă din textul introductiv, cu fapte diverse, dar și cu portrete de oameni dragi autorului, portrete schițate în zece-douăsprezece versuri ca acesta, de epocă: „înainte de a pleca la biserică/s-a îndepărtat de sine puțin/atât cât să se poată fâli/în oglinda dimineții, că/ce mândru bărbat era el, bunicul/cu batista albă, scrobită/limpezită în sineală, călcată cu grijă/cu mașina cu tăciuni/impăturită în triunghi/și așezată cu un colț în afară/în buzunarul de la piept/de bunica, tânără femeie/de casă, ce-l urmează/cu drag”. Așadar, Nicolai Tăicuțu (*nicolai t* din texte) rămâne un poet al câmpiei, cu o voce când gravă, când jucăușă, dar și atunci cu un fundal vag melancolic.

Constantin Cubleșan

Studiul realizat de Ion Simuț, cu marcate dezvoltări critice de istorie literară, excelează prin dorința de a pune o anumită ordine în modul de tratare a acestei perioade literare, acordând atenție conceptelor cu care trebuie să opereze cercetătorul (nevoia „de a vehicula conceptele potrivite”). Minuția în periodizarea istoriei propriu-zise, din care decurge periodizarea evoluției creației literare, este cu totul apreciabilă.

CRONICI

PATRU LITERATURI ROMÂNE POSTBELICE (Ion Simuț)

Definirea și mai ales periodizarea literaturii române postbelice a devenit o adevărată obsesie a criticii și istoriei noastre literare (cu variantele propuse didactic în universități), în totul justificată din moment ce o ruptură a firului evoluției literaturii în general, asumată într-o unitate și normalitate istorică formată de-a lungul secolelor, s-a produs imediat după încheierea războiului mondial și o alta, tot atât de violent-dramatică, a avut loc patru decenii mai târziu, în decembrie 1989. De fiecare dată s-a produs câte o răsturnare capitală a perspectivelor valorizării și mai ales a înțelegerii și interpretării fenomenului literar în sine. Așa încât, demersurile analitice și de sinteză, într-o oglindă retrovizoare, a acestui parcurs, se impuneau ca o necesitate firească, cu atât mai mult cu cât azi totul trebuie rejudicat din punctul de vedere estetic, criteriul ideologic vicios, al necesităților partinice de odinioară, fiind obligatoriu abandonat. La numeroasele asemenea oferte se adaugă acum una ce pare a fi cea mai tranșantă disecare anatomică a tot ce s-a întâmplat și se întâmplă pe firul unui drum atât de sinuos și cu atât de multe obstacole în cale. E vorba de întreprinderea lui Ion Simuț, **Literaturile române postbelice** (Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2017), masivă și substanțială în ceea ce numește el, la un moment dat, „contabilizarea” unui extrem de bogat material de lucru. Cercetarea nu se dorește însă a fi neaparat o istorie literară, în nici un caz una urmând modelul tradițional, să-i zicem, autorul precizându-și astfel concepția de lucru: „Văd istoria literaturii ca o confruntare a unor câmpuri de forțe sau tendințe estetice și politice, nu ca pe o alăturare de scriitori dintr-un fel de dicționar cronologic sau ca pe o înșiruire de analize literare ce pot sta foarte bine într-un dicționar de opere”. Ceea ce și face Ion Simuț, parcursul literaturii române în anii de după război fiind încadrat într-un ansamblu de evenimente politice și sociale la care se referă, considerându-le producătoare (provocatoare) de act cultural, literar în speță: „Eu scriu un tip special de istorie literară, care ține cont de regimul politic în care s-au scris opere”. Așa se face că, o primă întrebare la care formulează un răspuns convenabil este dacă în România a existat sau nu un comunism adevărat. După ce trece în revistă diversele ideologii autoritare, dictaturile contemporane etc („Puțta filozofie politică nu strică”), formulează concluzia după care, la noi „comunism încă nu a apucat să fie”. Constată importantă întrucât, zice domnia sa, nu putem vorbi de o „literatură română sub comunism” cât de „o literatură comunistă”, aceea care a vehiculat convingeri sau aspirații comuniste. De aici aprecierea că scriitorul român a fost „captivul unei dictaturi (...) prizonierul unui sistem politic închis, păzit cu toate mijloacele să propage o ideologie unică, printr-un partid unic”. În acest sens au fost create instituții politice de constrângere și limitare a libertăților de creație (Partidul însuși, prin directivele și decretele ce trebuiau urmate, aplicate, Securitatea care practica un control „asupra prsoanei scriitorului” și, evident, Cenzura ce exercita controlul asupra creației în general, de toate felurile), în raport cu care scriitorii s-au conformat sau nu, mai mult sau mai puțin, de unde și realitatea care edifică patru tipuri de literatură: *literatura oportunistă* sau *conformistă*, constituind literatura oficială, incluzând operele scriitorilor „aflați în acord deplin cu regimul politic și cu ideologia lui”, pe care o ilustrează sub „formă propagandistică”; *literatura evazionistă*, aceea care „evită orice opinie sau temă politică, fiind totalmente abstrasă din actualitate”, fiind posibilă, mai mult, după 1960 când „regimul începe să se relaxeze”, incluzând și literatura, așa zisă, de sertar; *literatura subversivă*, aceea „ieșită parțial din cadrele recomandate ofițial și îndreptată oarecum împotriva curentului”, având roul de a „sparge canoanele tematice și estetice”, exemplul cel mai ilustru fiind cel al poeziei lui Mircea Dinescu (opinează criticul), o „cărăială în surdină”; în fine, *literatura dizidentă și literatura exilului*, fiind în cea mai mare parte o literatură „împotriva regimului

politic de la București” și aparține scriitorilor din exil, cu un stagiul mai lung sau mai scurt de activitate. Ion Simuț le discută oarecum independent, vorbind despre *patru literaturi române postbelice*. E discutabilă această defalcare atât de categorică și de radicală, întrucât aceste *patru literaturi* nu constituie altceva decât patru paliere de afirmare (tematică dacă vreți, ideologică, atitudinală a scriitorilor) în cadrul uneia și aceleiași literaturi române. O literatură ce are la bază criteriul fundamental de afirmare și de existență al ei: limba în care este scrisă, limba română. Chiar dacă Ion Simuț face distincție, pe bună dreptate, între literatura Basarabiei, a Bucovinei din Ucraina, a celei produse în spațiul jugoslav sau maghiar etc, toți cei care o practică se reclamă a fi *scriitori români*. E drept că domnia sa atrage atenția asupra scrierilor vechi, aproape ilizibile azi (D. Cantemir, I. Budai-Deleanu, parte din cronicari ș.a.), dar care utilizează și acestea limba română în formele ei încă rudimentare, el exprimându-și totuși dezacordul cu aceia care (Andrei Terian, bunăoară) vorbesc despre schimbarea conceptului de literatură de la o epocă la alta.

Revenind la substanța demersului privitor la literatura română de după război (Ion Simuț este atent, în genera, la concepte, astfel încât remarcă diversele formule sub care alți critici și istorici literari operează: „literatură română de azi”, „literatură română contemporană”, „literatură actuală”, „postbelică”, „în totalitarism”, „sub comunism”), se oprește asupra discuției dacă și în ce măsură aceasta continuă sau nu literatura interbelică (militanți și oponenți: V. Fanache, Gh. Grigurcu, Al. Piru), având în vedere periodizarea acesteia până la o posibilă „istorie postmodernă a literaturii române”, domnia sa optând pentru o etapizare a literaturii române postbelice după cum urmează: 1/. martie 1945 - decembrie 1947, „etapă de tranziție între două dictaturi”; 2/. 1948 - martie 1953, „stalinistă”, „a socialismului de tip sovietic”; 3/. 1953 - martie 1965 orientată spre „comunism/socialism național”; 4/. 1965 - iulie 1971, o etapă a „liberalizării perverse” și, în fine, 5/. 1971 - decembrie 1989, etapa „socialismului dinastic”. Aparte este discutată, firește, perioada de după 1989, când avem de-a face, zice domnia sa, cu *literatura română în economia de piață*. Abordarea aceasta este temerară și incitantă, fără îndoială, cu atât mai mult cu cât propune discuții, dacă nu neaparat în totul originale, în orice caz având cu un mare quantum de tratare strict personală, cu disocieri penetrante în condiția literaturii de partid, bunăoară, luând-o metodic de la afirmațiile leniniste, abordând exigențele literaturii proletare, cu varianta realismului socialist ș.a.m.d.

Cronologia, periodizarea literaturii din 1945 până în 1989 merge mână în mână cu *istoria* evenimentelor politice, fundamentale pentru evoluția fenomenului literar (actul de la 23 August 1944, instaurarea guvernului revoluționar-democratic la 6 martie 1945, actul de la 30 decembrie 1947, abdicarea regelui Mihai I, noua Constituție, Congresul Partidului din iulie 1965, Tezele din iulie 1971 și așa mai departe până la Congresul al XIV-lea al PCR din noiembrie 1989). Este un parcurs urmărit meticolos, începând cu „sovietizarea României”, cu „socialismul de tip sovietic”, lupta de clasă, procesul moștenirii culturale, liberalizarea hrușcioviană, desovietizarea României, Congresul Scriitorilor din 1956, reabilitarea lui Maiorescu ș.a.m.d. Întreaga mișcare literară este raportată la mișcările în plan politic și social de unde și pronunțatul caracter sociologic al acestei istorii literare. Fiecare moment nodal își are actorii săi, pe care Ion Simuț îi prezintă și îi judecă în contextul epocii (N. Labiș, A. E. Bacosky, generația 60, obsedantul deceniu, momentul liberal al lui Ceaușescu - invadarea Cehoslovaciei, naționalismul acestuia, recuperarea literaturii interbelice, cazul Goma, poezii generației 80, în fine *O antologie a demnității scriitorului român* în contrapondere cu *Antologia rușinii* realizată de Virgil Ierunca, totul în capitole și subcapitole de analiză și comentariu detaliat.

Desigur, corpusul cel mai interesant rămâne cel consacrat **Literaturilor paralele**.

Literatura oportunistă își are implicațiile ei specifice: morale, politice, estetice, ilustrate prin operele diversilor scriitori, de la N. Labiș și Dan Deșliu, o listă întregă de autori de jalnică amintire. Interesante sunt aici discuțiile privitoare la proletcultism (reperat în intervalul 1948-1950) și realismul socialist (adoptat din 1951), la canonul literar proletcultist (istoria literară propusă de Emil Boldan, remarcabilă prin „obediință și mediocritate”), la ierarhizarea valorilor etc. Totul cu rigoare și minuțiozitate expozitivă.

Literatura evazionistă își are și ea un amplu capitol analitic, autorul considerând că ea prezintă un refugiu în fantastic și mit. Se fac distincții și nuanțări: refugiul în propriul eu poetic, în ironie și speculație livrescă de obicei urmând procedeul prozei de analiză psihologică, în anii 80 se practică textualismul, experimentalismul și în cele din urmă posmodernismul, ca *metode* de creație. Estetismul devine și el o „concepție și o practică semnificantă”. Surprinzătoare mi se pare discutarea în acest cadru a Cercului literar de la Sibiu, propunându-se conceptualizarea *cerchismului* în contrapagină cu *euphorionismul* („Euphorion simbolizează tot ce e nou pe plan spiritual”). Ca formă de evazionism s-a manifestat și onirismul.

Literatura subversivă dezvoltă un limbaj subversiv, esopic, fără a adopta „în mod dechis o opoziție fermă, ce ar duce la un conflict al punctelor de vedere cu oficialitatea”. De aici nu mai e decât un pas până la „disidență și subversivitate”. Sunt trecute în revistă exemple de poezii cu dublu înțeles, discutând aparte cazul intervenției lui Titus Popovici la tribuna Congresului CC al PCR, criticând romanul **Bunavestire** a lui Nicolae Breban, afișând astfel frustrarea scriitorului reprezentativ pentru anii 50 dar și „agresiunea oportunistului față de scriitorul care nu acceptă arta servilă”. Alte exemplificări ale formelor subversive, se face prin creații ale Anei Blandiana, Ilenei Mălăncioiu ș.a.

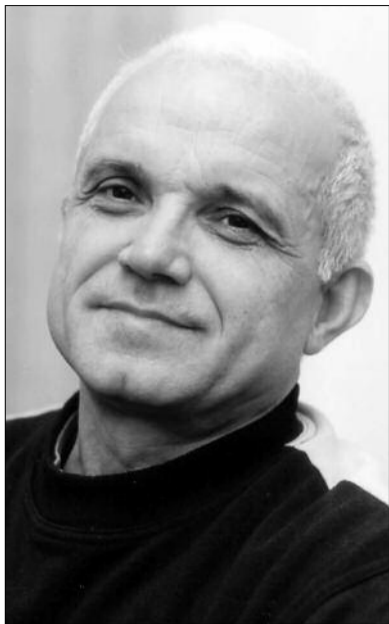
Atenție sporită i se acordă *literaturii disidente și literaturii exilului*, cu Paul Goma ca punct de reper („Un Soljenițan român”), cu Dumitru Țepeneag ș.a.; o contribuție însemnată realizând prin cronologia exilului literar postbelic, cu detalieri pe diferitele perioade, insistându-se aparte asupra exilului literar din perioada ceaușistă.

Studiul realizat de Ion Simuț, cu marcate dezvoltări critice de istorie literară, excelează prin dorința de a pune o anumită ordine în modul de tratare a acestei perioade literare, acordând atenție conceptelor cu care trebuie să opereze cercetătorul (nevoia „de a vehicula conceptele potrivite”). Minuția în periodizarea istoriei propriu-zise, din care decurge periodizarea evoluției creației literare, este cu totul apreciabilă.

În fine, nu e mai puțin incitant turul de orizont pe care îl face Ion Simuț în cadrul literaturii de după 1989 (literatura în economia de piață), nedorind să procedeze însă la o discuție sistematică asupra orizonturilor tematice, ideatice, asupra procedeele literare cultivate („e o poveste nouă, pe care încă nu s-a învrednicit nimeni să o scrie”).

Fără îndoială, demersul realizat de Ion Simuț este prin totul o provocare polemică și o demonstrație de forță în privința abordării unei plaje atât de vaste și de bulversante a scrisului românesc dintr-o perioadă a unui trecut foarte apropiat, în care deocamdată se pot cartografia (e nevoie chiar) toate configurațiile *terenului*, cele care, cu timpul, se vor estompa, fiind receptate de către generațiile viitoare dintr-un alt unghi de observare, acela al distanțării firești față de punctele nevralgice ale creației, resimțite de creatorii de literatură aflați, ca atitudine, pe planuri atât de diferențiate, într-o perioadă relativ redusă de timp. Tocmai de aceea, „contabilizarea” pe care o face Ion Simuț este de reținut, ea propunând istoricilor literari de azi ca și a celor de mâine, cu siguranță, o posibilă retrospectivă, în abordare obiectivă.

Liviu Ioan Stoiciu

Adunăm pietricele găurite de mare (Mă despart de Mircea Mihăieș)

continuare să împart cărți ale mele... Mă culc după ora 1.

Miercuri, 9 august 2017. Probleme, peste noapte – Doina mă sperie, îmi spune să anunț Salvarea dacă nu-și revine după ce ia alte două pastile de inimă, are tensiune, pe care n-o poate controla. Slavă cerului, a reușit să adoarmă. Eu am dormit iepurește... Doamne ajută, și-a revenit, de la ce i se face rău? De la faptul că stă tot timpul în apa sărată? Ea e bolnavă de inimă... Eu am arsuri gastrice peste noapte, cred că mi se trag de la băutura tonică necunoscută stricată de aseară. Apropos, în mod stupefiant nu am mai avut arsuri gastrice de când am venit aici, la mare, n-am chiar nici o explicație... Dimineață, Doina a refuzat să meargă pe plajă și să intre în mare, a mers în stațiune la bazar, a cumpărat banane și piersici. Venit pe plajă singur, e vânt și azi și sunt valuri mari, dar nu sunt mai periculoase decât ieri, intru de două ori în apă, stau „la fier” pe prosopul dublu, trec trei ore. Gargară pe plajă și azi cu Corneliu Antoniu și Robert Șerban. La 13.30 vin și fac duș la cameră. Mergem la masă, dau și azi 11 lei pe apă minerală (surprinzător, seara, fetișcana din Bacău refuză să ia cei 5 lei dați „ciubuc”; bun-simț?). Angela Marinescu îmi cere la telefon să-l cert pe fiul ei fiindcă nu știe să se poarte cu mama lui, refuz politicos. Directorul revistei *Tomisul cultural* Iulian Talianu, amabil, îmi telefonează că vine special pentru mine de la Constanța – stăm la o cafea, mi-a adus numărul de revistă în care am un poem, îmi dăruiește vin de Dobrogea, degeaba refuz (eu nu beau alcool de... 40 de ani!), că e în contul dreptului de autor. Fumează, are o familie de vis (trei copii, doi în Anglia, căsătoriți acolo, cu copii și vile în România, inclusiv la Bușteni, și al treilea în București, vedetă), își vinde vila de la Costinești și-și face vilă la Eforie Sud. Mă roagă să scot un pasaj din interviu dat lui (pe e-mail), accept, el nu vrea să se pună rău cu nimeni. Cristian Livescu ne aduce un pahar de whisky (îl are cu el, la masă plus vin). Îi dau constanțeanului (de 16 ani e la Constanța; vine din Călărași și Ialomița; a avut trei publicații) volumul „Ajuns din urmă”, mai târziu îmi telefonează, mă asigură că mi-a citit cartea și că mă roagă să-i trimit un poem în facsimil, pentru revista lui... Vin la 16.30 la cameră, plec pe plajă cu Doina, după ce mâncăm pepene galben. Stăm jumătate de oră pe prosopul dublu, după care intrăm în apa mării (reușesc să înot un pic, valurile mari nu te lasă nici să faci pluta). Apoi preumblarea de rigoare pe plajă, de la Vila Președinției la Vila Scriitorilor. Gargară iar cu Cornel Antoniu și cu Cristian Livescu (e convins că Adrian Alui Gheorghe a fost o victimă a oamenilor lui Culiță Tărăță, care l-a instalat director la biblioteca județeană, și ai lui „Pinalti”, Gh. Ștefan), plus N. Grigore Mărășanu (stă după-amiaza cu ochii în gol pe o stâncă, la plaja noastră) și cu răsfațatul Robert Șerban. Zi frumoasă și azi, vântul menajează pielea arsă (eu, repet, am și bronz de la munte, de la Brașov). Duș la 19.30. La 20 la masă. Plec împreună cu Doina pe faleză și în stațiune, mâncăm două înghețate, aglomerația e maximă și azi, ne întoarce la 22.30 (mă enervez auzind că „europeană” FCSB a făcut 1-1 cu Poli Iași). Laurențiu a plecat la București, am vorbit la 12 noaptea cu el, n-a văzut ghivecele de flori din sufragerie, la Brașov, să le ude; s-a ars un bec la baia de la etaj (bec special, va trebui să cumpăr); pisica se descumă după puteri, a mieunat la ușa de la dormitor (îi e dor de noi; a vorbit Doina cu vecina Ema, sper să o fi lăsat să reintre în casă și să fi udat ghivecele cu plante din sufragerie, dacă nu vor fi murit). Doina se plânge de o coapsă „dislocată” de un zid de apă, intrată în marea zbuciumată, asta-i mai lipsea. Îi transmit lui Iulian Talianu telefonul cu adresa de e-mail a Gabrielei Adameșteanu, vrea să-ia un interviu. Doina nu s-a culcat la 0.30. Mă culc la 1.30.

Joi, 10 august 2017. Dorm pe sărite, ies la baie des (poate și fiindcă am luat Echinacea și Famotidina la miezul nopții), am arsuri gastrice, iau și un Maalox... Ultima zi la mare. Mă rad. Banană, alune, pesmet uns cu unt și miere, cu ceai. Hotărâm să mergem la plaja comunei 23 August, plecăm din Neptun fără grabă la ora 10 (eu numai în slipi, în mâini cu papuci), ținem „buza mării”, mergem cu picioarele în apă, descoperim la Olimp o plajă nouă (și că se reface un hotel părăsit), adunăm pietre găurite. Îmi dă telefon Simona Vasilache, că mă invită la „Literatura tinerilor” la Neptun pe 14 septembrie, trei zile, din partea UR, îi spun că tinerii mă înjură și prefer să stau deoparte (Mircea Mihăieș, din Comitetul Director al UR, nu mai departe, cauză, ca patron la *Orizont* care a dat de gustul puterii, o mizerie la adresa „operei” mele, semnată de un student, o critică de o rea-credință nemaîntâlnită, de doi bani; mă tot repet, e dezolant

Poemul de colecție

Mircea Bârsilă

În fiecare seară

Puțini, foarte puțini bănuiesc ce înseamnă
să te culci fericind vrăbiile. Cheia
răsucită în ușa
de două ori, lampa dată la infinitiv
și lătrăturile de peste noapte:
îndepărtatele
lătrături ale sălbăticiunilor
psihopompe.

Ferice de vrăbii : n-au zei
și nu le ia niciodată interviuri păianjenul,
uriașul păianjen în caftan egiptean. Ferice
de ele: niște firimituri, niște mici ancore
ținându-mă, în fiecare seară,
să nu mă arunc pe fereastră – într-un gol și mai mare.
Lampa dată la infinitiv,
cheia răsucită în ușa de două ori
și repetatele coșmaruri cu substrat arhaic, păgân :
se face că mi s-a furat din nou colivia
în care îmi țin umbra. Se face că patul în care dorm
este izbit, toată noaptea, aproape ritmic,
de găleata unei fântâni. Puțini, foarte puțini bănuiesc
ce înseamnă să te culci fericind vrăbiile:
n-au zei și poate nici nu știi că sunt vii
în această betonieră în care ne învârteste,
din ce în ce mai repede, soarele.

că avangardiștii naturali de azi (ai poeziei spontane) nu înseamnă nimic; află că și premiile importante primite de mine, cu președinți de juri din care n-a lipsit nici un mare critic, mi-au fost acordate din... indulgență, tocmai mie, cel mereu antipatizat; motiv să mă despart public de Mihăieș; mă întreb siderat dacă mi se plătesc polițe, ce e de fapt în spatele acestei porcării nedemne; mi-e efectiv rușine că mi se arată astfel „pisica”), mă asigură că tinerii prezenți vor fi aleși de președinți de filiale; îmi pare rău, răspund politicos, dacă mă invitați din timp (eu eram trecut la rezerve, probabil), veneam din respect pentru organizatori, nu mai acceptam invitația la Satu Mare, făcută din timp, la Zilele Poesis care au loc în aceleași zile, 14 - 17 septembrie... Mai apoi am aflat de la Corneliu Antoniu că ședința de consiliu al UR va avea loc în 13 septembrie în... Bulgaria, la „Nisipurile de aur”, de unde toți membrii vor veni la Neptun... Găsim plaja la 23 august plină, chiar dacă e iarbă de mare. Doina se oprește la o masă aici, eu merg dincolo de cherhana și malul abrupt, sălbatic, fac poze cu mobilul. La întoarcere beau o cafea, Doina bea apă cu lămâie (12 lei), e aici și restaurant la care nu suntem serviți fiindcă nu suntem... îmbrăcați. E derutantă trecerea trenului în spatele căsuțelor de cazare, ai senzația că intră direct pe plajă. Când mă uit la ceas văd că e 12.45, o luăm din loc înapoi, adunăm pietricele găurite... Doina se miră că a făcut față drumului pe plajele pustii, pe un soare torid. Întorși la cameră, duș și la 14.15 venim la masa de prânz (e lăudabil că mereu e altă mâncare), cumpăr apă minerală de 5 lei; N. Rusu pleacă în această seară la Chișinău. Reveniți la cameră postez pe pagina mea Facebook 30 de poze: *La insolita plajă la mare a comunei 23 August, dincolo de plajele de la Olimp, spre nord, departe, patru ore dus-întors. Plecat cu de la Vila Scriitorilor, de la Neptun, azi, cu picioarele în apa mării, pe plajele sălbatice, la 23 August (și dincolo de Cherhana) - soare intens, briza binefăcătoare, pescăruși, diguri și stabilopozi, cazemate, iarbă de mare. Adunăm pietricele găurite de mare...* Mâncăm după ora 16 ultimele felii de pepene verde. La 16.30 plecăm pe plajă, Doina intră în apă, eu stau pe prosopul dublu un timp, la soare, s-a întors canicula? Intru în apă, înot (deși sunt valuri care mă dau peste cap). Preumblarea obișnuită de la Vila Prezidențială, tot golful. Gargară cu același Corneliu Antoniu (vine și N. Grigore Mărășanu; anul acesta, la sfârșitul lunii septembrie, chiar se încheie proiectul pe zece ani, „Festivalul Poeților din Balcani?”), care și-a schimbat pălăria, e nebronzat (nu știu de ce; Doina, deși n-a stat la soare, e bronzată). Citesc din H. Murakami. Îl felicit pe N. Prelipceanu de ziua de naștere – 75. Îmi spăl părul cu șampon, venit la cameră, la 20 la masa de seară (friptură de porc, grătar), cumpăr apă minerală, las „ciubuc”, fata care ne servește din Bacău va intra la facultate în toamnă, mi-a spus că s-a temut de mine, fiind prezentat ca un scriitor dificil! Altfel, azi află de ce nu e iarbă de mare în golful nostru, Ceaușescu a pus plase „în largul mării” de-a lungul golfului. Șterg geamurile la mașina Sandro. Ies cu Doina pe faleză, nu vrea să mergem mai departe, suntem totuși în ultima seară la mare. Întorși la cameră, facem bagajele. N-am purtat în aceste șapte zile câte am stat la Neptun decât câteva haine de vară (fără mâneci), o pereche de pantaloni scurți, sandale. A fost soare. Frunzăresc știrile pe internet, Lidia Vianu și Leah Fritz mi-au tradus un poem pentru nu știu ce concurs, mă anunță, le mulțumesc... Mă culc la 0.30.

**La insolita
plajă la mare a
comunei 23
August,
dincolo de
plajele de la
Olimp, spre
nord, departe,
patru ore dus-
întors. Plecat
cu de la Vila
Scriitorilor,
de la Neptun,
azi, cu
picioarele în
apa mării, pe
plajele
sălbatice, la 23
August (și
dincolo de
Cherhana) -
soare intens,
briza
binefăcătoare,
pescăruși,
diguri și
stabilopozi,
cazemate,
iarbă de mare.
Adunăm
pietricele
găurite de
mare...**

litere

Paula Romanescu

Toamna în haiku

TOAMNA / AKI

*grele desfrunziri –
inutilă recolta
de-nțelepciune*

riche le défeuillage
inutile la récolte
de grande sagesse

*
*crâng de Măiastră –
în aurul din frunze
cântul tăcerii*

bois de Măiastra –
dans l'or des feuilles mortes
le chant du silence

*
*ultima frunză –
între ramuri de arțar
plin cuibul gol*

la dernière feuille –
entre les rameaux du chêne
plein le nid désert

*
*măcieșe roșii –
pe gardul de nuiele
stolul de vrăbii*

cynorrhodons rouges –
entre les rameaux d'épines
nouée de moineaux

*
*dansândă frunza
se așterne-n cărare
să moară puțin*

la feuille dansante
se couche dans le sentier
pour mourir un peu.

*
*clepsidră de nori –
nisipul plajei cerne
pustietate*

clepsydre des nuages –
le sable de la grève
crie solitude

*
*cade o frunză –
pisica prinde-n gheare
umbra zborului*

tombe une feuille rouge
le chat attrape de ses griffes
l'ombre du vol

*
*dincolo de nori
croncănit de cocoare –
mai săraci c-un vis*

au-delà des nues
croassement des cigognes –
nous un rêve de moins

*
*ciorchini neculeși –
viespile și bondarii
ocupați foarte*

des grappes oubliées –
les bourdons et les guêpes
à la cueillette

*
*mărăcinișuri –
în foste sere cioburi
zdrențe de soare*

hautes les broussailles –
dans les feues serres de
légumes
haillons de soleil

*
*solie din larg –
fără ramul de măslin
porumbelul gri*

message du grand large –
une colombe grise arrive
sans branche d'abricotier

*
*înpumat valul –
la mal de mare moartă
cochilii negre*

blanche la vague –
au bord d'une mer morte
des coquilles noires

*
*cântecul frunzei
în vântul de octombrie –
tăcut poetul*

le chant de la feuille
dans le doux vent d'octobre –
muet le poète

**Biserică veche
de lemn, acoperită cu
sindrila, Galda de Jos,
Mocăniștea Albei**

Domnița Neaga

BIBLIOTECĂ

Pe raftul întunecat al bibliotecii,
foșnesc a neastâmpăr cărțile mele
la care am visat...

Pe câteva, le-am scris
și sunt acum un foc necontrolat
de artificii;
la unele, mă gândesc
ca la o grădină cu magnolii
înflorite,
ale căror petale
se scutură în sus;
în fine, altele nu vor fi scrise
niciodată,
fiindcă mesajul lor de oboseală și moarte
s-a risipit demult,
în vânturile aride
ale verilor mele arcadiene...

Calc cu grijă podeaua bibliotecii,
să nu strivesc siluetele kamikaze
ale gândurilor nerostite,
neșezate încă în paginile cărților
din viața ce va să vină...!

TOAMNA DIN NOI

JOCUL

Dorindu-mi dezmărginirea,
am găsit în tine stânca,
de care, asemenea liliacilor
dintr-o peșteră,
mi-am lovit țipetele,
ca să descopăr,
cu tot întunericul din jur,
calea spre lumină.

Doar pe aripi, păstrez încă
nevindicate rănile,
ca o amintire a bătăliilor,
pe care înverșunată le-am dus
cu ochii închiși...
Ele mă țin deasupra
și nu mă lasă a mă prăbuși
din acest zbor haotic,
nocturn,
numit, invariabil, Destin...

INDIFERENȚĂ

Ne grăbim, nici noi nu știm spre unde,
cu idealurile vraiste,
neîncăpătoare în hainele
rămase prea strâmte.

Risipim gândurile fără folos,
ne semnăm disperarea

Magda Grigore

În numele poemului

(eu sunt Cain și Abel)

Ah, lumina aceasta, blând răsărit de Eden,
prin care a trecut *ceva vreme*,
lumina aceasta în care se ascund lumi
suprapuse –
în ea respiră un relief ascuns,
detaliile lui înfloresc atât de libere și
orgolioase
încât sub ele nu se mai văd
ideile nealterate ale primului cuvânt.
În lumina aceasta îmi trebuie mai multă
vreme
ca să-i despart din mine pe Cain și Abel
înainte să cadă sângele din trup,
înainte să cadă cuțitul suferinței în inima
lumii,
înainte să plângă lumina spre însingurarea
fiecărui apus.

În lumina aceasta îmi trebuie mult mai
multă vreme
ca să înțeleg cine am fost atunci, la izvoare,
când cartea zilei abia s-a deschis.
Ca să înțeleg ce am făcut în prima mea
istorie,
să înțeleg cine am fost de fapt, Cain sau
Abel,
binele sau răul,
frica sau bucuria,
minciuna sau adevărul iubirii,
surâsul sau geamătul,
crima sau îmbrățișarea.
Eu sunt Cain și Abel –
lupta continuă în blânda lumină de Eden
în care vremea trece liberă și orgolioasă
până la înroșirea sângelui din apus.

pe zidurile cu ochi și urechi,
mai facem din ele desene pe asfalt,
dar cu grijă,
să nu le călcăm în picioare,
că destul ni le strivesc alții...

Ne grăbim. Cu sângele pulsând frenetic
gata să iasă din vene,
alergăm să prindem ultimul tren...
Brusc, ne intersectăm cu Destinul,
strigăm după el prin mulțimea grăbită,
ca după un prieten adevărat.
Disperați, îi facem semne cu mâna:
„Suntem aici! Aici...!”

Nu ne vede, nu ne aude,
nu ne mai recunoaște.
Și el se grăbește, ca noi toți.
Păcat, în el mai aveam
un strop de speranță...!

Te așezi bulversat pe o bancă,
în așteptarea trenului tău,
care tot întârzie,
și strigi,
că și așa nu te aude nimeni:
„Băi, români (că sunt numai români
în gară)! Băi, români,
iată până unde a ajuns
Indiferența...!”

CHIAR ULTIMA IUBIRE

crăpate romburi ca model pentru scena colțului
atunci când plantele oglindesc intrări sau ieșiri dintr-o zonă
oricum foarte sensibilă deloc întâmplătoare la etaj sărbătorim altă naștere
mai jos arde chiar ultima iubire îngăduită după sânziene
atenție la treptele arse pe ruguri trecute în neființă
mereu vertijul periculos deasupra îngerului de pământ
atrage unghiurile întotdeauna reci
vântul e foarte aproape – roată de sticlă trăitoare
în singurii ochi ce știu să mulțumească

PASĂREA-PLEOAPĂ

poate odată a zburat
sau parcă nu era decât umbra flăcării pe care unii dintre noi o vor vedea la plecare
penele moi prea colorate încă descoperă un colț de prăbușire
lângă alte și alte oglinzi neîntoarse cine va plânge?
săgețile risipite nu mai vorbesc despre unice ploii fierbinți
ocoliri fără noroc spre această crucificată aripă a transformării
retragere între pleoape zburătoare
poate o rugă

ALTE PIETRE

întâi pietrele – centrală aglomerare a gusturilor foarte elevate
la modă printre zile fără noapte
apoi mesele plutitoare aroma fumului scump
masat doar de învingători când își relaxează Shiva colțul ochiului
e mult prea multă aglomerație
se rade numai indirect astfel că suntem aproape
aruncați din balconul puțin încăpător al lemnurilor fine
la loc între mereu alte pietre alte spaime
cu trecerea timpului încercuit cu urmele degetelor împrejur
pe cunoscutele ziduri dintr-o dată fără urmă

DIN PROFIL
moartea trezită brusc din somn de câinii dimineții
ieri existau variate înghețuri în fața singurei porți cu mare carismă
obișnuită deja pentru acea poză de arătat lumii
așteptam ceva dispus la estetice încadrări soarele surprins din profil și nu numai
ca niciodată clipirea cinstei se strecoară fără experiență printre fire albe
măcar acum citește corect mesajul buzelor inegale!
albume uitate dezvăluie taina uneori întunecată a trezirii lanțului
lanțul care coboară

ȘI TOTUȘI UN CHIP

ușa îngerului deschisă plus o nuanță (ocru discret)
pentru acea pată viitoare
ieșit din epicriză rescriu tocmai pe aceleași țărături
altă scufundare marină undeva
între pericolul retezării și Salomeea dansând
vine ziua – maternal glas lăudat cu devoțiune transfiguratoare
cum spuneai tu pe vremea flagelului și totuși un chip stă ascuns acum lângă mine
tot cu întoarceri dimineți învelite în cearcafură reci
geamăt prin somnul celor mai bune intenții

ASCENDENT

distanța neagră e potrivită oricărui suflet
încearcă tăria petalelor!
atenție nu e vorba de floarea albastră
coarnele taurului nu mistuie anotimpurile
deși ar trebui să o facă
în spatele cunoscutului munte așteptat înconjurat
cu retezarea capetelor singurătății
avem în comun ascendentul apelor
pânză avangardistă acoperind templul

DE JOS ÎN SUS

apare dimineața încărcată
cu neschimbații pași mici unul după altul
tot unul după altul

fericit apoi că lucrurile sunt calme
bineînțele tot într-o nemișcată orizontală
dar fără cârjele opririi pe loc
câteodată venele aruncă secunda în urma luminii
tăiere de jos în sus
pe linia semnului
pe linia vieții
pe linia sângelui

FUM

cine a văzut noaptea în fața luminii
va îndepărta ușor sferile plutitoare
după luciul încărcat cu păsări adormite
totuși aproape lângă izvoare
cu linia roșie încerci triumfătoare fluide – model fix
înramarea viselor curbe alături
numai din viață respirând neașteptatul fum aspru

DOAR AȘA ÎNVIE

ar trebui să fie lacrimi fierbinți
înflorite picătură peste picătură
doar așa învie armele victoriei
pe acei încă mulți pereți ai crăpării
plutirea – întotdeauna singură până la margine
ne e nevoie să adormi printre libere foi scurse
ne mai trebuie să facem altceva!
de sus vorbesc despre durerea ploilor
iubitoare curentilor întorși spre viață

CELE CE NU SE ÎNGROAPĂ

castelul – mic semn interzis pasiunilor grandioase
s-ar scâlta peste orbirea ecvestrelor statui
risipite câmpului care tocmai a învins
vom fi doi printre săbii și lei
la orele mult prea timpurii ale stingerii
odată cu lichidul verde osândit să trăiască
pentru gloria celor ce nu se îngroapă
cailor vor adulmea sentiment după sentiment
vechi pietre sfâșiate

Mihai Merticaru

Parisul în sonete

*

Zi și noapte, Parisu-i feerie,
Un ocean de culori și de lumină,
Izvor de încântare deplină,
Cu-o mie de ispite te îmbie.

Lucrare satanică sau divină
Te transpune în altă galaxie,
Cu sadism te ucide și te-nvie,
Iar surprizele nu se mai termină.

Întreaga lume și-a dat întâlnire
La Turnul Eiffel și-n mii de muzee.
Cerulele nu contenește să se mire

Ce-i leagă pe oameni cu-atâtea fire.
Petrecerea-i demnă de-o epopee,
Mulțimea roagă clipa-n loc să steie.

*

Capitala-mpărăției lui Cresus,
Cuib de nebunie și tinerețe,
Mereu ne evocă vremuri mărețe,
Oraș vaporos între plus și minus.

Aici și-o piatră poate să ne-nvețe
Să-i vedem aievea pe cei ce s-au dus,
Ale căror nume urcă tot mai sus
Și le citim pe ziduri și prin pietre.

Mai mulți Ludovici și un rege Soare,
Magnificul împărat Bonaparte,
Mari pictori îndrăgostiți de culoare,

Scriitori ce au dat slovei savoare,
Alți maeștri ai diverselor arte
Care-au învins invincibila moarte.

*

Ruguri și purpură pe zare s-aprind,
Înviind vedenii maiestuoase
Ce-au trăit odată-n carne și oase,
Strămutându-se apoi într-un fiind.

Văd umbrele cele mai luminoase:
Balzac, Hugo, Dumas în horă se prind,
Voltaire, Rousseau nemărginirea cuprind,
Piaf mă scaldă-n melodii duioase.

Al nouălea Ludovic, mare rege,
Corot, Manet, Matisse într-o paradă,
Henri al patrulea lauri culege,

Colette și Beauvoir, celebre colege.
Oricum, nu-i dat oricui minuni să vadă,
Parisul doar conține-o miriadă.

*

Paris luminos, colorat, mon amour,
Mi te-ai lipit de suflet ca o marcă,
Mi l-ai înălțat la ceruri de parcă
De el ar atârna acest Eiffel Tour.

Te văd în dulce primăvară, dar că
Erai armonie, nu visasem, jur,
Acum plutesc în metafizic azur,
Cu sublimități, inma-mi se-narcă.

Minunile tale, miraje și drog,
Mă pierd în suflu tainic, mă regăsesc
Într-un lung și pasional monolog

În care te ador, te chem și te rog
Să nu pui punct acestui zbor îngeresc,
În splendorile tale să mă soresc.

Din poezia lumii

Ghenrih SAPGHIR (1928-1999), Federația Rusă

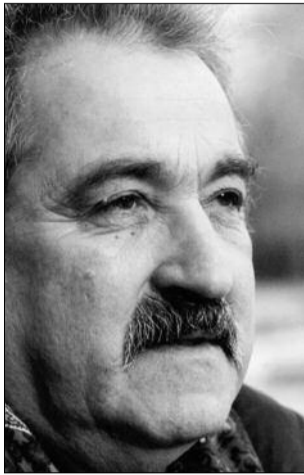
În traducerea lui LEO BUTNARU

S-a născut în orașul Biisk din regiunea Altai în familia unui inginer. În anii de putere comunistă a publicat doar ca scriitor pentru copii. În 1979 este unul din autorii almanahului „Metropol” blamat de puterea oficială, unii dintre fondatorii lui fiind excluși din uniunea scriitorilor.

Primele versuri pentru maturi i-au fost publicate peste hotarele URSS, în 1965, iar în Rusia abia în 1989, pe timpul *perestroika*. A elaborat antologia «Самиздат века» („Samizdat-ul veacului”, 1998), numită și „Poezia neoficială”. A tradus din poezia concretismului german, din cea a poetului semit Ovsei Driz și a celui american Jum Cates.

Face parte din categoria scriitorilor de formație proteică, pe parcursul creației modificându-și de mai multe ori stilul în căutarea noilor forme de expresie. A îmbinat organic laconismul, experimentul, detaliului exact, ludicul, ironia, grotescul cu imprevizibile accese de patos sincer, tinzând spre o stare extatică a spiritului.

A murit de atac de cord într-un troleibuz din Moscova, pe când ținea cale spre prezentarea antologiei sale „Poezia tăcerii”. Poemul său „Frontiera stranie” (1999) conține și versul-premoniție: „Ruta troleibuzului – spre cer”.

* * *

Alături se mișcă –
Nici chip
Nici picioare
Doar plapuma
Și o ușoară indispoziție
Ce sporește până la
A conștientiza că:
Ceea
Ce se mișcă –
E autosugestia.

* * *

Alinie-rea! 'Repti!
Ia te uită
Ce bine trăiți
Mama voastră de!...
Trage burta
Iar dincolo de case
Convingeți-vă și voi
E fabrica
Stânga-mpre-jur!
La muncă – pas alergător!
Lumea întregă –
Armată e.

* * *

Mă culc pe pietricelele
țărmlui
Încălzite de soare
Această piatră –
Umărul e
Aceste pietre rotunjite –
Sânii
Această lespede lustruită –
Burta
Aceste două bombate –
Genunchii
Și
Un mic smoc
De alge

* * *

Sst
Auziți

Și încă

Și aceasta

Și acolo

Și departe-departe

* * *

Ceasornicul rămânea în urma
noptii
Ceasornicul depășea noaptea
Două timpuri nu coincideau

* * *

Sunt beat
La marginea pământului

După cercul polar
Mă se-nvârte capul

* * *

Oraș –
Port
Dragoste –
Sport
Mâncare –
Spirt
Și apă din băltoacă

* * *

Cine ești tu spirite?
– Serafim!
O sută de ochi
Șase aripi
Lumina iradiază de la
mesteceni
Văzduhul
În văzduh plutește
Iar coala peste șase verste –
Uzina

* * *

Tu ești Laura mea
Proasto
Tu ești Laura mea!
Albă porumbiță
Încetează-a mai gurlui
Cu timonierul
De nu vai de capul tău...
Că doar tu știi
Că sunt poet
Și venii tocmai aici la marginea
lumii
Ca să te văd pe tine – tâmpito
Laura

* * *

Ziceam că
Și pe-aici luminează soarele
Ziceam că
Și pe-aici trăiesc oameni
Nu cred
A treia zi nu vorbesc cu nimeni
Mă tem
Că ar putea să nu-mi răspundă

* * *

În mijlocul tundrei alburii
Bramburesc mandrele
Și andrele
Bat din aripi indrele
Și fluieră sondrele
Condrele
Se lasă în zăpadă
În adâncul tundrei alburii
Înghetată ca un om

* * *

Tu știi
Știi
Dar
Nu conștientizezi
Că știi
Stinge-ți
Conștiința
Află
Ce
Știi

ADAGIU

Omul nu trebuie să uite
Că are fund
Apoi pur și simplu este obligat
Să țină minte că are aripi

* * *

Spinarea
E atât de încordată
Încât
Mai curând e el
Decât ea

* * *

Acest
Nimic –
E
Tocmai ceea
Ce

* * *

Trădăm
Scuzăm

Scuzăm
Și acuzăm

* * *

Privește
ochii
aproape

te-ai deconspirat!
Deconspirat!

Chip de idol

* * *

– Ce-i
Cu tine?

Ce-i cu tine ce-i cu tine
Mai bine nici nu întreba
Obişnuiește-te cu încetul

* * *

Ne culcăm
Mințim

Ne trezim
Uite-așa trăim

* * *

– Te
vreau!
(Ne vrem
pe sine)

însă a recunoaște
asta
se teme
oricine

* * *

De-ți
Dorești
Binele

Nu te du
Acolo
Unde-i

Singurătatea

* * *

A gândi
Presupunând

A-ți aminti –
Cada de baie

A dori –
O alta

Ciudat

* * *

Totul pentru el
Dar ție?

El!

Din „psalmi”

* * *

Cel ce trăiește în ceruri
va râde –
că doar Dumnezeu de aceea e și
Dumnezeu
ca să i se cânte psalmi

* * *

Așadar dumiriți-vă regi ai
Pământului
și intrând în instituție
lăsați-vă propriile păreri
dincolo de pragul ușii
Slujitori Domnului cu frică –
și ridicându-vă din jețurile de
pluș
venerați Fiul
fii de cățea!

* * *

Spania Germania
Polonia Rusia
ce frige-atât de tare
călcăiele?

E scrumul
cald încă
Doamne liberează!

* * *

Alerg și gândesc în fugă

* * *

Tu ai ispitit inima mea
noaptea
cu frica de moarte
Da! Invidiam muștele
fanaticii-socialiști
vrând să nu fiu decât un firuț
de iarbă

**Tu ai ispitit
inima mea
noaptea
cu frica
de moarte
Da! Invidiam
muștele
fanaticii-
socialiști
vrând
să nu fiu
decât un firuț
de iarbă**

traduceri

Nicolae Georgescu

...vorba aceea, micile supărări devin mari când sunt foarte mici și foarte, foarte multe. Nu poți spune, de pildă, în acest Cuvânt înainte, că Murărașu îl citează la comentarii numai de două ori pe G. Călinescu – când chiar în Indicele de nume al cărții – pe care se presupune că l-ai făcut chiar tu, ca editor, sau, oricum, că ți l-ai adjudecat – vezi că este citat de ... 33 de ori. Înțelegi, în cele din urmă, că se referă la comentariile privind Odă (în metrul antic), unde așa este, dar să nu știi că lui G. Călinescu nu i-a plăcut acest poem eminescian?

studii

Scrisori de la moara mea

Editor de editor

...Încă o întâmplare cărturărească. Vara întreagă am căutat ediția Murărașu (*Eminescu, Poezii*) scoasă de dl. acad. Eugen Simion la Fundația Națională pentru Știință și Artă de sub egida Academiei Române, prezentată de către dânsul la Dumbrăveni, apoi la televizor (de două ori) și acum, recent, în Aula Academiei Române cu ocazia sărbătoririi a 150 de ani de la înființarea Bibliotecii Academiei Române, și iată că am reușit s-o obțin abia la Chișinău, unde m-am aflat la Congresul eminescologilor, invitat pe jumătate ca să zic așa, dar fiind acolo; am văzut-o, am înhățat-o și n-am mai lăsat-o din mână cu toate protestele distribuitorilor pe motiv că nu sunt în protocol (o privire blândă a d-lui academician Mihai Cimpoi i-a liniștit într-atâta, încât și-au cerut chiar scuze și mi-au oferit încă un exemplar).

Fiind o ediție cu care am lucrat mult, mă interesează, acum, strict profesional pentru așternerea pe hârtie a diferențelor de text și, poate, pentru alcătuirea unui profil; am scris despre mai toate edițiile critice Eminescu, evitând un cuvânt final numai despre aceasta, pentru că este foarte stufoasă, editorul îl „confiscă” aproape total pe poet construind un „Eminescu al său” – cum îi plăcea și lui Laurențiu Ulici („să avem fiecare pe Eminescu al nostru”), și în general mi-este foarte greu să iau enciclopedismul personal drept ediție critică.

Sunt dornic să încep demonstrația, dar nu pot trece peste *Cuvântul înainte* semnat de Eugen Simion; mai bine zis, aș fi trecut cu vederea studiul dânsului dacă nu mă opreau câteva stridente, precum „miticul Perpessicius” (expresia este imposibilă, intrând în concurență cu numele fiului lui Perpessicius, Miticuță, cum îi ziceam noi, prietenii...), ori „o ambiguitate și mai mare” (asta ar putea fi o „trilemă”? derivă termenul de la „ambitus”?), sau „o purificare totală, etc.” (imposibil: gândiți-vă ce ar putea să însemne o distilare totală: nu mai rămâne nimic, totul devine abur). Îmi pare rău s-o spun, dar respectul pentru adevăr mă obligă: „Cuvântul înainte” de acum, care este „Postfața” lărgită la ediția din 1995, este plin de neatenții (are și erori de tipar, citate greșite din poezie, punere în pagină halandala, citate fără trimitere, etc). Puteam să afirm despre Petru Creția „sed magis amicus...Plato” pentru că în spatele emendațiilor sale se vede munca și pasiunea, lui lipsindu-i doar dialogul cu textul înaintașilor, chestiune de manieră în fond – dar în cazul de față trebuie să revin: Amicus Plato, sed magis amica veritas. Așadar: cred în programul lui Eugen Simion, l-am susținut public, realizările sunt de admirat – însă... când greșește, greșește. Și greșește când pune mâna să facă singur, după dictonul „Si natura negat facit indignatio versus”. Trebuia să se păstreze în poziția înaltă de coordonator al programului – și să găsească un specialist pentru editarea lui Murărașu.

Poate veți spune, cei care ați citit cartea ca mine, că greșește numai în amănunte – dar vorba aceea, micile supărări devin mari când sunt foarte mici și foarte, foarte multe. Nu poți spune, de pildă, în acest *Cuvânt înainte*, că Murărașu îl citează la comentarii numai de două ori pe G. Călinescu – când chiar în *Indicele de nume* al cărții – pe care se presupune că l-ai făcut chiar tu, ca editor, sau, oricum, că ți l-ai adjudecat – vezi că este citat de ... 33 de ori. Înțelegi, în cele din urmă, că se referă la comentariile privind *Odă (în metrul antic)*, unde așa este, dar să nu știi că lui G. Călinescu nu i-a plăcut acest poem eminescian? D. Murărașu e delicat – că nu se referă mai în amănunt la asta – și-l citează pe N. Sulică în partea de izvorăstică a notelor sale. Tună și fulgeră dl. Eugen Simion, și se oprește în adagii de tipul „așa suntem noi românii”, nerecunoscători, nu avem intuiția valorii pe moment (truisme de acest fel se mai rulează, la noi, doar la jocurile de fotbal, de către comentatorii sportivi dornici să definească specificul național după vârful bocancului)... și-l deranjează grozav că un N. Sulică oarecare este citat înaintea lui G. Călinescu. O fi, dar se poate,

ca istoric literar – căci editologia, în istoria literară se încadrează – să nu știi care a fost relația de citare a lui G. Călinescu față de eminescologii bucovineni? Nu există numele lui I. E. Torouțiu în *Istoria...*sa, pentru că acesta l-a combătut acerb pentru ediția Eminescu și pentru *Viața lui Eminescu*, nu există numele lui Lecca Morariu, nici al lui D. Murărașu; nu că nu-i combate sau rezumă – pur și simplu n-au nume acolo; și cu toate acestea, în comentariile sale din 1970-1972, D. Murărașu îl citează, cum văzurăm mai sus, de 33 de ori (pentru comparație, pe N. Sulică îl citează, după același *Indice de nume* al lui Eugen Simion, numai de 7 ori) – cu bune și cu rele, desigur, dar exact. E cazul să spună dl. Eugen Simion asemenea lucruri: „Nu știm ce-l determină pe onestul și învățatul clasicist să-l ignore cu atâta obstinație pe incomodul, eruditul G. Călinescu și nici nu vreau să îndrept discuția spre acest accident, dar semnalez cazul cu tristețe, pentru că absența din comentariile bogate ale lui D. Murărașu limitează și împuținează considerabil informațiile despre subiect și verosimilitatea lor.” (Observați, rog-vă, fraza: *nu știm... și nici nu vreau...; absența* cui sau a ce? Pare stil oral prins de un microfon și pus pe hârtie fără corectură.)

Trecem (adică, poate revenim mai jos). Atitudinea aceasta, însă, - cum să-i spun? – paternalistă? a lui față de D. Murărașu nu e deloc corectă. Zice să l-a cunoscut personal, prin 1961, la Biblioteca Academiei, „în mica bibliotecă de manuscrise” (mai jos: „în mica sală de la etajul întâi” – chiar așa? E destul de mare, vă asigur; cred că-l strânge partea de care nu trebuie să vorbească din literatura română), apoi i-a publicat unele studii, în 1962, la *Gazeta literară* – și : „L-am pierdut apoi din vedere și după o vreme am aflat că dispăruse așa cum trăise: cu discreție și bună cuviință. N-am pierdut însă din vedere studiile lui despre *Eminescu și clasicismul greco-latin* (1932), *Naționalismul lui Eminescu* (1932), *Eminescu și literatura populară* (f.a.), ediția sa de *Scieri politice* din 1931, și, cu precădere, traducerile sale din Lucrețiu și Virgiliu.” (p.VI). Doar atât?! *Eminescu și literatura populară* nu e o carte, e studiul introductiv la marea, importanta ediție a lui D. Murărașu *Eminescu: Literatură populară*. După 1962, când îl pierde din vedere dl. Eugen Simion, D. Murărașu devine foarte cunoscut, deloc „discret” ci dimpotrivă, destul de incomod, prin studii (cărți tipărite, primite cu belșug de comentarii în presă) și ediții (cea de literatură populară, din 1936, reluată, cea pe care o reeditează astăzi Fundația Națională pentru Știință și Artă) care ar fi trebuit să treacă și pe sub ochii lui Eugen Simion. Parcă învață puil pe găină, cum se spune. D. Murărașu avea dreptul la o bibliografie – lucru ce se face în mod obligatoriu în cazul unei ediții – la o cunoaștere mai bună a implicării lui în literatura română, adică la ochiul unui, cel puțin, specialist.

O ediție „învârstată”

Reeditându-l pe Murărașu, dl. Eugen Simion face și considerente de istorie literară, nu numai de specific etnic: „Când s-a apucat s-o pregătească, apăruse deja o bună parte din marea ediție a lui Perpessicius, începută în 1933 (primul volum a apărut în 1939) și, după obiceiul adamismului românesc, neîncheiată de criticul eminent și stăruitor până la sacrificiu care o pornise.” Nicidecum: Perpessicius încheiase, cu volumul VI (1961), marea sa epopee – urmând ca, din 1965, să-l scoată pe Eminescu în seria *Scieri literare* de la Minerva, o reeditare cu note prescurtate – care va cunoaște o a doua ediție, în colaborare cu d-na Aurelia Rusu, cea care duce foarte sus această ediție după Perpessicius, stând într-un paralelism cronologic dar, mai ales, într-un dialog continuu, fertil, cu ediția MLR (care, după 1961, nu mai este „a lui Perpessicius”, ci „a lui Oprea”, cu Petru Creția și D. Vatamaniuc la timonă – și iată, pentru că am păstrat eticheta

simionescă, putem prelungi și sugestia care vine de la el: „adamismul” are, la noi, pereche, semn de echilibru, chibzuință etc. – lucruri care comentatorilor specificului nu le convin de loc). Aurelia Rusu are principii diferite de editare, corectează multe erori de lecțiune – de pildă, cam pe toate, foarte multe, din ediția Flora Șuteu căreia Eugen Simion i-a semnat prefața în 1964 (ediția Aureliei Rusu este primită, ca al IV-lea volum din *OPERE*, la aceeași editură Grai și suflet, în 1995, imediat după cele trei volume Murărașu cu *Postfața* lui Eugen Simion)...și reprezintă azi, ca editor și eminescolog, linia perpessiciană în toată splendoarea și plenitudinea ei.

D. Murărașu se referă, în notele sale, la volumele I-VI din ediția Perpessicius, venind în 1970 după ce programul înaintașului său se încheiase. Mai ales vol. VI, care cuprinde literatura populară, a fost discutat viu: după ce criteriile introduce editorul în zona literaturii populare poeme ca *Miron și Frumoasa fără corp*, *Fata în grădina de aur*, etc.? În ediția sa din 1970-1972, D. Murărașu le trece la opera poetică propriu zisă – dar, atenție vă rog: în ediția sa din 1936 la *Poezia populară* a lui Eminescu, și el le avea tot aici. Face o întoarcere de șurub, așadar.

Dar asta ține de textul ediției de față, noi n-am ieșit, încă, din *Cuvântul înainte*. Pentru a înțelege motivația reintrării lui D. Murărașu în 1970 în atenția editurilor de stat, trebuie să mai amintim de aspra critică a ediției Perpessicius făcută în 1960-1961 de către Institutul de lingvistică al Academiei Republicii Populare Române. Avându-l pe Ion Crețu „la fileu”, revista *Limba română* publică numere la rând liste de cuvinte din ediția Perpessicius care trebuie îndreptate. Nu insist, am comentat cam toate exemplele în altă parte (unele dintre ele, și în *Ediția Perpessicius* pe care Eugen Simion mi-a publicat-o acum câțiva ani la Fundația Națională pentru Știință și Artă); Ion Crețu lansează inclusiv acuzația de plagiat după C. Botez a lui Perpessicius.

Colectivul *Dicționarului limbii poetice a lui Eminescu* (coordonat mai întâi de Tudor Vianu iar, după el, de Șerban Cioculescu), dicționar ce se elabora în acești ani, a restrâns lista și a publicat-o în anexa cărții. Se pune, așadar, problema ca Perpessicius să-și reediteze ediția – și să țină cont de aceste îndreptări de text, el era chiar somat s-o facă. În ediția a doua a sa, aceea de *Scieri alese*, Perpessicius răspunde acestor critici foarte ferm: nu schimbă nimic (acceptă doar două lecțiuni ale lui Traian Costa), spune că acesta este ultimul său cuvânt, nu acceptă „colective” de editori la un singur text – ci vrea responsabilitate deplină, personală, asumată, a unui singur. În aceste condiții apar proiecte paralele. Ion Crețu, autor la *Dicționar*, are o ediție a sa pe care vrea s-o publice (el publicase poeziile lui Eminescu și în perioada interbelică). Nu i se permite – ultima carte a acestui curajos profesor de liceu, eminescolog ce a trecut peste război, fiind o cronologie eminesciană. Gheorghe Bulgar, autor de asemenea la *Dicționar*, are o ediție cu toate emendațiile din listă – și o ține ani la rând la Editura Junimea, fără a i se da voie s-o publice. Dânsul mi-a spus și că Tudor Vianu discuta frecvent cu Perpessicius în birourile Institutului de lingvistică despre corecturile pe care le cereau tinerii și mai vârstnicii săi angajați – dar și că s-a opus foarte ferm Zoe Dumitrescu-Buşulenga să apară o ediție Eminescu alternativă la Perpessicius, pentru a proteja un simbol, cum am zice astăzi. Flora Șuteu, iarăși colaboratoare la *Dicționar*, scosese, deja, în 1964, ediția de *Proză literară* (împreună cu Eugen Simion, *Prefațată* de Eugen Simion, dar *Nota asupra ediției* de Flora Șuteu: responsabilitatea este difuză, așadar). În revistele științifice precum *Limba română* (dar imposibil să nu fi fost însoțită și de *Gazeta literară*; dl. Eugen Simion ar face bine să-și răscolească memoria și să ne spună; nu e de crezut că ignore aceste lucruri de vreme ce-l vedem implicat în ele...) se milita pentru o ediție nouă – cu, desigur, minimalizarea celei devenite standard.

Ioan Romeo Roșianu

Georgeta Șuta
sau vorbirea cuvintelor de-ntors acasă

O carte provocatoare, o carte bilingvă, româno - franceză aduce în atenția criticii poeta sătmăreană Georgeta Șuta, condeier stabilit de-o vreme în Belgia.

„Cuvinte nerostite” pare un titlu neinspirat pentru-o carte plină de sensuri și nuanțe, o carte în care poeta își explorează propriile limite, viziuni și emoții.

Această carte a căutărilor începe emblematic cu poemul „M-am pierdut”, poem menit să ne introducă abrupt într-o lume idealizată cumva, în care îngerii sunt nu numai vizibili, ci și palpabili: „M-am pierdut printre aripi,/Dorind să mă îmbrac puțin cu bunătațea lor/Lumina caldă pe când să o zăresc.../A început să urce din nou spre cer./Departa de frigul nostru negru, atât de pământesc”.

Această stare ușor reflexivă, această meditație aproape transcendentă devine temă predilectă, coloană vertebrală în această lume în care prezența lui Dumnezeu - în plenitudinea Lui! - e din ce în ce mai necesară.

Starea este acutizată la Georgeta Șuta și de înstrăinarea pe care o trăiește zilnic, sentimentul de deznădăcinare, de însingurare în mijlocul lumii fiind acutizat pe de o parte de depărtarea de locurile și țara natală, pe de alta de faptul că nu-și găsește încă locul în doua sa dimensiune existențială.

Transpare ușor în substanța versurilor sale această notă nostalgică, notă cu puternice amprente biografice, ca și-n proza postmodernă, în care autorul este el însuși personaj principal.

Georgeta Șuta riscă o astfel de abordare în versurile sale amprentate de profunde trăiri sufletești și câștigă: „Vor trece doruri prin apus/Printre raze de soare adormite./Se vor roti în miez de noapte/Către stele cât mai sus,/În brațele lunii poposind/De atâta durere... Ostenite” (Doruri prin apus), sau: „Când am plecat.../Mi-am pierdut culorile pe drum/Printre vise pierdute făcute scrum,/Cu

pași rătăcind pe drumuri străine./Singurătatea plină de doruri de tine” (Culori pierdute), sau: „Mi-am ridicat castele în zilele cu soare,/pline de vise/Refuzând să mă gândesc la cele cu ninsoare/(...)Privesc pe pânza vieții/Puteai să-mi lași culorile să-mi pictez pereții/Sufletului când e lovit de furtuni,/Să am puterea să mai sper în fericire și în oameni buni” (Pânza vieții).

În pofida unei anume doze de cădere în descriptivism, ceea ce (con)duce direct la o anumită diluție a ideii, încetul cu încetul poeta adaugă stării de dor față de locurile natale un altfel de dor, cel de persoana iubită, adesea descrisă ireal, ca și „Zburătorul” lui Ioan Heliade - Rădulescu.

E starea cea mai mișcătoare, una încărcată cu adevărat de trăire și zbucium interior, stare ce-i îngăduie poetei rememorarea unor evenimente, imaginarea altora, în ambele cazuri confesiunea marcând cititorul.

Ceva adolescentin străbate aceste versuri, o puritate, o inocență improprie maturității, perspectivă pe care Georgeta o atinge tocmai datprita ancorării ei în trecut, în amintirile ce-o bântuie pe tărâmurile străine, context ce-i îngăduie nu numai confesiunea ci și eliberarea de energii altfel reținute, reprimare: „Tu nu m-ai cunoscut.../Deși-ți eram aproape/În seri cu un surâs apropiat de pleoape,/Păstrai un zid atât de rece între noi,/Pe care nu puteam să-l dărâmam/În nopțile cu ploii/(...)Tu nu m-ai cunoscut/Același zid mereu/Nu-mi dădea șansa de a fi EU,/Și așa rămân în mîntea ta o străină,/Iar tu enigma mea de mistere plină” (Tu nu m-ai cunoscut), sau: „Pași sfioși făcuți spre mine,/În fiecare seară bat la ușa mea./E atâta liniște, dar sufletul îmi deschide./Și mă pofteste liniștit în lumea sa” spune ea în poemul „Atâta liniște”, poem care ascunde-n substanța lui resemnarea, stare adesea mai grea ca și moartea în sine.

Interesant sau nu, la Georgeta Șuta resemnarea nu este capăt de drum și doar

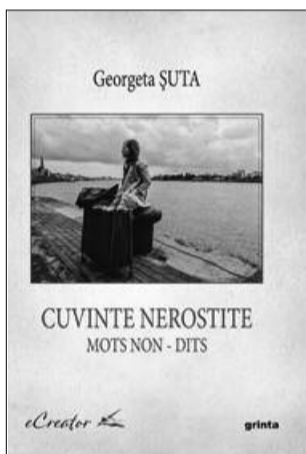
prilej de rememorare, de retrăire, de reinvestire cu emoții profunde a unor stări altfel uitate: „Caut prin cuvinte putere,/Unite-ntr-un strigăt din suflet plin de durere./Le caut forță-ntr-un cântec descânt,/Să mă curețe de tine cât mai adânc” (Descânt de iubire), sau: „Te-ai întrebat vreodată de ce e senin cerul,/Și vezi prin el visele tale trimise-n univers?” (Norii), sau: „Îmi pun speranțele-n ierbarul vieții,/Presate bine printre amintiri,/Vor fi lumina mea în anii bătrâneții,/Cînd voi privi cu dor la cer,/La visele presate-ntră trăiri!” (Ierbarul vieții).

Pe de-a-ntregul cărții poeta se relevă luptând cu emoții redescoperite și reinvestite energetic, hiperbolizate adeseori, stări de care tocmai prin evocarea și invocarea acestora vrea să se elibereze.

O deconspirare în acest sens e subtila și sugerata dorință de rupere cu propriul trecut, fără vreo cosmetizare a acestuia: „Voi învăța să pictez/În seri de toamnă cu iz bacovian/(...)Degeaba am să-nvăț trăiri și vise a picta,/Tu ești departe, printre crengi doar amintirea ta/Prin adieri de vânt va rugini ușor,/Și brumă va cădea în diminețile de dor” (Voi învăța), sau: „Am răsărit micuță și stingheră,/Într-un lan de grâu din atmosferă” (Macul), sau: „Uneori m-aș face ploaie,/Să-mi scutur picurii printre rafale/De vânt, de furtună, ce cer cenușiu./Alunecând rece pe-un chip argintiu” (Sunt ploaie).

Ei bine, tocmai această notă de investire și reinvestire, de dorită decopolizare, de încarnare în frumos dă un mai altfel de farmec și o mai altă profunzime scrierii Georgetei Șuta, o poetă care promite să fie un nume care să conteze cu adevărat în literatura română.

În plus, această ediție româno - franceză îi îngăduie să se releve mai altfel într-o lume în care cuvântul Acasă are cu totul și cu totul alte sensuri.

C. VOINESCU

LIKE GRAMATICA

„Iepurașul meu scump, te pupic!...”

Apocalipsa după MASS-MEDIA, în clișee lingvistice: Urșii AU PUS PE JAR autoritățile, prețul carburanților A SĂRIT ÎN AER, euro A EXPLODAT, Bucureștiul E SUB APE...

Iată textul, de un lirism înduioșător, al unui mesaj de pe facebook: IEPURAȘUL MEU SCUMPEL, TE PUPIC, PUPIC, PUPIC! Doar MEU și TE au rezistat invazivelor mângâieri derivative sau vreunei clocotitoare repetiții. TE PUP ar fi sunat *nașpa* rău, PUPIC/ PUPICI e deja prea cotit, așa că, prin verbalizare, s-a mai îmbogățit vocabularul cu un termen: A PUPICI, de care dicționarele trebuie să ia grabnic cunoștință, sesizând și concurența cu prăfuitul A PUPĂCI. Ne PUPĂM de multă vreme conform latinescului puppare, din care, regresiv, am derivat substantivul PUP (a pupa > pup), cel din autografele lui Nichita: Cu PUP și drag! Văzându-l cam firav fonetic, i-am aninat lui PUP sufixul diminutival -IC > PUPIC. Și de atunci, eu te PUPIC, tu mă PUPICI, el ne PUPICĂ...

MI-A făcut o viroză, spune o mămică, îngrijorată de băiețelul ei. Viroza, pe care mămică și-o dorește asupra-și (MI-a făcut MIE...), rămâne totuși a băiatului, deși în enunț s-a strecurat impostor pronumele în dativ, complement indirect, MI-, alterând comunicarea. Influențată, probabil, de dativul etic (Vor să MI te omoare), formularea respectivă este improprie și logic, și gramatical, întocmai ca acestea: Întâi ÎMI mănânc, apoi ÎMI alerg. Trebuie să ÎȚI mănânci neapărat CEVA și să ÎȚI alergi măcar câinii. Zice Eminescu: Ne fac legi și ne pun biruri, ne vorbesc filozofie.

Am alergat în cursul DUPĂ AMIEZEI - ne înștiințează cineva, pe facebook - o jumătate de oră, prin parc. Din latină - ad mediam diem - s-a ajuns la vechiul românesc AMIAZĂZI, apoi la femininul AMIAZĂ, cu pluralul AMIEZI, nu AMIEZE, drept care și genitivul singular este AMIEZII, nu AMIEZEI. „Văzduhul neclintit al amiezii ne cocea ca în cuptor” - constată Sadoveanu, în timp ce Caragiale îl preia în forma

populară NĂMIEZ: „Dormi la nămiezi, ai?... Scoală, că-ți vin mușterii!” Norma actuală distinge două valori pentru acest termen compus prin alăturare cu cratimă: adverb, DUPĂ-AMIAZA/ DUPĂ-AMIAZĂ, prescurtat d.a. (am alergat DUPĂ-AMIAZĂ), și substantiv, singular nearticulat, DUPĂ-AMIAZĂ, plural DUPĂ-AMIEZI, articulat, DUPĂ-AMIAZA/ DUPĂ-AMIEZILE, cu genitivul singular DUPĂ-AMIEZII (DUPĂ-AMIEZILE erau călduroase). Zice Creangă: Mă duc, ziua miaza mare, la moș Vasile... să fur niște cireșe.

Sustine cineva, pe facebook, că Edison A DESCOPERIT becul cu filament. Dacă Edison A DESCOPERIT becul înseamnă că genovezul Cristofor Columb A INVENTAT America. Verbul A INVENTA - a crea, a născoci ceva nou care nu a existat până atunci - este uzurpat, în acest enunț, de A DESCOPERI - a găsi un lucru ascuns până în acel moment, dar care a existat și înainte. La indicativ și conjunctiv prezent, A INVENTA se conjugă cu sufix gramatical sau fără: eu inventez/ invent, tu inventezi/ inventi, el inventează/ inventă. Zice Creangă: Și-a pus în gând să descopere vicleșugul babei.

Apocalipsa după MASS-MEDIA, în clișee lingvistice: Urșii AU PUS PE JAR autoritățile, prețul carburanților A SĂRIT ÎN AER, euro A EXPLODAT, Bucureștiul E SUB APE, pensionarii ÎȘI ARATĂ MUȘCHII (păzea!), credincioșii AU LUAT CU ASALT moaștele, ciobanii PUN TUNURILE pe guvern, parcurile - SUB TEROAREA căpușelor, CUTREMUR în Justiție, MĂCEL la o nuntă (tăiaseră niște rațe), oraș ÎN STARE DE ȘOC (o pisică nu putea coborî din copac), DNA aruncă BOMBA, HAOS TOTAL pe șosele. Rămâneți cu noi, urmează DEZVĂLUIRI INCENDIARE!

Mircea Bârsilă – 65

BIO-BIBLIOGRAFIE

S-a născut la 19 octombrie 1952, în satul Cârciu, comuna Văgiulești, județul Gorj. Are un frate și două surori. Mircea și Sofia sunt gemeni. A absolvit Liceul teoretic „Traian Doda” din Caransebeș. A debutat cu poezie, în ziarul județean „Flamura” din Caraș-Severin. În primii doi ani de liceu a fost coleg – de internat – cu poetul Octavian Doclin. A făcut armata la grăniceri. În 1978 a absolvit cursurile (la zi) ale Facultății de Filologie a Universității din Timișoara, secția Română- Latină. Vreme de doi ani (1976-1978) a fost președintele Cenaclului literar „Pavel Dan” al Centrului Universitar Timișoara. A fost prieten la cataramă cu poetul Ion Monoran (cel care a aprins scânteia Revoluției, oprind tramvaiele, în Piața Maria). Împreună cu Ion Monoran și Adrian Derlea a întemeiat, în cadrul opzecismului încă incipient pe atunci, o efemeră mișcare literară numită „Monodorsilism”. Deși a terminat Facultatea cu media 9,30, a fost repartizat ca profesor – dată fiind criza de posturi mediul urban – în localitatea Independența, Județul Călărași. În 1982, pe când era profesor aici, i-a apărut volumul de debut *Obrazul celălalt al Lunii* (în urma câștigării concursului de debut organizat de Editura „Albatros”) În aceeași zonă făceau naveta – de la București – poeții Matei Vișniec și Mariana Marin. Spre a se muta în Argeș (de unde era soția sa), Mircea Bârsilă a fost nevoit să-și caute, în 1985, o slujbă care nu avea nici o tangență cu învățământul. Mai exact, cei din conducerea Inspectoratului de Învățământ Argeș i-au spus că nu-i poate primi în sistemul județean al învățământului pe amândoi: și pe el, și pe soția sa. Așa a ajuns Mircea Bârsilă în funcția de Șef al Inspectoratului Pitești al Uniunii Compozitorilor din România, o funcție bănoasă, dar care implica faptul că în cartea sa de muncă apăreau cuvintele: lucrător gestionar”. Din 1991, a fost, vreme de doi ani, director al Casei de Cultură din Curtea de Argeș. Alte slujbe: redactor la revista „Calende”, secretar literar al Teatrului „Al.Davila”. A obținut Doctoratul în Literatură, în anul 2000. În prezent este Profesor universitar dr. la Facultatea de Litere a Universității Pitești, unde a susținut încă din 1994 cursuri și seminarii. Are un copil eminent (Claudiu), care este medic rezident. Mircea Bârsilă nu a fost membru al P.C.R și nici informator.

Cărți publicate:

Obrazul celălalt al Lunii, Ed. Albatros, București, 1982 ;
Argint galben, Ed. Albatros, București, 1988;
Scutul lui Perseu, Ed. Vlasie, Pitești, 1993;
Fecioara divină și cerbul, Ed. Calende, Pitești, 1994;
O linie aproape neagră, Ed. AMB, București, 2000;
Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu, Ed. Paralela 45, Pitești, 2001,
Lecturi, Ed. Calende, Pitești, 2001;
Acordeonul soarelui, Ed. Paralela 45, Pitești, 2001;
Anotimpurile unui cătun, Ed. Paralela 45, Pitești, 2003;
Introducere în poetica lui Nichita Stănescu, Ed. Paralela 45, Pitești, 2006;

Poeți contemporani. Generația 80 (I), Ed. Paralela 45, Pitești, 2006;
O linie aproape neagră/ Une ligne presque noire, Linda Maria Baros, Ed. AMB, București, colecția Nobel, 2000;
Teme literare, Editura Universității din Pitești, 2009
Monede cu portretul meu, Ed. Pământul, Pitești, 2009 ;
Viața din viața mea, Ed. Cartea Românească, București, 2014
Evaziuni critice, Ed. Tracus Arte, București, 2014
Vârsta de fier în lirica lui Al. Philippide, Ed. Tracus Arte, București, 2014
Sonete desuete, coautor Traian Gărduş Ed. Tracus Arte, București, 2014

Premii

2004: Premiul Filialei Pitești a Uniunii Scriitorilor din România, pentru *Anotimpurile unui cătun*; carte nominalizată la Premiile ASPRO și ale Uniunii Scriitorilor.
 2001: Premiul Asociației București a Uniunii Scriitorilor din România, pentru *O linie aproape neagră*.
 2001: Premiul „Cea mai bună carte de poezia a anului”, pentru aceeași carte, la Festivalul Național de Literatură „Poesis”, Satu Mare. Respectiva carte a fost nominalizată la Premiile Uniunii Scriitorilor.
 2002 : „Premiul pentru eseu” (*Fecioara divină și cerbul*) la Festivalul „Al. Odobescu”, Călărași.
 Marele Premiu la Atelierul Național de Poezie „Serile de la Brădiceni”, Târgu Jiu, ediția a VI-a.
 1989 : Premiul revistei „Argeș” pentru *Argint galben*
 1980 : Premiul I la Festivalul Național al Cenaclurilor Litere organizat de Uniunea Scriitorilor, Focșani;
 1978 : Premiul I, la secția Poezie, Festivalul Național al Artei Studentești, Craiova.
 2010: Premiul pentru poezie al revistei *Viața Românească*.
 2015: Marele premiu pentru poezie la Festivalul Internațional „Tudor Arghezi” Târgu Jiu.
 2015: Premiul de poezie al revistei *Lucașfărul de dimineață*.
 2015: Premiul de poezie al revistei *Convorbiri literare*.
 2016: Premiul Cunună de Aur de la Turnirul de poezie de la Neptun.

Antologii: Este prezent în antologia poeziei românești postbelice apărută, în limba germană, la Berlin, în 1999, cu titlul *Serpentine periculoase* și în antologia de poezie română contemporană *Grădina*, apărută în limba sârbă, la Belgrad, în 2006, *Antologia poezilor tinereții*, Ed. Muzeului Literaturii Române, 2005, realizată de Laurențiu Ulici, *Zone. Prozatori și poeți timișoreni din anii '80 – '90*, Ed. Marineasa, 1997, *Fluturi, păsări, cai*, antologie realizată de Petre Stoica, București 1983, *Zoocalomni*, de Aristide N. Popescu, Ed. Albatros, 1985, *Cântecul patriei*, Ed. Albatros, 1986.

Privirea criticii literare

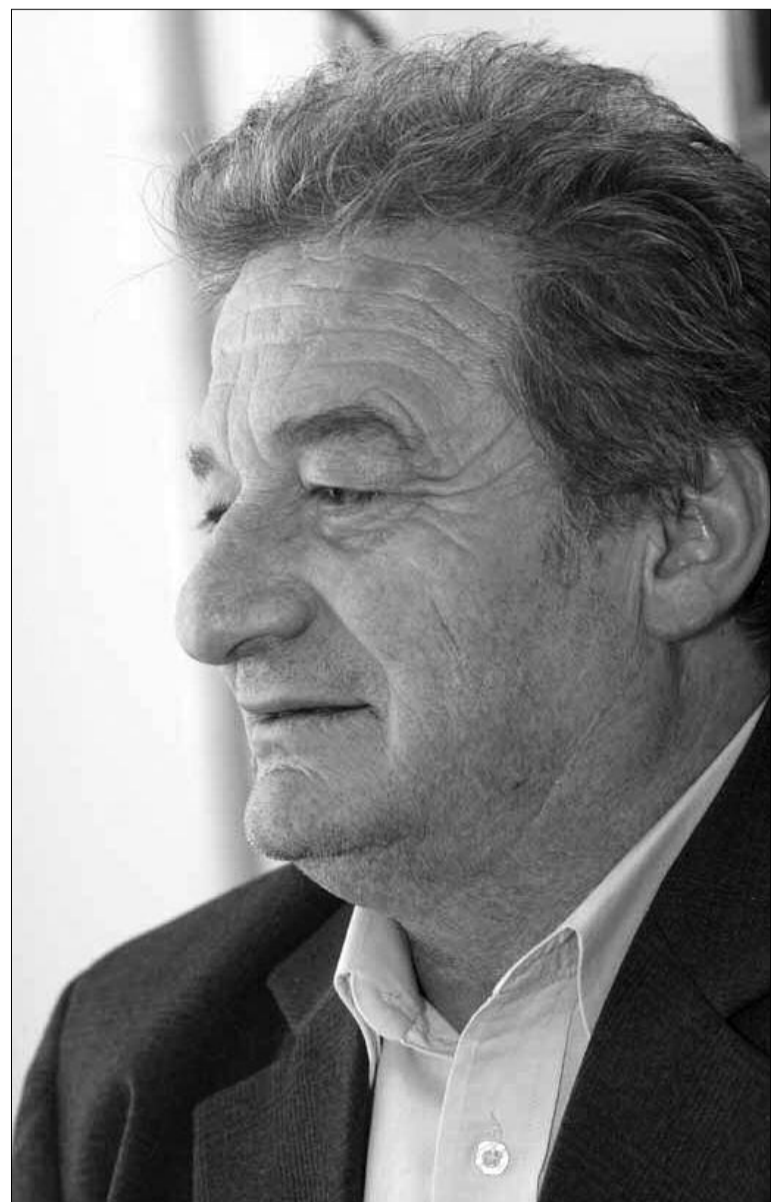
„Poetul și-a găsit identitatea lirică încă de la prima lui carte și a rămas în continuare el însuși, cu o consecvență numai aparent contrazisă de mișcarea de flux și reflux a inspirației. Volumele sale au o impresionantă unitate stilistică și formează un tot, fără să sufere de manierism. Cele mai multe dintre poeme sunt descrieri ale unor peisaje rustice și aduc aminte prin concretețe, prin crearea unei atmosfere lirice încă de la primele versuri de priveliștile lui Fundoianu. Aceleași poeme însă îi pot evoca unui critic literar jocul de limpezimi din poezia lui Blaga, întrucât peisajele descrise lasă să se vadă

prin ele, ca și cum ar fi radiografiate de sensibilitatea mistică a poetului. Combinația de realism și spirit vizionar, de pictură (terestră) și muzică (celestă) conferă o ireductibilă originalitate poeziei lui Mircea Bârsilă”.

Alex Ștefănescu, *Istoria literaturii române contemporane, 1941- 2000*, Ed. Mașina de Scris, București, 2005

„Cu o intuiție sigură a echilibrului dintre monoptonie și tensiune, cu o știință naturală (dar, în realitate, de mare rafinament) a proiectării misterului, niciodată devenit straniu,

în orizontul rustic, poetul acesta întrevide printre detaliile concrete ale vieții și identitatea mistică a lumii, și perspectiva trecerii. Neclare, imprecise, echivoce, semnele pe care le citește poetul în lume transfigurează, în realitate, propriul declin, o existență devenită „ostilă”, „ștearsă”, nu altceva decât „o linie aproape neagră”. O candoare mitică face ca poemele să fie în cele din urmă niște imnuri agonice închinare mamei, iubitei, nopții, toate aceste ipostaze ale mamei universale, moartea. Religiozitatea instinctivă și subconștientă a poetului percepe ritualic semnele care relevă comunicarea tainică

Traduceri:

Poeme traduse în limbile germană, sârbă, franceză, engleză și italiană.

Referințe critice în volume (eseuri, dicționare, istorii literare) :

Alex Ștefănescu, *Istoria literaturii Române 1941- 2000*, Ed. Mașina de scris, București, 2005; Gheorghe Grigurcu, *Poezie românească contemporană, vol I*, Ed. revistei „Convorbiri literare”, Iași, 2000; Radu G. Țeposu, *Istoria întunecatului și grotescului deceniu literar nouă*, Ed. Eminescu, Laurențiu Ulici, *Prima verba, IV*, Ed. Muzeului Literaturii Române 2004 București, 1993; *Dicționarul General al Literaturii române editat de Academia Română*, vol .I, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2004; Aurtel Sasu, *Dicționarul biografic al literaturii române*, vol I. Ed. Paralela 45, Pitești, 2006; Ion Bogdan Lefter, *Scriitori români din anii 80 – 90*, vol .I, Ed. Paralela 45, Pitești, 2000; Nicolae Oprea, *Timpul lecturii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002; Gheorghe Mocuța, *Sistemul modei optzeciste*, Ed. Cartea Românească, București, 2005; Dumitru Chioaru, *Developări în perspectivă*, Ed. Cartea Românească, 2005; Geo Vasile, *Poezia română între milenii*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2002; Constantin Stan, *Viața ca literatură*, Ed. Pro, București, 2001; Paul Aretzu, *Viziuni critice*, Ed. Ramuri, Craiova, 2005; Radu Voinescu, *Printre primejdiile criticii*, Ed. Pontica, Constanța, 2004; Nicolae Diaconu, *În voia literaturii*, Ed. Fundației „ Constantin Brâncuși”, Tg. Jiu, 2000; George Vulturescu, *Cronicar pe frontiera Poesis*, Princeps Edit, Iași, 2006 Florea Firan, *Profiluri și structuri literare*, Ed. Scrisul românesc, Craiova 2003.

Au scris favorabil despre cărțile sale : Alex Ștefănescu, Valeriu Cristea, Gheorghe Grigurcu, Dan Cristea, Laurențiu Ulici, Cornel Ungureanu, Constantin Hărlav, Valentin F. Mihăescan, Constanța Buzea, George Alboiu, Adrian Păunescu, Al. Piru, Al. Cistelec, Mircea Mihăieș, Nicolae Oprea, Mircea A. Diaconu, Vasile Spiridon, Gheorghe Mocuța, Nicolae Coandă, Alexandru Condeescu, Marian Drăghici, Niculina Oprea, Nicolae Diaconu, Radu Voinescu, Geo Vasile, Lazăr Popescu, Adrian Alui Gheorghe, Gellu Dorian, Tudor Crețu, Bucur Demetrian, G. Vancu, Lucian Scurtu, Octavian Soviany, Daniel Vighi, Marin Ioniță, Ion Popescu- Brădiceni și alții .

Au scris nefavorabil (tendențios, urât): Adina Dinițoiu și Ștefania Ciurea.

Poetul și-a găsit identitatea lirică încă de la prima lui carte și a rămas în continuare el însuși, cu o consecvență numai aparent contrazisă de mișcarea de flux și reflux a inspirației. Volumele sale au o impresionantă unitate stilistică și formează un tot, fără să sufere de manierism. Cele mai multe dintre poeme sunt descrieri ale unor peisaje rustice și aduc aminte prin concretețe, prin crearea unei atmosfere lirice încă de la primele versuri de priveliștile lui Fundoianu.
ALEX Ș.

„De la expresionistii rurali importanți ai generației 60 (Ioan Alexandru, Ion Gheorghe Pituț) n-am mai întâlnit, în poezia românească, versuri mai substanțiale, țâșnite direct din izvorul tainei poporane, decât cele semnate de Mircea Bârsilă.”

GHEORGHE GRIGURCU, România literară, 2001

Nicolae Oprea

Despre poezia lui M. B., în timp

dintre faptele lumii și tocmai de aceea, dintr-o perspectivă aproape panteistă, tonul vag ironic, de rugăciune ori de caldă interogație sceptică, ascunde o tristețe metafizică.

Mircea A. Diaconu, „Convorbiri literare „ nr 7, 2001

„Din lectura cărții *Argint galben* este evident un lucru esențial: Bârsilă continuă experiența poetică a anilor 1960- 1970 și-i demonstrează, de la o înățime maximă, vitalitatea. Poezia lui ne amintește de un fenomen pe care, din zece în zece ani, ne facem că-l uităm: apariția unui poet de excepție are darul să modifice un peisaj literar constituit.”

Constanța Buzea, Amfiteatru, 1989

„Dincolo de un sarcasm și de un cinism mai degrabă al retoricii decât al existenței se întrevede o sensibilitate ultragiată. Tentativa de a suprima rigoarea scenariului anamnetic conduce la crearea unui plan paralel, în care proiecțiile lumii arhaice au pătruns în vidul amintirii, devenind, așadar, imagini și cuvinte. Familiaritatea cu practicile magice și ritualuri arhaice formează un cerc hermeneutic care transformă poemul într-o interpretare și ilustrare a unei mitologii a senzualității dezlanțuite”.

Mircea Mihăieș, Orizont, 1989

„Jumătate din viața tănuită a poemelor lui Mircea Bârsilă se desfășoară subliniar sau subteran, clocotind de energii ascunse sau ajunse pe punctul de a face implozie din cauza presiunii exercitate de memoria afectivă. Acesta este obrazul celălalt al poeziei care intră în rezonanță cu acel paysage d’ame pe al cărui efect mizează de obicei poetul; este în același timp simbolul central al unei germinării oarbe, al senzualității nereținute, al bărăganului selenar, al tablourilor austere, al duhului șerpesc din primul volum (*Obrazul celălalt al lunii*, Albatros, 1982), al zestre materne sau al cântării semînțelor din *Argint galben* (Albatros, 1988), dar și al unduirilor tot mai elegiace ce susțin mitografia structurilor antropologice din universul poetic al recentului volum. E de mirare cât de puțin circulă numele lui Mircea Bârsilă în gura colegilor de generație chiar dacă până acum criticii i-au consemnat corect căutările”.

Gheorghe Mocuța, Sistemul poeziei optezeciste, Ed C.R. 2005

„De la expresionistii rurali importanți ai generației 60 (Ioan Alexandru, Ion Gheorghe Pituț) n-am mai întâlnit, în poezia românească, versuri mai substanțiale, țâșnite direct din izvorul tainei poporane, decât cele semnate de Mircea Bârsilă.”

Gheorghe Grigurcu, România literară, 2001

„Poezia, în viziunea lui Mircea Bârsilă, este un tainic amestec de durere și exaltare care are misiunea de a înnobila realitatea cu imagini sacre, oculte, cerești (p. 61). Ceea ce rezultă este o poezie care mitologizează elementele, lumea fenomenală sau secvențele temporale și deopotrivă supradimensionează, în înțelesul de

suprarealitate, înfățișările cotidianului.(...) Zeități și fapte mitologice se amestecă în realitate și o transfigurează, viața secretă a lucrurilor, pe de altă parte, se înalță spre cerul zeilor sau spre bolta lui Dumnezeu. (...). Aceste poeme, cu versuri lungi, fastuoase, în care metafora dă naștere la lanțuri metaforice, și care amintesc pe alocuri de istoriile lui Gellu Naum, îmbină fericit arhaicul rural cu sacrul creștin, mitologia clasică, greco-romană, cu superstiția și alchimia, exprimarea ironic-duioasă cu imaginarul solitudinar suprarealist, totul într-o textură densă și sugestivă ce cântă, în fond, lumea ca univers real și nu mai puțin misterios. Această lume este una de concentrări și depuneri, de încrengături și refracții.”

Dan Cristea, Luceafărul, 1995

„Mircea Bârsilă desacralizează doar până la un punct lumea satului. Mai bine zis, desacralizează imaginea consacrată de o tradiție poetică, ale cărei ecouri au răzbătut până mai încoace, până la Ioan Alexandru sau Ion Gheorghe. Viziunea domoală, sămănătoristă, sau cea aspră până la atrocitate, expresionistă, sunt pulverizate, mitul rămânând însă, spuneam, intact”.

Daniel Dimitriu, Convorbiri literare, 1989

„Mircea Bârsilă face parte din familia „sentimentalilor rafinați ” , cum îl clasifică – parțial adecvat – Radu G. Țeposu în istoria literară a generației (...). El adoptă, în fond, linia clasicizantă a lirismului abstract, redescoperind în mitologia antică și în mythosul autohton resorturile intime ale creației. În sensul acesta, l-aș considera ca un neo-parnasian obsedat de ideea perfecțiunii, dar fără a respecta normele clasice ale artei pure. Întrucât se vedește un constructor exersat de universuri, un explorator asiduu al fondului arhaic, în ipostaza mitografului și liricului expresionist. Nostalgia spațiului originar se traduce printr-o serie de imagini bucolic pastelate, îngemănate cu viziuni hipnografice ușor tenebroase. Percepția alienării prin ruperea de matcă creează în lirica lui Mircea Bârsilă o mare tensiune poetică pe tema eșecului, derivând în negație și disperare lucid controlate

Nicolae Oprea, Timpul lecturii. Selecție de cronice, 2002

„Mircea Bârsilă scrie o poezie ca un curs de apa adâncă, de amplă respirație și temerară imagistică: țipetele de sabine în clipa răpirii/ ale întâiilor raze de soare, vitală: „Primăvara cu toate robinetele deschise/ de parcă nu ar mai fi fost/ de o mie de ani primăvară”, și în același timp reflexivă, meditativă, uneori profund melancolică, melancolia trecerii, a extincției inevitabile: „îmi miroase viața / la fel ca lutul sub roata olarului/ când vasul este spre terminare”, grea de materialitate ca „pietroul cât căpățâna de vacă” legat de un capăt al cumpenei și totodată subtil intelectualizată prin simboluri: oul, oglinda, corabia, șarpele, vulturul...”

Laurențiu Ulici, Contemporanul, 1989

„Materialitatea versurilor, remarcată în primul rând de Alex Ștefănescu, are fluiditate și transparență și e acționată într-o manieră

electrică, poemele fiind adesea antrenate într-un vertij imaginar pe care retorica îl însoțește nu numai fără poticneli, ci și cu vădită voluptate. Tăietura lor nu e atât de vehementă, Mircea Bârsilă etalând un simț aparte al apocalipticului și promovând imaginarul la modul catastrofic. Subtilitățile și nuanțele își pierd delicatetea în limbajul său frust și imperativ, explodând ca niște evenimente și ținând nervul poetic într-o continuă flamă.”

Al. Cistelecan, Vatra, 1989.

„Mircea Bârsilă este un remarcabil poet al începuturilor, al vieții care palpită în strălucirea soarelui și plânsul prigoarelor, în zborul păsărilor sau în mișcarea tandră a șopârlei. Lumea reclădită prin cuvânt comunică stări afective într-un limbaj al invocației imnice, al odei anotimpului solar. În lumea în care poetul descifrează limba păsărilor, zeii și-au întors fața către oameni, iar inocența mitului poate să vestească un nou început”.

Bucur Demetrian, Ramuri, 2001

„O linie aproape neagră este o carte remarcabilă, una din cele mai semnificative apariții din ultimul deceniu, senină, disperată, maiestruoasă, atât de departe de violența tinichelor ce se agită azi în câmpul poeziei: „Trist, foarte trist, tot mai vechi decât mine tristețile mele/ și decât punctul în care memoria noastră – a celor vii- / se unește cu memoria îngreunată de ploaie a lemnelor./ Nu mai lipsesc decât vânătorii: niște vânători/ în haine cernite- în robe – veniți, călare, de departe/ printre liliecii din peșteri. Halucinații. Exagerări”.

Constantin Stan, Viața ca literatură, 2001

„O mențiune aparte merită discursul liric de mare rafinament imagistic al lui Mircea Bârsilă, nou „miliardar de imagini”, ca pe vremuri Ilarie Voronca, numai că deloc interesat de „ritmul epocii”, ci întors, dimpotrivă, cu o emoție profundă, către miracolul mereu redescoperit al lumii simple, elementare.

Datul livresc, prezent adesea în versuri, apare acolo parcă pentru a spori pregnanța senzației fragede, ca un element oarecum auxiliar, astfel încât dimensiunea „intelectuală” a sintaxei poemului nu apare deloc constrângătoare și sterilizantă pentru tandrețea de sorginte franciscană a întâmpinării lumii.”

Ion Pop, prefață la Poezii din Banat. Cele mai frumoase poezii, Editura Brumar, Timișoara, 2011

„În anul de grație 2015, când Mircea Bârsilă (n.1952) este considerat un mare poet (cred că e un mare poet), când Ion Monorn (1953-1993) are statuie în Parcul Central al Timișorului, când Adrian Derlea (1949-1999) se păstrează doar amintiri vagi, „Norii și peștii”, din volumul *Monede fără chipul meu* (2009), ar putea da imaginea, fie și parțială, a proiectului optzecist. E un bocet al supraviețuitorului.”

Cornel Ungureanu, Literatura Banatului. Istorie, personalități, contexte, Editura Brumar, Timișoara, 2015

Trăgându-se din stirpea rară a poezilor care își construiesc răbdători destinul, Mircea Bârsilă a debutat la exact treizeci de ani, în penultimul deceniu al mileniului al II-lea, cu volumul *Obrazul celălalt al lunii*. Fără să se grăbească, a publicat în cele trei decenii și ceva petrecute de la debut alte șapte culegeri originale de poeme: *Argint galben* (1988), *Scutul lui Perseu* (1993), *O linie aproape neagră/ Une ligne presque noire* (2000), *Acordeonul soarelui* (antologie, 2001), *Anotimpurile unui cătun* (2003); *Monede cu portretul meu*(2009) și *Viața din viața mea* (2014). În planul simultan al carierei universitare a publicat culegeri substanțiale de studii de mitologie literară (*Fecioara divină și cerbul*) sau despre poezia contemporană: *Dimensiunea ludică a poeziei lui Nichita Stănescu, Vârsta de fier în lirica lui Al. Philipidde, Poezii contemporani, Evaziuni critice* și celelalte.

*
(1994)

Este un clasicizant întârziat, fascinat de problematica mythos-ului – s-ar putea spune, la prima impresie, despre Mircea Bârsilă, poet care a debutat în 1982 cu volumul *Obrazul celălalt al Lunii*. O impresie facilitată voluntar prin trimiterea din titlul celui de-al treilea volum, *Scutul lui Perseu* (1993), unde autorul promovează, însă, un proiect artistic diferit de al poezilor mitografi. El invocă numele eroului mitic mai degrabă din considerente de simetrie a discursului. Situează în prim-plan legenda fiului Danaei tocmai pentru a pune în ecuație condiția creatorului care vrea să eludeze realitatea, dar se afundă tot mai adânc în nisipurile ei mișcătoare. Scutul care îl protejează pe Perseu de privirea ucigătoare a Meduzei devine pandantul oglinzii poetice care curbează undele de șoc ale cotidianului agrest, întrucât poezia însăși este

înțeleasă ca fenomen de refracție. Meduzei ca „esență pură” – așa cum apare în excelentul poem *Simetriei negative* – îi corespunde spiritul armonizator care supune existența unei ordini mentale: „O emblemă a esențelor pure: Meduza. Ochiul ei dilatat, decupând un fragment oarecare din existență, / din monotona lui devenire. Ea însăși ucisă de propriile / săgeți ale privirii. De propria sa imagine / răsfrântă în oglinda lui Perseu, în scutul lui Perseu / făurit pentru a separa cele două alterități contopite / într-o inconștient de sine monstruoasă. Pentru / a converti-o pe cea terifiantă în opusul ei. / Pentru a declanșa în urată înfățișare a Meduzei, / eliberând-o de sensurile fugitive – șerpilor și viperele - / o îndurerată frumusețe. O emblemă a esențelor pure / - Meduza – și, în același timp, și a realității scaldate / într-o neagră lumină, într-o veninoasă urățenie.” Se preconizează, în atari condiții, o poetică a contopirii sacrului cu profanul și a simbiozei dintre elementele arhaice

și cele moderne. Proiecția obsesiei thanatice într-un univers liric configurat sub auspiciile lucidității e complinită de incursiunile fertile în straturile permeabile ale memoriei.

Autorul *Scutului lui Perseu* este un visător cu ochii deschiși, îmbăt de splendoarea imaginilor recuperate dintr-un fond ancestral. Stimulat de viziuni hipnagogice, poetul valorifică o serie de reprezentări bucolic-pastelate care exprimă, de fapt, nostalgia spațiului original. În *poemul din vis*, astfel denumit, el resimte „calda chemare a șurelor de paie”, vede cum înfloresc dimitrițele în „poinile natale” și surprinde zborul prepelițelor izgonite din cuiburi, aude femeile din decorul rustic „strigând la boabe gămile, rațele, găștele”, ascultă siderat scârțâitul fântânilor ș.a.m.d. În două poeme îngemănate, *Monotonie* și *Pastel*, este și mai frapant fenomenul acesta al regresiei onirice înspre spațiul matricial. În reveriile nocturne ale paseistului apar tarlale de grâu care trebuie secerate („Iată, nu este vis / în care să nu secerăm, pe ploaie, / mereu și mereu aceeași tarla de grâu”) și se aud aievea foșnetul porumbului și țârăitul greierilor. Ipostaza inițiatului obsedat de origini este asumată în parametrii expresionismului. Înclinația către elementar se va subordona tendinței de determinare a matricei spirituale.

Alimentat de trecutul nebulos și prezentul încărcat de coșmaruri - *repetatele mele coșmaruri cu substrat arhaic*, în enunț poetic -, discursul vizionar și oniric întreține presentimentul unei catastrofe la nivel cosmic derivată din drama personală a artistului. Dispariția tragică apare reflectată într-o serie de imagini stilizate, un fel de iconografie a desprinderii spiritului de substanța pământescă. Desigur, moartea e resimțită cerebral, de unde și frecvența gesturilor hamletiene: poetul se închiupie „ținându-și de plete - în chip de felinar - propria țeastă”; se ivesc femei „purtând pe o tupsie propriul meu cap”; Dumnezeu însuși ține în mână un craniu „pentru a roti astrele” etc. Ilustrativă este această reprezentare emblematică în registrul aproape nichita-stănescian: „Îmi puneam pălăria, în stânga, pe treptele / unei biserici, iar capul, în dreapta. Doi cerșetori / de o para sau mai multe. Între timp, sub un nuc / din care se scuturau frunzele, trupul meu / odihnindu-se. Ce faci acolo? - întreba capul. / Ce faci acolo? - întreba, în momentele de gol, / pălăria. „Asta fac. Nu se vede ce fac? Un duș rece / cu lacrimi”. Și nu știu cine i-a scris mamei să vină / să mă vadă. Să vină să mă ia acasă - și a venit” (*Era prea târziu*). Același motiv poetic e altoit, în altă parte, pe tema *viața e vis* și lumea - scenă de teatru cu un singur actor în ipostaza poetului: „O așteptam printre micile animale de ceață / neliniștite, ale sufletului. Printre orele / care treceau înfășurate în voluri albe și mari. / Și rolul pe care trebuia să-l joc: de inger / târând după el sacul cu manuscrise și mirosul / de lipici al decorului / Și lătrăturile nervoase ale regizorului /.../ O rotundă și imensă / scenă de teatru: fiecare noapte / în care am așteptat-o cu propria-mi tigvă în mână, / iar în cealaltă cu niște flori.” Contrapunctic, va fi îmbrățișată credința în regenerare, într-un poem expresiv, deși cam pletoric, *Ora verde*, unde bucuria renașterii primăvăratică (în spirit macedonskian: „Venii: este atâta lumină / încât se văd înșirate, cum ardeii pe ață, / toate primăverile de până acum. Atâta lumină, / încât fetele se cred, în întregime, niște prisme, / în vârtejul acestei frenetice schimbări a decorului, / în vârtejul acestei frenetice, imense transfigurări”) se confundă cu bucuria rostirii.

Percepția alienării prin ruperea de matcă se convertește, în lirica lui Mircea Bârsilă, în presentimentul ratării sau al încremenirii în

proiect, cum ar spune filosoful. „Mă simt fără rost, / ca un lup de hârtie - mărturisește poetul; sau: Eram tineri / ca niște cai negri pe un câmp de albastrele și alior; Se stinge tot ce e în noi - parcă am fi niște tei cu ferestrele sparte.” Când nu deviază în autoironie („N-am ajuns bine deloc: încă mai sunt viu, / încă mai rup din mine cuvinte. / Și lacrimile mele mai mici decât propriile lor / machete. Micile mele evaziuni. Micile mele adjective / cu efecte retorice”), conștiința eșecului, negația și disperarea sunt temperate printr-un gen de așteptare fatalistă a *crizei de nervi* ca impuls creator: „Mai trist decât mătrăguna. Mai singur decât copacul. / Și felul în care îmi schiopătează, de atâta vreme / sufletul, de parcă într-unul dintre pantofi ar avea / un copil. / În curând voi ajunge și eu printre aceia / pe care numai caii cei albi i-ar mai putea înțelege. / Un bărbat al cărui frunziș este opărit / de propriile lui lacrimi - și care geme prin somn în luptă cu invizibilii șerpi ai lui Laokoon. Atâtea / elanuri sfărâmate: niște hârburi, niște zdrențe / în care sunt îmbrăcate sprieritorile. Atâtea suspinuri / interzise și fiecare amintire la fel de grea / ca o cergă plouată. Mai trist decât mătrăguna. Mai singur decât copacul. Un bărbat în așteptarea oștilor de fier / ale certitudinii. În așteptarea unei crize de nervi / de nestăpănit” (*În așteptare*). Controlându-și „emoția personală”, poetul apelează adesea la simboluri ezoterice și la gestică paradigmatică. Formula lapidară, apoi, nutrită dintr-o spontaneitate întreținută laborios conferă relief plastic unor asemenea versuri sentențios-aforistice: „O, ce poezie această volbură fremătătoare”; „Câtă realitate: atâta utopie”; „Un continent al lămpilor aprinse: amurgul”; „Un vânat prins din nou în capcană: Realitatea”; „și poemul din vis: ultima parte / a unei nave ce se scufundă” etc. Altfel stau lucrurile dacă se aproximează savant sintagme pretențioase precum: „relieful interior al pozitivității vitale” sau „Este ca și cum ar fi cele două triunghiuri din hexagrama lui Solomon.” Dincolo de asemenea frazări cu substrat conceptual, *Scutul lui Perseu* indică o gândire poetică armonizatoare capabilă să-și concretizeze proiectul ambițios.

Imun la tentația cotidianului prozaic, optzecistul Mircea Bârsilă face parte din familia „sentimentalilor rafinați”, cum îl clasifică - parțial adecvat - Radu G. Țeposu în istoria literară a generației, *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*. El adoptă, în fond, linia clasicizantă a lirismului abstract, redescoperind în mitologia antică precum și în mithosul autohton resorturile intime ale creației. În sensul acesta, l-aș considera un neo-parnasian obsedat de ideea perfecțiunii, dar fără a respecta normele clasice ale artei pure. Întrucât se vedește un constructor exersat de universuri, un explorator asiduu al fondului arhaic, în ipostaza mitografului și liricului expresionist. Nostalgia spațiului original se traduce printr-o serie de imagini pastelate, îngemănate cu viziuni hipnagogice ușor tenebroase. Percepția alienării prin ruperea de matcă creează în lirica lui Mircea Bârsilă o mare tensiune poetică pe tema eșecului, derivând în negație și disperare lucid controlate. „Iluminările”, comunicate în formule sentențios-aforistice, se întemeiază pe gestică paradigmatică și pe o încrengătură de simboluri ezoterice.

*

Peste un deceniu

Un optzecist atipic în fond, imun la poetica banalului cotidian și a biografismului supralicită de congeneri, Mircea Bârsilă urmărește și concretizează insistent, dar fără grabă, un proiect artistic original,

desolidarizându-se de confrăți prin atitudinea (și imagistica) non-citadină.

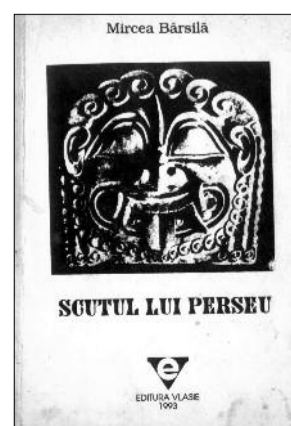
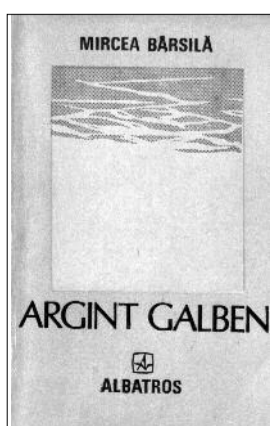
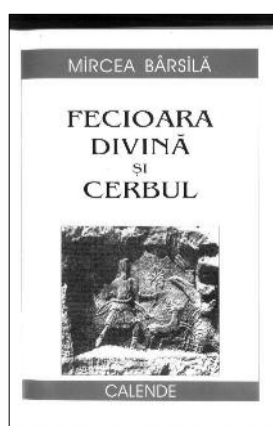
În fapt, fiind vorba despre pendularea eului subiectiv între realitatea urbană și cea rurală. După debutul cu *Obrazul celălalt al Lunii*, a publicat, la intervale mari, alte patru culegeri omogene tematice: *Argint galben*, *Scutul lui Perseu*, *O linie aproape neagră și Acordeonul soarelui*. *Anotimpurile unui cătun* (2003) se înscrie pe aceeași orbită a „îngemănării dintre tradiție și modernitate” - cum remarca altădată Gheorghe Grigurcu -, în registrul unui lirism esențializat însă, întrucât înclinația către elementarul rustic se subordonează tendinței de determinare a matricei spirituale. Iar ipostaza inițiatului obsedat de origini este asumată în parametrii expresionismului.

În *Anotimpurile...*, poetul de spiță optzecistă explorează zona tradițional-arhaică a *cătunului*, percepută ca topos al coabitării sacralului cu profanul, unde devine posibilă simbioza dintre arhăitate și modernitate. Cătunul atemporal („datând dintr-o veche domnie”) apare încremenit în tradiție, aureolat de efigiile străvechii păgâne: „Aici, în acest cătun, / cu șiruri de ardei întinse la uscat, între stâlpii caselor, / și grajduri tencuite pe dinăuntru cu balegă. / dincolo de măștile domestice ale vitelor / pânđește, ostilă, străvechea lor stare de sălbăticie”. Este o așezare utopică „la egală distanță de iad și de rai”, în care eul poetic își găsește refugiul, sustrăgându-se civilizației agresiv-dizolvante: „Aceste locuri ale repetatelor mele refugii, / fără băjbăieli și zigzaguri, de parcă aș fi ajutat, în taină, / de cine știe cine - de-o vrăjitoare sau de copilul cel bun / al unei vrăjitoare. Unde mă trag istovit, / sau pur și simplu în semn de protest împotriva acestei / nesăbuite vârste a lumii”. În plan metafizic, cătunul figurează perimetrul magic propice desprinderii de contingent și elanului înălțător: „Un cătun cu vreo șaptezeci și ceva de case / așezate, printre pomi, în formă de potcoavă - o potcoavă pierdută, / o potcoavă enormă - și unde, ori de câte ori mă întorc, / este ca și cum m-aș ridica la cer”. Aici divinitatea coboară aievea printre țărani, în spirit voiculescian (din *Poeme cu ingeri*), acordând sacralitate locului: „și unde însuși Dumnezeu, înfășurat, la fel ca un ulm, în viță sălbatică, / este, în aceste nopți, o prezență terestră”.

În linie confesivă, se revine obsesiv la universul copilăriei, dar nu unul mirobolant, ci marcat de *semne* rău prevestitoare și spaime atavice: „Într-o vară - era pe la sfârșitul lui iulie - am contemplat / împreună cu frații mei ploaia, strânși, unul într-altul-n cadrul / ferestrei de la odaia din față. Răpăia țigla pe casă / de parcă ar fi plouat cu boabe de fasole și fulgera, uneori, / atât de năprasnic și mai ales atât de aproape, încât mă simțeam, / pentru câteva clipe, în adâncul de copil al inimii mele, / un biet șoricel când este alergat prin toate ungherele / spre a fi priment”. Timbrul elegiac este exclus însă, fiindcă nostalgia spațiului-matrice va fi anihilată prin energia rațiunii poetice, controlând sentimentul sau emoția declanșatoare („A fost o vreme / când îmi lăsam creierul să-mi cadă, adesea, în inimă, / ied înecat în lapte, în laptele orfic al inimii”). De această dată, stările sufletești - schimbătoare ca și anotimpurile care marchează existența rurală - nu mai sunt doar echivalențe ale lumii exterioare, ci se încarcă profund subiectiv de tragism în relație directă cu absolutul și cosmicul. Până și imaginea emblematică a *mamei* este reînviată prin reacție anti-efemer. În poezia lui Bârsilă ruralitatea, ca suport substanțial al confesiunii, apare în perspectivă iconografică, prinde consistență prin pregnanța unor simboluri ezoterice și gesturi paradigmatică.

Pe fondul unor viziuni onirice torturante („însăpăimântat de repetatul vis în care se face că

Un optzecist atipic în fond, imun la poetica banalului cotidian și a biografismului supralicită de congeneri, Mircea Bârsilă urmărește și concretizează insistent, dar fără grabă, un proiect artistic original, desolidarizându-se de confrăți prin atitudinea (și imagistica) non-citadină.

bumbac -/ și câinele din visele tulburi, dadaiste”), poetul apelează, finalmente, la terapeutica onirică: „Uneori, izbutesc să dau înapoi, / la fel ca pe un ceas, realitatea, în vis, / totul devine, așadar, reversibil, / cum anacronica bentiță a mașinii de scris. // Și munții sunt, ca într-o magie, atunci, / niște adâncuri marine întoarse pe dos. / Au cine – mă întreb – le-a măritat cu brazii / și de ce li s-a promis un destin mai frumos?”.

Autoportretul poetului de pe efigia destinului este completat indirect prin interpelarea polemică a semenilor (critici literari, bănuiesc) care îl acuză de anacronism: „Ei spun că sunt demodat: o barieră / în calea progresului / versurile mele / scrise cu litere împletite din cozi de cireșe. // Un obstacol în calea progresului: / rusticul meu obicei / de-a asculta, primăvara, prin martie, brotăcelul / al cărui glas pune din nou în mișcare / enorma elice a lumii. // Uitând cum a fost învins, fără luptă, Poseidon / de zeii

din tabăra adversă, / ei susțin că sunt întru totul anacronic, rugându-l pe Tiresias / să-mi proorocească un sfârșit înșeninat. / O piedică în calea progresului: străvechea credință / în ascunsele puteri ale cuvintelor”. Biografismul mai apăsător din acest volum conduce, uneori, spre instrumentarul postmodernist, cum se întâmplă în poemul *Scăpărați, fulgere*, fundamentat pe autoreferința cu suport ironic: „Scăpărați fulgere, urlați tunete, / deschide-te, cerule, / înainte ca uitatele ziceri / ale profeților de altădată să se împlinescă. / Are dreptate Mircea Bârsilă / când se arată, uneori, înaintea noastră, cu un picior pe ape și altul în pustiu: // el fulgeră și tună, el fulgeră și tună / și se închină pentru toți la floarea unui cui”. Cert este că lirica lui Mircea Bârsilă, profund originală, se întemeiază pe un complex de tendințe și motive asimilate organic, prelucrate cu rafinament de un poet care nu lasă să se întrevadă în spatele său cărturarul. Estetizarea sau înclinația către expresia de

sinteză se concretizează adesea în formule metaforic-aforistice care maschează și, în aceeași măsură, divulgă realitatea maculată și drama profundă, proiectate pe traseul căutării echilibrului dintre sentiment și rațiune (sau suflet și creier, în termeni poetici).

Premiat de Asociația Scriitorilor din București în 2002, apoi de Filiala Pitești a U.S.R. (numărându-se printre fondatorii ei), distins cu numeroase alte premii de anvergură națională, Mircea Bârsilă se plasează în prim-planul valoric al poeziei contemporane. Nominalizat în 2004 și 2010 la premiile Uniunii Scriitorilor a ieșit, de fiecare dată, pe locul doi. Este neșansa scriitorului din provincii, implicat doar pasager în culisele fenomenului literar contemporan. Recunoașterea valorii indubitabile este certificată (cu palidă compensație) prin selectarea la Gala Națională a poeziei girată de Nicolae Manolescu și încununarea cu laurii Turnirului de Poezie de la Tomis, reprezentând echipa filialelor Pitești-Sibiu.

Marian Drăghici

DEZBLESTEMAREA UNUI MARE POET

Știm, cartea de poezie nu mai face vâlvă, eveniment. Alte valori se macină la moara zilei. Am vrutără capitalism, trăim nineacă în capitalism. Sălbatic! Bestecând, ca autori delirici, complet dezetatezați, liberi și fundamental pauperi. Ai nimănui, asta e sentimentul. Și totuși! Unul din misterele astei nații deopotrivă central-europene și *aux ports de l'Orient*, este că în hotarele ei poezie se scrie vajnic, parcă mai mult ca orișicând. Se scrie mult și se publică și mai mult, în valuri generaționiste (sau nu). În lipsa unei Cărți Românești, a scriitorilor, volume excepționale de versuri apar te miri unde. Tone editează amestecat, Brumar amestecat, și tot așa, Limes, Cartier, Junimea și care mai sunt, obligate să supraviețuiască financiar. Bine că publică. Și bine că această ciudățenie emblematică a plaiurilor mioritice – cartea de poezie –, paște din nimic și se lasă mulsă la standarde curat europene. Nu din 2007 (anul intrării în UE), ci de câteva decenii bune – lăsându-l la timpul lui pe Eminescu –, de la Blaga, Barbu, Bacovia, Arghezi, la Nichita, Sorescu, Mazilescu, Gellu Naum, Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu, Blandiana, Angela Marinescu, Mălăncioiu (în ordine întâmplătoare). Șirul poate continua cu câțiva șaptezeciști ultracunoscuți (vorba vine). Până la optzecistul Mircea Bârsilă, eroul rândurilor de față.

În curând ne vom recunoaște de departe, ca *munții* – suna un vers al meu uitat din cea junete. Îmi cer scuze că-l pomenesc aici, dar mi l-am reamintit brusc, citind și recitind, alb de invidie, *Monede cu portretul meu*. E opul unui mare poet. Un sunet captivant, numai al său, de la primul la ultimul text, imprimă discursului tonalitatea tandru învăluitoare, unitară, recognoscibilă imediat. Citez mai la vale poemul liminar, imm al umilității grandioase, tragic în fond, un solilocviu cu nimic – dacă mi se permite „sacrilegiul” – sub splendoarea *Odeii* (în *metru antic*). Sau a *Lacustrei* bacoviene, poftim! Publicat în *Ziua literară* pe prima pagină a făcut senzație – un entuziast echilibrat ca Ion Mircea avea, mi-aduc aminte, superlative deschise la telefon. În *fiecare seară* sublimizează poetica bărsiotă, e psihodrama unicității, a celui – nu se știe de ce –, singur, singur, singur, în această lume de gregarități demonic reciclate. Cu „lampa dată la infinitiv”, postat „fără pricină” la marginea tribului, eul liric respiră un aer de „vechime osândită”, doldora de „sombre taine, incredințate spre păstrare”. Respiră cum respiră, încapsulat în destin, prizonier adică al unui fatum din mitologii balcanic-mediteraneene, supus „zeilor târzi”, temuți ca nemiloși. Forța suflului, amplă, de profet albit cu fața la mume, la copilărie, la „repetatele coșmaruri, cu substrat arhaic, păgân”, e trasă într-o stilistică la voia respirației libere, strunită în buclă circulară, fără rest de efort:

*Puțini, foarte puțini bănuiesc ce înseamnă
să te culci fericind vrăbiile. Cheia răsucită în
ușă de două ori,
lampa dată la infinitiv
și lătrăturile de peste noapte: îndepărtatele
lătrături ale sălbăticiunilor psihopompe.*

*Ferice de vrăbii: n-au zei
și nu le ia niciodată interviuri păianjenul:
uriașul păianjen în caftan egiptean.
Ferice de ele: niște firimituri, niște mici
ancore
ținându-mă, în fiecare seară,
să nu mă arunc pe fereastră - într-un gol și
mai mare.
Lampa dată la infinitiv,
cheia răsucită în ușă de două ori
și repetatele coșmaruri cu substrat arhaic,
păgân:
se face că mi s-a furat din nou colivia
în care îmi țin umbra. Se face că patul în care
dorm
este izbit, toată noaptea, aproape ritmic,
de găleata unei fântâni. Puțini, foarte puțini
bănuiesc
ce înseamnă să te culci fericind vrăbiile:
n-au zei și poate nici nu știu că sunt vii
în această betonieră în care ne învârtește
soarele.*

Tema de bază odată fixată, prin extensie și variațiuni – cu fiecare vers, cu fiecare secvență poetică –, se mai cucerește o câțime de teritoriu ilimitat, se reinstaurează, pe viu, o vâlvă a tradiției ancestrale, imemoriale, densă de vietăți comune drapate în obsesie și arhetip, care absurd terifiante, care, mai ales, galeș înfiorate. La deja citatele lătrături de peste noapte ale sălbăticiunilor psihopompe – care sunt ele, poetul nu ne spune –, se adaugă ici-colo, de un farmec mereu insolit, îngerul cu mustați de pisică, un străbun cu labe de lup în mâncile suflecate ale cămășii, bărboasele joimărițe rostind incantații, o pisică neagră jucând și cântând prin odaie, îmbrăcată în haine gorjonești de femeie, moartea ca gorgonă cu cercei de argint, ca o târfă al cărei halat se desface mereu în față, enigmaticul personaj mascat care îi oferă totdeauna poetului flori la ziua de naștere, o caracatiță cu zeci de brațe ce se răsucesc amenințătoare, noapte de noapte, și găfâie în bezna de sub patul poetului, femeia cu zece sâni și tot atâția ochi, o vrăjitoare fierbând în coliba ei oase magice într-un ceauz, niște răsete grotești, într-un tot hecatie – de femei bătrâne înțepenite între roțile dințate ale timpului, etc.

Fiorul vieții, al unei „realități palpabile” clamate, în plin delir oficial alienant, de Virgil Mazilescu, trece, la Bârsilă, prin Ion Alexandru, Ion Gheorghe, George Alboiu, ca și prin Fundoianu sau Pillat – asimilați de imaginarul poetului optzecist în cheie expresivă proprie, stilistic „răsucită de două ori”, dublu (multiplu) rafinată. Specia aceluia bestiar al aparițiilor din sub/inconștient, „de vis și de coșmar deopotrivă”, e contrabalansată, completată în registru diurn de un inventar prodigios, frust, domestic-natural, plesnind de robustețea existenței concrete: vite, câini, zberetele porcilor grași, în cotețe, visând cum li se pârlește părul lucitor, cu paie; ciocănitura atârând oglinzi prin arbori, în livezi; ferigile din adâncul memoriei; întunecatul brădet; scorușul, acest arbust morocănos ce crește pe dealuri și care, în mod sigur, dacă ar fi

fost om, ar fi optat pentru cariera de magistrat; poteca lăsată prin porumbii proaspăt prășiți, până la locul acela păzit de un nor nemșcat: cimitirul; mierla și magnolia într-o primăvară lipsită de nimburi, duplicitară, ermetică; un bărbat în așteptarea oștilor de fier ale certitudinii; o lume unde se plânge cu mult mai mult decât plouă; petrecerea cu măști de animale sălbatic și dansuri licențioase în jurul întinericului atârnat, ritualic, în cârlige, la soare; mirosul peste tot a paie arse, a carne proaspătă de porc sfârșind în tigăi, copii colindând cu steaua, în grupuri mici, venind din întinericul din noi; ceața aproape diavolească a cârciumilor; lauda obsesiei blonde a morții; prospețimea în această lume, de la vicleana frumusețe a fetelor; o pisică neagră întinzându-și gheara spre soare și-un heleșteu ca o valiză plină de lătrături albastre; verdele căutându-și, în zadar, chipul; femeii în rochii vârgate în care se cred niște fumuri înălțându-se lenes la ceruri din hornurile caselor cu marchize de sticlă; străvechea lume a cătunelor, aflată în surpare; garduri și podețe, hornuri și ferestre de care se izbesc la fel ca niște avertismente, insectele nopții și lilieci; fântâna-soră, în care se răsfrânge ca o monedă chipul poetului-copil; stratul de rugăciuni tot mai gros de deasupra acestei lumi; aceiași iepuri care, de veacuri, la aceleași vulpi se închină; turla și cupole trândăvind în aer, o jivină privind cum se leagănă pipirigul sub reflectoarele solare ale zilelor de septembrie; o cățea încercând să mă lingă pe față: oribila tandrețe a fiecărui apus; trece o rădașcă în zbor: este mama? se vede o pădure atârnată la gâtul unei singure păsări: este o vedenie?; s-ar lumina dintr-o dată fața de Hristos chinuit a pământului, dacă s-ar întoarce bunicul; soarele s-a născut o dată cu mine, eu însumi m-am născut o dată cu mine; plase de pescuit azvârlite în apă: capetele noastre în rugăciune aplecate; are dreptate Mircea Bârsilă când se arată uneori înaintea noastră cu un picior pe ape și altul în pustiu, el fulgeră și tună, el fulgeră și tună și se închină pentru toți la floarea unui cui; maică, maică, azi-noapte doi huhurezi te însoțeau pe o cale-ntunecoasă; atâtea lacrimi pe care nu le pot explica decât gropile făcute de micile lor explozii la picioarele lui Dumnezeu, etc., etc.

Un panteism acut, mistic iubitor, cu iuți ecouri livrești și vagi intarsii de creștinătate neconvinsă, planează peste tot. Acest cortegiu liric-fabulatoriu e continuu bransat la duhul de inflexiuni hipnotice al vocii poetului. Describibil acest duh, această voce, prin colocvialitatea repetitivă, ca la vechiul rapsod. Fondul „arhaic, păgân” domină copios scenariul comediei în care bizareria tenebroasă și cotidianul nud, nu o dată hilar, funambulesc, dau în mister inepuizabil, total. Mereu aceeași lume pierdută în timp și recompusă în veșnicie, pe pagină, credibil, în amănunt, cu grația ultimului detaliu de viață cotidiană insinuat, prin nu știu ce savanterie patinată, în text. Citez un poem, nu la întâmplare – e o capodoperă lirică a istoriei satului în modernitatea prefacerilor așa-zis planificate, ineluctabile, parcă fără Dumnezeu: →

Fiorul vieții, al unei „realități palpabile” clamate, în plin delir oficial alienant, de Virgil Mazilescu, trece, la Bârsilă, prin Ion Alexandru, Ion Gheorghe, George Alboiu, ca și prin Fundoianu sau Pillat – asimilați de imaginarul poetului optzecist în cheie expresivă proprie, stilistic „răsucită de două ori”, dublu (multiplu) rafinată.

aniversare

Stăpân pe sunetul său, pe inventarul și teritoriul său, pe viziunea puternic personalizată ce guvernează al său topos, liricul avansează spontan, la Mircea Bârsilă, poem după poem, din soldat cu pixul în mână, nu mareșal – ci, direct imperator...

aniversare

Un vis și un coșmar, deopotrivă. Se făcea că mă aflu
 într-o luntre, pe-o apă, iar în adâncul acelei ape:
 o stranie așezare. Un sat gol, fără vite și câini.
 Un sat fără copii, fără femei, fără babe și orătănii.
 O așezare pur și simplu moartă. În dreptul unui crap fumuriu se înălța acoperișul cu șapte fețe al casei părintești.
 Unde înotau un somn burduhănos și o roșioară,
 mișcând evlavios într-o parte și-n alta din cozi, era biserica – vegheată de câțiva pini fără soț –
 iar la o sută de metri, sub un șalău hrăpăreț încercând să interogheze niște peștișori speriați:
 vechea turlă a clopotniței de la intrarea în cimitir.
 Un vis în care firele roșii ale împlinirii unei uitate dorințe din copilărie –
 aceea de a mă roti, asemenea unui erete, la amiază,
 peste acoperișurile pătulelor închiriate de șoareci și ale caselor cu ușile deschise la perete – se împleteau cu cele negre, muiate parcă în smoală,
 așa cum sunt încurcatele ițe și mreje ale oricărui coșmar.
 Se făcea că mă aflu într-o luntre – și nici un muget,
 nici o chemare sau cel puțin un scârțait nervos de fântână,
 pe două sau mai multe voci, în semn de protest împotriva unui asemenea vis. Un vis și un coșmar
 deopotrivă. La o sută de metri, sub un șalău hrăpăreț,
 se afla clopotnița de la intrarea în cimitir.
 Deasupra cârciumii sclipea o plătică argintie.

Se navetează continuu, întrețesut, dus-întors-dus-în(tre) cele două nivele ale realității, complementare, comunicante, „tărâmul acesta” și „celălalt”, al datului terestru, imediat, și al zării mitului –, ca fiind de fapt unul. La asta e bună poezia, pare să ne spună Mircea Bârsilă, definindu-o ca *singura mea rădăcină, primăvară de primăvară, și totodată singura oglindă – o mică oglindă de buzunar – în care mi s-au arătat, uneori, la fel ca prin ceață, anumite imagini din rai*. E atins aici punctul sensibil, motorul poeziei în discuție, motivația ei primă și ultimă. Raiul, așadar, particula lui originară, unitatea și armonia, nu sunt praf și pulbere, cu totul dispărute, ci numai camuflerate, risipite, decăzute, iar poetul tocmai asta râvnește prin reflectia scrisului, o reabilitare, o reconstrucție, bazată pe acele furtive „anumite imagini”. Epopeea lui Ghilgameș, Cărțile morților, Guènon, Eliade, dar și poveștile și tradițiile imemorabile ale satului trăite în copilărie pe viu, sunt referințe la îndemână. Trecherile de nivel par trombe ritualice, glisări de năzăriri firești, cu nostalgia vârstei aurorale – întâmplată la țară „printre conace boierești părăsite” –, și tânjirea aceea perpetuă după năluca ei în dureroasă, intimă destrămare. „Trista strigare în pustiu” hrănește geniul poetului, fatal idolatru, cu o rară, personală, febricitate a suferinței. O suferință dizolvantă, cu anume rost purificator,

în iubirea pentru *goliciuma tencuită cu ecouri a femeii*, în jindul atroce după aceea com-pătămire din zbănțuirii să zicem dionisiace, primăvăratice. Și totuși, erotismul ține de senzualitatea jocului, preludiv al rodirii, și-atât, chiar dacă *în fiecare noapte, undeva, în întuneric, sunt femei goale*. Mircea Bârsilă are, și în viață, nu doar în scris, o păgână, în sens eminescian, evlavie direct curtenitoare pentru sexul „slab”, fie acesta încarnat în *chelnerițele tinere și atât de frumoase*, fie în *femeia ocultă/femeia absolută – ascunsă în ele*. Invocația mamei, de fiecare dată memorabilă, tulburătoare, e concurată intens de cultul soarelui, tutelar în lirica de față. Cum spuneam, remisia în vremi și stări diferite e un procedeu navigant omniprezent. Imagini precum cea a copilului ținându-se *de fusta infinită a mamei* sunt parcă restul/rămășița unei foste desfășurări epopeice scufundate, ca integralitate, în uitare, și scoasă la lumina mesei de scris, pe bucăți, acum. Trimiterea la **Fragmentele din regiunea de odinioară**, spune ceva, nu la nivelul imitației bineînțeles, ci al profundității, abisalității acestui tip de trăire lirică. „A fi blestemat să treci prin viață/ cu becul de o mie de wați al poeziei în ochi”, este un distih în spirit *maudit*, sigur i-ar fi plăcut lui Mazilescu. Dar, dacă la Mazilescu „regiunea de odinioară” trasa un simplu fundal epifaniilor textuale, mai degrabă nostalgic-abstract –, la Mircea Bârsilă aceeași entitate metafizică, tărâmul originar, deține contur și identitate precise: e „străvechea lume a cătunelor” pe cale de dispariție sau dispărută deja. Pe scurt –, paseism robust, subîntins, de la Mazilescu hăt!, la Eminescu – astfel aș descrie filiația poetului de față. Iată o secvență elocventă cred, una dintre atâtea memorabile: *Chiar așa: mă fac din nou mic și, vreme de câteva zile, /la fel ca în adevărata copilărie,/mă țin de fusta infinită a mamei, seară de seară,/temându-mă să nu cumva să mă răpească și pe mine soarele/când o ia, ostenit, în direcția beznelor*.

Pulsatilă, grea de materialitate, apăsată de întuneric, densă de apucături mentalități precreștine insinuate în postmodernitatea cea mai recentă, lumea acestei viziuni infernale sugerează, înfundat, iminența eschatonului. E starea dominantă, tipică discursului bârsiot. Ca din perspectiva unui „fund de ochi” supradilat, al poetului, se tânjește dureros după lumină: poate lumina astrului zilei, poate – de ce nu? – lumina transsubstanțierii, venirii salutare a lui Crist. Athanorul poetic se presupune a fi legat de bolgii, blestemat. Ritmul emisiei – masiv, aparent aluvionar – apare, dacă ai răbdarea unei lecturi atente, structurat impecabil. Ce vor păți traducătorii lui Bârsilă cu a sa sintaxă, nu e greu de anticipat. La aceste două nivele, cel al vederii atroce și cel al sintaxei laborios structurate, copărtășia, între optzeciști, cu Nichita Danilov, cu Ion Mureșan și Aurel Pantea, este evidentă:

O păstaie din care voi cădea și eu: această lume.
 Sfârșitul: cum să-1 respingi,
 când el se apropie de tine cu binișorul,
 în pofida ochelarilor săi negri!
 O lume în care și țurțurii de gheață ai streșinilor
 și morții de sub iarbă
 unde strigă întruna „lumină, lumină, lumină”
 sunt asemenea cifrelor de sub linia unei fracții.
 „Lumină, lumină, lumină” – strigă întruna morții sub iarbă.
 „Lumină, lumină, lumină” – strigă sămânța,
 clocindu-și, în brazdă,

îngânduratul ei centru de greutate. La un singur cuvânt
 – lumină –
 se reduce vocabularul îngerilor ciopliți, în marmoră,

prin cimitire.

Doar pentru cărțițe lumina este un monstru: un monstru ce se îngrașă cu întunericul lor.
 Doar ele se tem de lumină și o detestă și, împreună cu ele, și lilieci: aceste jucării dintr-un petec
 de piele și câteva arcuri subțiri de oțel.
 Aceste obiecte mecanice – ușoare și simple – zburând în zig-zag, noapte de noapte, printre case.

Stăpân pe *sunetul său*, pe *inventarul și teritoriul său*, pe *viziunea* puternic personalizată ce guvernează al său topos, liricul avansează spontan, la Mircea Bârsilă, poem după poem, din soldat cu pixul în mână, nu mareșal – ci, direct imperator: „împărat-poet”. Care, din sudoarea cuceririlor imaginate – „argint galben” le-a numit odată – își bate nonșalant monedă. O monedă tremurată, reconfigurată, secvențial, poem cu poem, după un portret mereu in/sondabil, viu, netrucat, în mișcare. Și extras crud, proaspăt, din fântâna-soră-oglină-a-lumii. Tentația autodescrierii în varii ipostaze succesive e indenegabilă, și trimite ca splendoare și aplomb, ca virtuozitate a dicțiunii, la trambulindul Nichita „în dulcele stil clasic”:

Sunt cel ce sunt: un brad aplecat
 peste frumoasa genune dintre sânii unei femei;
 mârâie toată noaptea, întăritate, spre mine,
 imaginarele fiare din oglinzile ei.
 Iată-mă strângând în brațe o omidă
 la marginea încă verde a unei frunze de dud;
 până și pietrele își întorc, somnoroase,
 unica lor tristețe, spre sud.
 Iată-mă sub chipul unui inorog
 ținut de-o tânără prințesă, în sclavie.
 Sunt, într-adevăr, cel ce sunt:
 o existență inoxidabilă, sidemie.
 O copie - greșită! - a zeului Proteus
 numit și „Arlechinul” de zeii cei târzii.
 A fi un cal, pentru o clipă, în fața unui cal.
 A fi un bob de strugure, în fața unei vii.

 A fi mereu același, dar sub altă mască,
 a fi un cal, pentru o clipă, în fața unui cal.
 Eu simt cu sângele - vai, mie ! - cel din creier
 și îmi revin - când sunt îndrăgostit - la normal.

„De-ar putea cineva să mă dezblesteme” invocă undeva poetul. Asta am încercat – și sigur n-am reușit – în aceste rânduri ajunse, slavă Domnului, la capăt. Mai adaugă că volumul însumează fix o sută de poeme, dacă am numărat bine. O sută de monede în aur și argint, adică. Pentru gustul meu de cititor pauper, 80, poate chiar 70, erau de-ajuns! Dar ce spun eu 70: 50, domnule! 33! Exigența, aici, nu are legătură cu anvergura sau valoarea textelor, ci, strict, cu cantitatea de splendoare lirică suportabilă între două coperte.

Dacă *Monede cu portretul meu* ar fi apărut în anii șaiszeci-șaptezeci-optzeci, ce mai glorie pe capul autorului, ce mai critici, ce mai confort social chiar! Așa, trai nineacă, simbolic – ca drepturi ultraimpozitate –, în capitalismul sălbatic. Dar premiile sigur vor veni.

Paul Aretzu

La mulți ani!

De Mircea mă leagă o frumoasă prietenie, precum și o consensualitate în multe domenii. El este un om echilibrat, realizând o punte corectă între tradiționalism și modernitate. Tip blagian (dar de altă factură), iubește spiritualitatea arhaică, gândirea de tip mitic (adică poetică). În scrierile sale ard luminișuri magice. Stăpânește întru totul limba, făcând-o să sune după orchestrația sa bogată, expresivă. Mircea este un apărător al dreptății și moralității, un prieten de nădejde în momentele dificile și solidar în momentele de bucurie. Vârsta de 65 de ani (au mai pățit-o și alții) este a puterii creatoare și a înțelepciunii. Dumnezeu să-l ocrotească, să-i dea sănătate, viață lungă, bucuriile mari.
 La mulți și fericiți ani!

Poezia la 50 de ani

La vârstă jubiliară, Mircea Bârsilă publică un volum pe măsură, *Anotimpurile unui cătun* (Editura Paralela 45, Pitești, 2003). Este o poezie densă, culturală, având un puternic caracter inițiativ. Forța ei este dată de o temeinicie constructivă, de întoarcerea la autenticitatea arhetipală, la stratul adânc, poezie antecică, alimentându-se din resurse htonice, fascinată, ca tot ceea ce vine din zona antropologicului. Poetul valorifică nu aspectul morfologic, descriptiv, ci spiritualitatea culturală bogată a arhaicității, provocatoare de revelații. El restaurează nu forma primitivă ci o plenitudine a civilizației în structurile sale arhetipale, ruralitatea în

fondul ei etern.

Johan Huizinga spune în *Homo ludens* că „poet este cel care poate vorbi limba artistică”. Mircea Bârsilă caută acest idiom în chiar poiesisul vorbirii, în semne, simboluri și mituri. Bun cunoscător al limbii, slujește, ca și înaintașii, „un grai pierdut de mult”. Poet orfic, convins de pansemilogia lumii, el comunică simplu cu ființele și cu lucrurile, cu pământul, cu anotimpurile, cu ploaia, cu viii și cu morții, cu grădina. Societatea rurală, pe care o proiectează, evoluează între realismul frust și viziunea fabuloasă, amintind într-un fel de reprezentările lui Marc Chagall: „Iată un stol de rațe sălbatice zburând, cu baltă cu tot, peste case,/ într-o direcție necunoscută: suntem, așadar, în decembrie sau poate/ chiar în ianuarie, într-una din lunile când îngheață,

stins, așa pătrunde, câteodată, / în sufletul meu ostenit, câte o amintire, / de-atunci –” (o casă cu pereții albi). Pentru că iubește natura, ca pe o casă regeneratoare, și pentru „străvechea credință / în ascunsele puteri ale cuvintelor”, este etichetat de unii drept *demodat*. Or, nu moda este criteriul poeziei, ci esteticul. Poezia nu poate avea rețete, nu poate fi exclusivistă. Ea este polimorfă și are o actualitate axiologică perpetuă.

Precum însuși afirmă, într-o *artă poetică*, autorul scoate la iveală „felurite imagini lipsite de corelație, / felurite imagini luate prin surprindere, / cum de lumina unui reflector, în nopțe, / încât nici nu-și dau seama, pe moment,

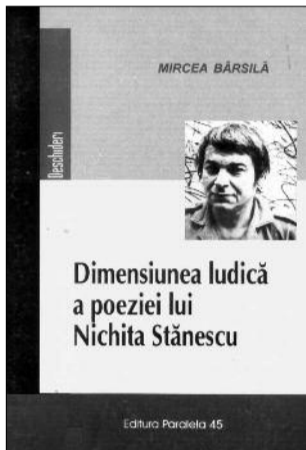
ce se întâmplă”. Desigur, este rostul poeziei să destructureze realitatea și să dezvăluie magia acesteia, părțile ei nevăzute. Nu altfel gândea Blaga („Eu cu lumina mea sporesc a lumii taină”)

Mircea Bârsilă se distinge, prin stilul său, de toată poezia actuală. El creează un univers poetic special, tradiționalist, în bună măsură, având un puternic filon arhaic, în sensul recuperării unui mod de gândire cultural, antropologic, primordial, insistând pe relația nemijlocită cu spiritualitatea naturii, cu întreaga creație, identificându-se cu tipul de om autentic, bucurându-se de viață și de moarte, însă, cum e firesc, dublat: „Eu: o gură ce vede. El: un ochi care cântă. / [...] /

Se află departe, când îl chem, și apare din senin, / când prezența sa este nedorită sau chiar compromițătoare, / neliniștea mea amestecată cu liniștea și ironiile lui, / din când în când el moare și iarăși învie. / El va fi răstignit. El este vinovatul. / Eu, de foc, într-o casă nelocuită. / El, de ghiță într-o țară cu izvoarele de lână – / și fiecare-i celălalt, în acest joc, / animați amândoi de nevoia de a umple în sine un gol.” (el este vinovatul). În vremurile acestea sărace, vinovat de preaplinul său poetic, Mircea Bârsilă ne oferă monedele / monadele pe care este întipărit chipul său.

Procopie Clonțea

„Este prea poet acest poet atât de înzestrat”*

Cum poate arăta la vârsta de 65 de ani „veșnic tânărul” Mircea Bârsilă, altfel decât un om împlinit (la figurat, vreau să spun) și cu siguranță fericit?

Anii par încremeniți pe fruntea sa mereu încrunțată a mirare și așa pune prinsoare că și-a comentat cu întârziere vârsta rotundă cu obișnuita-i remarcă contemplativă: „Ce chestie interesantă, domnule!”

Împlinit, fără îndoială, după un periplu impresionant: prof.univ.dr. în domeniul literaturii române și conducător de doctorat, critic literar și poet (re)cunoscut, prezent într-o istorie a literaturii române, într-un manual școlar, cât și în volume și reviste literare, deținător al unor premii prestigioase etc.

Întâmplarea face ca poezia „O existență sifidie”, a cărei traducere o

public în prezentul număr al revistei „Argeș”, să o fi regăsit comentată critic în termeni laudativi de către Daniel Cristea-Enache (*Cultura*, aprilie 2010 - internet 19.04.2010) care, în analiza mai largă a volumului „Monede cu portretul meu”, o declară „pronunțat nichitastănesciană (histrionică, spectaculară, cu detentă imaginativă), cu final contaminat de Geo Dumitrescu”.

Și în traducerea mea, pe care i-o dedic aniversar, sper să se regăsească, măcar în parte, talentul și profunzimea acestui „histrionic, spectacular și imaginativ” poet.

* Daniel Cristea-Enache op.cit.

Echivalențe

Mircea Bârsilă – 65 (n. 19 octombrie 1952)

O existență sifidie

Sunt cine sunt; un brad aplecat peste frumoasa genune dintre sâniile unei femei; mârâie toată noaptea, întărâtate, imaginarele fiare din oglinzile ei.

Iată-mă strângând în brațe o omidă la marginea încă verde a unei frunze de dud; până și pietrele își întorc, somnoroase, unica lor tristețe, spre sud.

Iată-mă sub chipul unui inorog ținut de-o tânără prințesă, în sclavie. Sunt, într-adevăr, cel ce sunt: o existență inoxidabilă, sifidie.

O copie - greșită! - a zeului Proteus numit și „Arlechinul” de zeiții cei târziu. A fi un cal, pentru o clipă, în fața unui cal. A fi un bob de strugure, în fața unei vii.

De mii de ani beau apă din izvoare, așa cum se adapă fiarele cu sânge; un ochi al meu e limpede și râde, iar celălalt - un clopot care plânge.

De ce mă izgoniți cu zbierete subțiri de animale cu copitele crude și mici?

Azi-noapte, m-am trezit din nou cu luna lângă pat: un ochi imens - și genele din fire de-arnici.

A fi mereu același, dar sub altă mască, a fi un cal, pentru o clipă, în fața unui cal. Eu simt cu sângele - vai, mie! - cel din creier și îmi revin - când sunt îndrăgostit - la normal.

A Nacreous Existence

Translated by PROCOPIE CLONȚEA

I am who I am: a fir tree bending Over the beautiful abyss between a woman's breasts; All night long the imaginary beasts in her mirror Are growling at me with vicious unrest.

Here I am, a caterpillar in my arms, On the still green edge of a mulberry leaf; Even the cold stones are sleepily turning To the South their unique deep grief.

Here I am under the guise of a unicorn In bondage held by a princess in her secret parlour

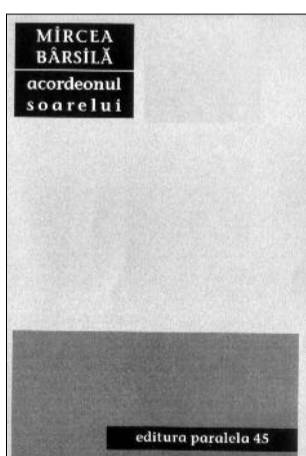
I am indeed who I am: An unoxidable existence of mother-of-pearl colour.

An unsuccessful copy! - of Proteus the god Also called "Arlechino" by the gods of later date. To be a horse, for an instant, in front of a horse, In front of a vineyard to be a grape.

Like beasts which quench their thirst with blood I've drunk water from springs for thousands of years, One of my eyes is laughing most clear The other's a bell which sheds bitter tears.

Why are you chasing me with high-pitched bleats Of tender hoofed animals which still feed on milk? Last night, again I awoke to find the moon by my bed: An enormous eye - with eyelashes made of silk.

To always be the same, under a different mask, To be an animal, in front of an animal. I feel with my blood - poor me! - with that in my brain And, when in love, I come back to normal.

Petru Pistol

Nume de poet

„Numele. Tot ce e mai superficial în om este și mai adânc [...] La Judecata de apoi vei fi chemat după numele tău” (Constantin Noica, *Jurnal de idei*, III, 253).

Cum să nu fii poet când numele tău este Mircea Bârsilă? Să procedăm cu de-amănuntul.

În „sintagma” aceasta onomastică întâlnim - rarisim caz și bine prevestitor! - două interjecții: *cea* și *bâr*. George Călinescu, trecând în revistă realitățile poetice, spune despre animalul de povară cu privire blândă că, fiind el „greu de pământ”, este element poetic. Să vorbim despre cea de-a doua interjecție ar fi o întreprindere ingrată; mult mai onest și benefic ar fi să recitim, încă și încă, poemul *Miorîța*. Cu interjecțiile nu este de glumit. Ele sunt stimuli în așa măsură, de parcă ar da cu biciul. De altminteri procedează dânsule după cum le dictează numele: *stimulus*, în limba latină, fiind băta cu care păstorul mână vitele *împungându-le, stimulându-le*.

Acesta ar fi filonul bucolic al poeziei lui Mircea Bârsilă.

Următoarele două secvențe ne vorbesc despre partea nobilă, arhondologia poeziei.

Mir, ce cuvânt frumos ne-a dat limba slavă! Numai să știm a-l pune acolo unde trebuie, lângă cine trebuie. (Dar asta-i tocmai măiestria lui Mircea!)

Admirabil tandem sinonimic cu *lume* (din latinescul *lumen*, „lumină”). Mai rămâne, de tot poeticul, *silă*. Faptul că poetul și l-a revendicat cândva ca pseudonim literar este cât se poate de relevant. Plus ascendența sa aristocratică, cu parfumul vremurilor apuse: *taedium vitae*, (poate și) *spleen* ori *nausée*, dar și „tânăra” *akedia* („lehamitea” noastră).

Îi sunt oare de ajuns toate acestea poetului?

Da, cu condiția să nu uităm inefabilul poeziei.

„Altfel spus, acestea sunt niște cuvinte goale”, va spune cititorul. Da, răspund, de vreme ce a vorbi despre poezie, pe lângă neputință, este și o blasfemie. Și, atunci, e preferabilă cacofonia de mai sus.

Variantă de avarie.

Reîncarnați în tuburi reci de orgă / tocmească-și unii limbi de foc bengale, / plesnit în palme de zi mare, morgă, / statui, alămuri, carmen seculare... // Poetul singur sinele-și învață / o lebădă să cânte pe mutește, / o întărâtă, o înfață, o desfață, / dar, dincolo de viață, o iubește! // Iar lebăda se lasă ca din ornic / și se înalță peste toate-n rang, / trecând cuțitul peste un pistolnic, / poetul ea-l dezleagă din tic-tac. (*Poetul singur*)

Aurel Sibiceanu

La mulți ani, Mircea Bârsilă!

Moto: „E-atâta timp de când puteam să fiu, chiar și pe vreme de ploaie, o piatră însoțită.” (Mircea Bârsilă)

Suntem în 1985, la finele primăverii sau începutul toamnei, nu mai știu cu precizie, e mult de atunci... În sala de ședințe a Cenaclului Liviu Rebreanu a intrat un tânăr, cam de vârsta mea, semăna izbitor de mult cu Goethe. Prezența lui îți inspiră liniște și siguranță. Nu mai știu cine citea din creațiile proprii, poate Ion Durac, poate altcineva... După lectura autorului, colegii de cenaclu au început „autopsia” lucrărilor citite, era acel moment delicat când aveai posibilitatea să te solidarizezi critic și chiar sufletește cu autorul, dacă era din familia ta estetică, ori să fii „necruțător” dacă acesta făcea parte din tagma canonicilor de partid și de stat, refugiați într-un patriotism de vizuină, mocirlos, ori din cea a veleitarilor. Tânărul nou sosit a luat cuvântul, a început prin a se prezenta: „Mă numesc Mircea Bârsilă, am absolvit Facultatea de Filologie din Timișoara, am publicat o carte de poeme în 1982. Acum sunt Șef al Inspectoratului Pitești al Uniunii Compozitorilor din România și mă bucur să descopăr acest cenaclu.” A urmat apoi un discurs critic foarte bine structurat și profund, am recunoscut în el patina serioasă a centrului universitar timișorean. Am fost încântat, mai ales că citisem cartea de poezie a noului nostru coleg de cenaclu – o cumpărasem cu un an în urmă, de la Librăria Mihail Sadoveanu, din București. Treceam adesea pe la pomenita librărie, acolo găseam cărțile pe care le scăpasem în librării, librărelele mă cunoșteau, devenisem „de-al casei”, cotrobăiam prin rafturi și prin cutiile cu cărți de sub mesele mari din librărie, intram chiar și în depozitul din spate, unde, spre stupefacția mea, am găsit multe cărți pe care mi le doream cu ardoare.

După ce seara literară s-a terminat, l-am abordat pe Mircea, i-am spus că îi citisem cartea și că o găsisem foarte bună, că se individualiza prin scriitură și că nu semăna cu nimic din ceea ce producea generația noastră în poezie – spun noastră pentru că ne despart doar doi ani. Atunci a început prietenia cu poetul Mircea Bârsilă și ea durează și azi. Rând pe rând, i-am prezentat toți prietenii din Pitești, boemi înrăiți și căutători de drumuri noi în poezie, proză, pictură, muzică și filozofie. Am petrecut în grup, am făcut lecturi, ne-am susținut unii pe alții în cenaclu, am făcut frondă împotriva culturnicilor. Cu mici excepții, mai toți eram autodidacți și ținuta universitară a noului nostru prieten ne-a fost model de

acumulare, înțelegere și sintetizare a fenomenului literar. Mircea a avut și are o calitate rar întâlnită în lumea culturii - știe să lupte cu sine, să se tempereze, să fie modest până aproape la ștergerea personalității sale, știe să nege blând, dar cu argumente severe. Personal, aveam și am în comun cu Bârsilă marele interes pentru fenomenul mistic, antropologiei și mitologiei, cu precădere pentru cea românească, care este una fabuloasă. Chiar în acel an 1985, apăruse ampla lucrare a etnologului Romulus Vulcănescu - „Mitologie română”, la Editura Academiei Române. Îl cunoscusem pe etnolog, grație unui mai tânăr prieten, Eugen Toma, plecat prematur din lumea asta. Îi promiseseam lui Mircea că îi voi mijloci întâlnirea cu Vulcănescu, dar ne-am luat cu viața și, mai ales, cu anii derutanți și confuzi, de după 1990 – vreme ar fi fost, etnologul a mai trăit până în 1999.

Miturile clasice și miturile populare românești, cele din stratul precreștin, la Mircea Bârsilă sunt teme poetice, abordate aproape până la adicție, ele sunt cercetate din perspectiva omului modern, a amintirii strămoșilor din acesta, dar și din perspectiva unuia care pogoară în vremurile ancestrale, având vehicul poezia, vremuri din care se întoarce cel mai adesea cu aurul tandreții aceluși trecut, alături cu chipurile lui tulburi, neclare, plămădite din metale grele și ierburi amare, greu de tâlcuit cu instrumentele și sufletul omului postmodern. Demersurile autorului acestei lirici bogate în profunzime, dar și în straniețe, sunt veritabile catabaze și anabaze, veritabile translații în infern și înălțări din acesta, putem spune că poetul este ruda de peste timp a maeștrilor inițiați Dante și Vergiliu, un poet dublat de unicitate și aproape imposibil de imitat, altfel spus, protejat de o armură lirică prietenoasă, făcută din ciudate metale poetice, pe care numai el știe să le prelucreze și îmbine. Voi cita finalul unui poem tulburător de straniu, dar și omenesc, un poem despre extincția ființei umane, unde lutul trupesc are calitățile Titanului Cronos, dar unul care devoră pământul în care sunt topiți toți cei plecați Dincolo, începând cu Întâiul Om, o devorare ca o condensare a materiei într-un singur lut omenesc, un lut, spun eu, apotropaic:

„Un drum, pe care n-am mai fost niciodată, / sforăie, până dimineța, ghemuit lângă mine, in pat, / iar stelele, gutuiule, stelele logo-stelele, / nu mai răsar pentru că s-a sfârșit ziua, / ci pentru a mă ajuta să mă obișnuiesc, dacă așa ceva se poate, / cu noaptea aceea / când întregul pământ

va fi înghițit de propriul meu lut.”/

Ca orice om, Mircea Bârsilă nu a fost ocolit de capriciile vremurilor și oamenilor, de arbitrarul unor funcționari ai statului – aceștia din urmă l-au rănit în plin regim de libertate, când era de presupus că lumea se va fi strămutat în viață nouă. Alcătuirea lăuntrică aleasă a poetului l-a protejat de mizantropia care, îndeobște, se apropie de orice om profund rănit de avatarurile bezmetice ale omului.

În primii ani ai democrației post-decembriste, în fapt o democrație prelungită până azi, Mircea Bârsilă a încercat să se implice în treburile politice ale cetății. Politicienii de azi, în fapt niște impostori, niște oameni care îl trăiesc pe „a fi” prin verbul „a avea”, nu prin sublimarea spirituală și dragostea de om, l-au rejectat, așa cum au fost și încă sunt rejectați toți intelectualii de mare ținută, inși care nu pot încăpea în paradigma post-adevărului, pe scurt spus, a dreptului politicianilor de a folosi emoția și minciuna pentru a convinge masele.

În ultimii 8 ani ai comunismului, pentru că nu mai puteam suporta regimul și devenisem vocal, adesea subversiv, m-am confruntat cu multe probleme, am devenit ținta fostei Securități și a acțiunilor de marginalizare. Mircea, cu toate că știa o parte din necazurile mele și că se poate expune acelorași tratamente din partea organelor, a scris (în 1988) o cronică generoasă, „Curajul de a fi singular”, despre o carte a mea, publicată în 1987, amenințând că respingerea ei de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste mă va determina să cer expatrierea. A fost cronică literară corectă, poate prea generoasă, mi-a ridicat moralul. În 1989, poeta Constanța Buzea, căreia i-am trimis un exemplar al cărții, fără să o cunosc personal, a scris o cronică în revista studentească „Amfiteatru”. A fost a doua „platoșă” a mea împotriva regimului opresor, am simțit căldura și solidaritatea distinsei poete...

Poetul, iată, împlinește 65 de ani, dintre aceștia, ultimii 32 de ani, ani de maturitate trupească și intelectuală, i-am trăit împreună, în curtea domnească a aceluiași vis – poezia, trupul nostru subtil care, sper, ne va supraviețui... La mulți ani cu sănătate, Mircea, încă tânărul meu prieten, la mulți ani și celor dragi ție!

Amalia Elena Constantinescu

IEȘIREA DIN LABIRINT PRIN CREDINȚĂ. EVADEAREA DIN SINE PRIN VERS

Am considerat întotdeauna că este dificil să așterni pe hârtie emoții, amintiri, misterioase gânduri. Văzându-le acolo trăiești sentimentul că nu le poți dăru, în totalitate, percepția și vibrația proprie, iar acest sentiment se amplifică atunci când vine vorba de profesori, de mentori, de oameni care ți-au fost alături o bună bucată de drum. (Și nu este prima oară când fac această afirmație.)

Au trecut mai bine de douăzeci de ani, de când am pășit întâia oară ca studentă, pe holurile Universității din Pitești. Îmi amintesc și acum, cu lux de amănunte, primele mele cursuri: cursul de muzică – al regretatului profesor Ioan Iancu, cursul de istorie a literaturii române vechi – profesor Mihail Diaconescu – și cel de literatură universală al profesorului Mircea Bârsilă. Colegii mă întrebau dacă nu-l cunosc pe domnul profesor, Mircea Bârsilă. Auziseră că este poet, iar eu scriam și reușisem să public primul volum de versuri. Știam cine este domnul profesor, chiar dacă n-avusesem ocazia încă, să-l întâlnesc

personal. Eram copii pe atunci... și ne trăiam pe deplin copilăria, departe de flagelul tentațiilor, uneori nocive, ale tehnicii de astăzi. Nu aveam nici măcar telefon mobil. Neștiind ce să le spun colegilor mei ca să nu-i dezamăgesc mi-a venit ideea să le povestesc, cum am fost eu, în urmă cu doi-trei ani, în sediul revistei „Calende”. Primul redactor pe care l-am întâlnit atunci a fost chiar redactorul-șef al revistei – profesorul Nicolae Oprea –, care m-a privit zămbitor și calm pe sub ochelari. Entuziasmându-mă, la gândul acestei amintiri, i-am întrebat dacă știu câtă căldură sufletească răspândește în jur domnul profesor, Nicolae Oprea. Neașteptând vreun răspuns i-am anunțat că o să ne fie profesor, în anul al II-lea de studii universitare. Erau bucuroși, iar eu mă bucuram odată cu ei, fiindcă reușisem să le spun ceva. Bucuria însă a fost repede curmată de întrebarea unei colege: „Bine, bine, dar de domnul profesor Mircea Bârsilă ce ne spui?” Ajunsesem din nou în punctul de unde plecasem. Atunci un gând, ca lumina unui fulger, mi-a

apărut în minte și le-am spus: „Domnul profesor Mircea Bârsilă este poetul”. S-a făcut liniște o clipă, pentru ca apoi aceeași colegă să mă întrebe: „Adică cum este poetul?” „Adică scrie numai poezie, ce nu înțelege?” mi-a luat apărarea un coleg.

Pe hol domnul profesor venea deja spre sala noastră de curs, iar apariția dânsului era salvatoare pentru mine, în acel moment.

Au urmat cursuri, în care explicațiile dânsului au creat în sufletul meu metamorfoze și imagini poetice. Pot spune astăzi, cu mândrie, că domnul profesor m-a certat părintește, m-a îndrumat cu răbdare, m-a susținut, spulberându-mi inerenta îndoială juvenilă. De la domnul profesor am învățat, pe lângă multe alte lucruri, poate unul dintre cele mai profunde perceptive de viață. Am învățat că „omul care l-a pierdut pe Dumnezeu trăiește într-un labirint”, *nemaiaivând forța de a găsi vreun reper*.

La mulți ani, domnului profesor! La mulți ani poetului, care dăruiește totul prin vers!

Miturile clasice și miturile populare românești, cele din stratul precreștin, la Mircea Bârsilă sunt teme poetice, abordate aproape până la adicție, ele sunt cercetate din perspectiva omului modern, a amintirii strămoșilor din acesta, dar și din perspectiva unuia care pogoară în vremurile ancestrale, având vehicul poezia, vremuri din care se întoarce cel mai adesea cu aurul tandreții aceluși trecut, alături cu chipurile lui tulburi, neclare, plămădite din metale grele și ierburi amare, greu de tâlcuit cu instrumentele și sufletul omului postmodern.

aniversare

Leonid Dragomir

Pe fondul desacralizării galopante, concepția lui Mircea Eliade capătă un aer dramatic, dacă nu de-a dreptul tragic. Reflecțiile sale privind posibilitatea apariției unei civilizații areligioase, care ar fi totuna cu dispariția omului, par, privite dinspre vremurile de azi, profetice.

Biblioteca de filosofie

Mircea Eliade, filosoful și creștinul

Descoperirea originalului în limba română a paginilor de jurnal scrise de Mircea Eliade în perioada 9 octombrie 1959 – 3 mai 1962, îi prilejuiește lui Cristian Bădiliță, autorul acestei descoperiri, inițierea unei ediții, adnotată științific (*Jurnal. Pagini regăsite 1959 – 1962*, Ed. Tracus Arte, București, 2017) în care sunt lămurite diverse contexte, persoane, personaje la care s-a raportat și cu care s-a intersectat marele istoric al religiilor în acei ani. Este într-adevăr de mare ajutor să beneficiezi ca cititor de o seamă de informații fără de care unele notații eliadești ar părea destul de abstracte, dacă nu de neînțeles. În ceea ce mă privește absența unor astfel de lămuriri, dar cred că și faptul că nu eram prea pregătit, m-au făcut să nu fiu atât de impresionat de cele două volume de *Jurnal* ale lui Mircea Eliade în ediția de la Humanitas din 1993 a lui Mircea Handoca. (Acolo paginile ce acoperă perioada menționată mai sus au fost traduse după traducerea franceză). Pe vremea aceea m-au impresionat mai ales *Memoriile* marelui istoric al religiilor. Concentrându-mă pe aceste pagini, nu multe la număr, acum după ce am citit câte ceva din opera științifică, eseistică și literară a lui Eliade nu pot să nu-i dau dreptate lui Cristian Bădiliță, care afirmă în Prefață că avem la dispoziție “un fragment de capodoperă a culturii române”. Voi încerca în continuare să arăt de ce cred, la rândul meu, că este așa.

Desigur, ne întâlnim aici cu stilul eliadesc, cel apropiat eseisticii de tinerete, de o mare efervescență ideatică-asociativă, plin de poeticitate, mai ales când descrie peisaje, anotimpuri, dar și atmosfera intens culturală din mediile savante americane, dar și de la Paris, sau de la Ascona unde aveau loc întâlnirile Eranos și unde s-a legat prietenia sa cu Carl Gustav Jung. Din când în când răzbat pline de angoasă și de nostalgie amintiri din perioada bucureșteană sau legate de oameni ce i-au marcat tinerețea, precum Giovanni Papini sau Giuseppe Tuci. Dar dincolo de imaginile savantului, eseistului sau prozatorului pe care le aveam deja conturate, acest mic volum m-a făcut să-mi dau seama mult mai clar decât înainte de vocația filosofică a lui Mircea Eliade. Orice notație, chiar și cele care la prima vedere sunt consemnări ale unor întâmplări banale este de fapt revelarea unui aspect al ideii sale principale care mi se pare a fi concentrată în expresia *homo religiosus*. Viața acestuia ne invită Eliade să o descoperim laolaltă cu el în diverse camuflări profane: de la filosofie, literatură, psihanaliză, ideologii, până la vise și întâmplări obișnuite sau de-a dreptul stranii. Spre deosebire de scrierile științifice, aici în jurnal accentul cade mai puțin pe decodarea aspectelor pozitive ale sacralului –

mediul vital al lui *homo religiosus* – în mitologie, simbolistică, religii arhaice ș.a, ci pe prezența degradată, negativă, de umbră a sa în diferite concepții intelectuale sau mișcări politice ale lumii contemporane. Pe fondul desacralizării galopante, concepția lui Mircea Eliade capătă un aer dramatic, dacă nu de-a dreptul tragic. Reflecțiile sale privind posibilitatea apariției unei civilizații areligioase, care ar fi totuna cu dispariția omului, par, privite dinspre vremurile de azi, profetice.

Crezul profund al lui Mircea Eliade este cuprins în opinia mea, în acest pasaj datat 13 octombrie 1962: “omul modern, radical secularizat, se crede și se vrea ateu, areligios, sau măcar indiferent. Dar se înșală. N-a izbutit să abolească *homo religiosus* (s.a) din el: n-a suprimat (dacă v-a fi fost vreodată!) decât pe *christianus* (s.a). Asta înseamnă că a rămas <<păgân>>, desi n-o știe. Mai înseamnă și altceva: că o societate areligioasă nu există încă (*eu cred că nu poate exista*, că dacă ar fi realizată – ar pieri în câteva generații, din plictiseală, neurastenie sau printr-o sinucidere colectivă)”. Fragmentul mi se pare grăitor prin sine, așa că nu-l voi comenta, ci mă voi referi în continuare la problema dezbătută de mulți și întâlnită în nuce și aici, referitoare la poziția față de creștinism a istoricului religiilor român.

Chiar în aceste pagini este afirmată de mai multe ori ideea că iudeo-creștinismul a contribuit fundamental la desacralizarea naturii, făcând posibilă știința modernă, și înlocuind timpul ciclic cu cel linear, istoric. De asemenea Eliade își mărturisește admirația și atracția pentru creștinismul cosmic, care ar fi conservat multe mentalități păgâne în special în estul Europei. Dar nicăieri nu apare ideea că ar trebui să ne reîntorcem de la creștinism la păgânism. Eliade atrage doar atenția că omul nu poate trăi exclusiv în istorie, “sub teroarea istoriei”, o altă obsesie a sa. Filosofia lui nu este anticreștină, ci una care se adresează celor care nu pot să mai creadă, încercând să găsească totuși un sens neliniștilor și angoaselor care îi încearcă în absența credinței. Pleoara sa pentru sacru și atenționarea asupra riscurilor desacralizării pot fi – de ce nu? – și o propedeutică la regăsirea credinței în Hristos, după excesele și greșelile creștinismului istoric. Oricum, cred că unui creștin ancorat în credința lui, textele lui Eliade îi pot explicita lucruri trăite dar poate nu îndeajuns conștientizate. Există în jurnal cel puțin două argumente în acest sens.

Primul ar fi viziunea conform căreia religiile arhaice, cu miturile, simbolurile, zeitățile lor, “se datoresc vidului lăsat de retragerea lui Dumnezeu din lume, de transformarea lui în *deus otiosus* (s.a) și

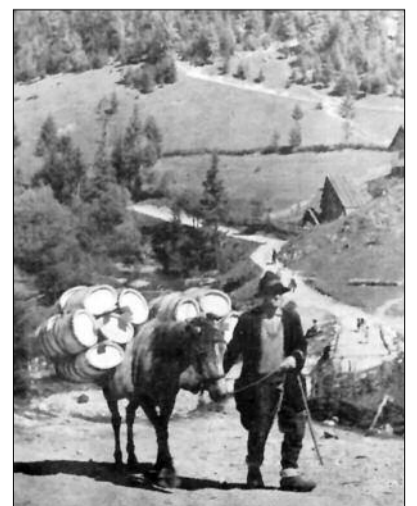
dispariția lui din actualitatea religioasă”. Deci, spune autorul în continuare, “<<adevărata religie>> începe după retragerea lui Dumnezeu din lume”, iar “elanul omului religios pentru <<transcendent>> mi se pare uneori gestul deznădăjduit al orfanului rămas singur pe lume”. Dar dacă pentru acești “orfani” Dumnezeu vine și se revelează întrupându-se într-unul ca ei și intrând în Istorie? N-ar fi astfel creștinismul maxima împlinire a lui *homo religiosus*?

În al doilea rând, Eliade nu e atât de naiv să presupună că putem pur și simplu să ne debarasăm de istorie, a cărei teroare o simțise pe propria-i piele, reîntorcându-ne într-un alt timp, ciclic. El ne propune în schimb o altă cale de transcedere a istoriei prin asumarea și trăirea aparentei ei lipse de sens după modelul scenariilor inițiatice. Or, creștinismul nu face altceva: deși este istoric el nu ne ține prizonieri ai istoriei, ci ne propune o cale de depășire, nu prin fugă sau retragere, ci prin cea mai autentică trăire a ei: asumarea suferinței. Într-o însemnare din 2 februarie 1962, Eliade comentează *Scrisorile din închisoare* ale lui Dietrich Bonhoeffer, teolog luteran, ucis într-un lagăr nazist. Conform acestuia, creștinii contemporani care trăiesc într-o lume secularizată trebuie nu să lupte împotriva secularizării, ci să o accepte în numele lui Dumnezeu. Religiozitatea lor va consta atunci în “a participa la suferințele lui Dumnezeu într-o lume fără Dumnezeu”. Ideea aceasta mi se pare în deplină consonanță cu ideea eliadiană a asumării vieții, deci și a evenimentelor istorice ca făcând parte dintr-un scenariu inițiativ. Într-o astfel de perspectivă totul este să știm să citim adică să vedem semnele prezenței sau absenței lui Dumnezeu în lume, în istorie sau în noi înșine. Este exact ceea ce face Mircea Eliade prin hermeneutica sa aplicată celor mai diverse domenii culturale sau aspecte ale vieții, care vizează așadar implicit sau explicit totul existenței, constituindu-se astfel într-o filosofie. Că o astfel de filosofie nu este în nici o caz ostilă creștinismului, dimpotrivă, sper să fi arătat și eu aici deși orice cititor de bună-credință o poate constata fără prea mare greutate. Voi încheia citând în întregime nota din 26 ianuarie 1960, remarcabilă prin profetismul ei și definitivă pentru viziunea lui Mircea Eliade asupra destinului umanității: “După o lungă epocă mitologică și o foarte scurtă epocă istorică ne pregătim să intrăm într-o epocă biologică (economică). Omul va fi silit să devină termită, furnică. Mi-e peste putință să cred că va reuși dar câteva generații sau poate mai multe mii de ani, oamenii vor trăi precum furnicile”.

Participanți din țările moțești, la târgul de pe muntele Găina.

Ciubărar, Scărișoara, Țara Țopilor

Căutându-și noima dincolo de faimă

Aflat în toiul activității creatoare, poetul canadian Jonathan Locke Hart (născut în 1956, în Halifax) a publicat în 2002 volumul de versuri *Suflare și Colb* (tradus din engleză în română de Emanuel Vasiliu și editat de Editura Academiei Internaționale Orient-Occident într-o admirabilă ediție juxtalină, în cuprinsul căruia își vedește din plin tonalitatea originală, aparținând, în cea mai mare parte, modernității târzii, își face cunoscute temele predilecte (mai concret spus, atașamentul față de trecutul ușor idealizat, simpatia față de natura supusă orișunde în lume necruțătoarei presiuni tehnologice, nevoia de a iubi femeia care îi este părtașă atât la bine, cât și la rău, bucuria de a călători prin lumea largă și de a descoperi tot felul de lucruri frumoase, create de oamenii pașnici, ambițioși, mândri de existența lor liberă, totalmente sustrasă oricărei tentative de alienare umilitoare), își dezvoltă o viziune senină asupra lumii pe care o onorează cu prezența-i discret-consistentă.

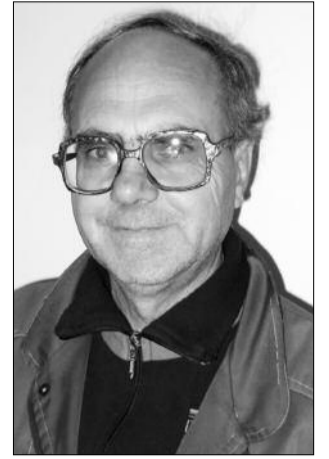
În compania iubitei generoase (pe care ne-o prezintă în poemele *Muzică veche, În afară de tine, Vise, Aceste cuvinte, Dacă ar fi să mor, Degetele tale au atins, Strămutare*), poetul îndrăgostit ascultă fermecătoarea „muzică veche”, observă că „lumea modernă e tânără pururi”, se simte mutat „într-un tărâm nemișcător”, apreciază că dragostea e mai degrabă ficțiune alintătoare decât fricțiune aspră, trăiește cu pozitivul sentiment al împlinirii minunate.

Singur fiind, el unul devine un pătimaș homo viator, se plimbă prin cele mai frumoase locuri din lume, străduindu-se să le cunoască îndeaproape, să le sesizeze specificul, să le savureze farmecul aparte. Ajuns la Cambridge, constată cu bucurie că „Femeile cântă în parc/Cu plămâni vibrând”. Vizitând locul de baștină al strămoșilor anglo-saxoni, trăiește „un sentiment de acasă”, de intensă familiaritate cu ceea ce-l precede. Din când în când, zăbovesc pe câte „un ținut brăzdat de distanțe/Unde familiile se împrăștie în vânt” și îi admiră pe oamenii din partea locului, de nu cumva își ațintește privirile asupra vreunei priveliști deosebite, cum este aceea oferită de Lacul Blue Sea a cărui apă „E o sticlă întunecată, adâncă, sculptată-ndelung de ghețari”, pe deasupra căruia „Cor de păsări strident sparge momentul nemișcării”, în al cărui adânc tulpure crede că și-a pierdut „toate amintirile”. Autoanalizându-se scrupulos, călătorul neobosit își dă seama că uneori inima îi devine „Aridă ca terenurile sterpe”, căzând pradă unei terori nedesluite, își decelează claustrofobia potențată și resimțită mai cu seamă în timpul iernii aprige, cu două amiezi viciose de întunecate, de-a lungul cărora „Nimeni nu dansează pe străzi”. Față în față cu „Ruinele de la Clare”, drumețul sensibil scrutează răvășit semnele unei lumi demult apuse, după care reflectează într-o modalitate sceptico-amară: „Chiar și ideile vechi mor/Răurile se deplasează lungi în depărtare/Și familia noastră împrăștiată peste mări”. Aflându-se în metrourile londoneze, el remarcă lipsa oricărui element natural, se înfioară în interiorul acestui antiphysis perfect, în cadrul căruia nu mai poate întâlni nici nisipul mângâietor, nici marea mai mult sau mai puțin agitată, nici „frunzele de stejar respirânde”, nici semințele de fel și fel, trece emoționat în revistă doar „cicatricile anilor” ce „Se întind pe cărămizi și pavaj”. Ca globetrotter plin de râvnă de ambulanță, autorul cărții menționate are ocazia să

descoperi că „pe aeroportul din Beijing” „tinerii/Își descoperă fierbințeala din oase”, vede că oamenii se mai războiesc pe ici pe colo, afișându-și ostilitatea reciprocă, sesizează că, de cele mai multe ori „Cratimele, locurile din mijloc/Pe care le neglijăm sunt cele/În care trăim sau murim”. Chiar dacă se află de cele mai multe ori în mișcare, el năzuie spre nemișcare, dorește să-și afle „tihna” (după cum mărturisește în poemul *Contrapunct* într-o manieră cât se poate de directă) alături de liniștitul spirit al locului (nu doar o dată aflat la antipodul prea agitatului *Zeitgeist*), arde de nerăbdare să-și găsească pierdutul „calm”, „între urletele de claxoane” dintr-o metropolă sau alta în care istoria se accelerează nevoie mare, nefiindu-i cu voia să se decelereze cătuși de puțin (după cum i-ar fi pe plac celui ce-și dă silința să o trăiască și s-o înțeleagă de-a fir a păr), râvnește să-și răsfete auzul cu „cântecul greierului”. Compasiv cum e, nu ezită să-l compătimizească, să solidarizeze discret cu „un poet din Wu”, cu ton „sfidător” (la adresa prea sofisticatului și autoritarului regim politic chinez), întâlnit pe unul din traseele sale italiice și consolată în cel mai omenesc mod cu putință. Pe măsură ce se depărtează de casă, peregrinul canadian își îmbogățește apreciabil experiența existențială, se bucură că viața îi este „plină de evenimente”, căpătând sens deplin în contact cu necunoscutul pozitiv și îmbietor. Proiectat de cele mai multe ori într-o formă decent-minimală, lirismul său estompat, lipsit de stridență, de veleitate, de emfază, refuză să ia proporții, să devină extensiv, preferând să rămână intens, concentrat, lapidar. Din acest motiv multe poeme seamănă cu nișate haiku-uri, alegându-și un mod de proiectare de-a dreptul rarefiat, precum cel ce se intitulează *Plecat*: „Cocorul galben nu mai apare:/Cețurile de pe râu/nu sunt acasă, cerurile goale/Iar soarele apune deasupra ieburilor înmiresmate”. Mai mult interesant e faptul că, odată cu rarefierea lirică accentuată, are loc și o desubiectivizare însemnată, ceea ce conduce, evident, la realizarea unui soi de minidiscurs poetic impersonal, lipsit de o vibrație autentică și, totodată, catalizatoare, în dezacord cu Weltranshaung-ul personal.

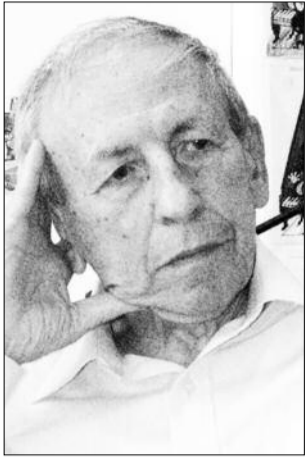
Din fericire, unei atari impersonalizări sterilizante îi sunt contrapuse frecvent unele transpoziții lirice de o fervoare apreciabilă, grație cărora lirismul propriu-zis prinde din nou avânt, se reentuziasmează bine de tot (după cum se poate constata în cuprinsul transpozitivelor poeme: *Arme, Muzică nocturnă, Pentru oamenii mei, Dorință*). Deși este format în spațiile occidentale, autorul poemului *Femeile* vedește o predilecție aparte față de tărâmul extrem-oriental, îndeosebi față de cel chinez, pe care îl traversează adesea cu o bucurie sporită și care i se pare plin de vrajă. Predilecție manifestată pregnant și în poemul *Rebeliune*, unde motivul oriental îi imprimă micării lirice o dezvoltare istorică și, în același timp, subtil contrapunctată. Plin de dramatism, poemul *Teroarea nopții* constituie o evocare impresionantă a unor timpuri istorice urgisitoare, de natură să propage multă angoasă în lume și, mai ales, să devasteze orice spațiu familial. Asumându-și într-un chip imaginar exilul, Hart îl prezintă în repetate ori ca pe o experiență umană voluptuos-dureroasă, ca pe o șansă de împlinire într-un orizont îndepărtat prin apropiata cunoaștere a celuilalt. Prezentare săvârșită într-o modalitate emblematică în cadrul unor

poeme precum: *Cântec din exil, Muzică nocturnă, Gânduri neliniștite*. Aidoma unor stampe orientale, minipoemele *Femei, Concubină imperială, Yantze 2, Dimineța, Toamnă la Chang an* surprind câte o siluetă umană, discret desfășurată într-un peisaj evanescent, lipsit de conture ferme, stăpân pe o taină ce întârzie să se lase elucidată, refractar interpretării tranșante. Resimțind intens nevoia de spațiu exotic și, implicit, de alteritate, poetul canadian trece cu multă ușurință dintr-o țară într-alta, se mută din Europa în Asia, din Asia în Australia, străbătând lumea în lung și în lat, cu sentimentul cosmopolit că întreg universul îi este patrie dragă, îndeajuns de familiar spre a-l aborda fără pic de strânjenire, spre a-l prețui într-un mod necondiționat, spre a-l proiecta în felurite registre poetice din perspective cât mai profunde și mai variate. Ca unul care colindă pământul după cum îi este pe plac, el are ocazia să se miște printre constante și variabile, să constate că frumusețea poate fi descoperită orișunde (de privitorul avizat, educat s-o recunoască în forma-i cea mai autentică și mai valoroasă), că viața palpită peste tot, desfășurându-se într-un chip mai lejer ori mai contractat într-o puzderie de hipostaze, că „Ficțiunea este un vis de grație și formă”, mijlocită căruia omul ambițios își transcende limitele inerente, deprovincializându-se cu voluptate, năzuind să ființeze altcumva, altminterea, aventurându-se în meandrele necunoscutului mai mult sau mai puțin misterios, că, dincolo de diferențele superficiale, există asemănări profunde între un modus vivendi și altul la fel de dotate cu un sens specific, că pretutindeni structurile mundane tind să se dezvrăjească, să se dezaureze, să se demitizeze sub impactul mecanizării ori automatizării nemenajante, că, în pofida oricărei rezistențe efemere, orișice construcție omenească se află, în cele din urmă, „Într-o lungă/ Irevocabilă/ Pierdere”, că „Limbile nu sunt ramuri/Și vorbesc doar în unghiuri”, că numai poetul autentic, aflat în răspărul recentei istorii grozav de accelerate, „își găsește noima dincolo de faimă” „când liniștea poeziei/ Desferecă o lume violentă”, că travaliul poetic ca atare beneficiază de o însemnată miză hermeneutică, intenționând fie să realizeze „Tălmăcirea Antichității”, fie să dea seama de multiplele înfățișări ale existenței prezente, fie să anticipeze aspectul viitorului mai mult sau mai puțin dătător de speranță. Fin și lejer desfășurat în cuprinsul volumului intitulat *Breath and Dust*, lirismul hartian își dă silința să se concentreze, să exploreze trecutul decelerat și prezentul accelerat din unghiuri cât mai felurite, să depună mărturie despre capacitatea omului de a-și folosi din belșug resursele creatoare, angajându-se să creze lucruri frumoase și durabile în timpul de care dispune spre a-și pune de acord ființa cu devenirea, spre a-i îngădui suflării (pneumei) să reziste colbuirii inevitabile, nu ezită să-i prefere faimei trecătoare noima persistentă, manifestându-și astfel opțiunea pentru un mod de proiectare valoros și implicit, consistent, face tot ce-i stă în puteri pentru a se deprovincializa, năzuind mai degrabă să migreze decât să se sedentarizeze, recurge adeseori la imagini, cuvinte, embleme sau simboluri cu vădită intenție de a-și face cât mai evident mesajul umanist, din interiorul căruia se înfiripă speranța într-o ameliorare a condiției umane în vremurile ce au să vină.

Mai mult interesant e faptul că, odată cu rarefierea lirică accentuată, are loc și o desubiectivizare însemnată, ceea ce conduce, evident, la realizarea unui soi de minidiscurs poetic impersonal, lipsit de o vibrație autentică și, totodată, catalizatoare, în dezacord cu Weltranshaung-ul personal.

Marin Ioniță

Fenomenul care are loc azi la Curtea de Argeș pare un adevărat miracol. Secole întregi, de la luminatul voievod Neagoe Basarab și legendarul Meșterul Manole și până de curând, starea culturală din acest oraș a mers în pas cu vremea. Nici nu a decăzut, nici nu a excelat. Și iată, deodată, un salt spectaculos peste timpuri. În bătrâna cetate voievodală, cu cea mai veche biserică domnească încă intactă, ruinele Curții Basarabilor și ale așezământului San Nicoară, cu monumentală Mănăstire, se tipăresc reviste și cărți, se fac festivaluri internaționale de literatură, se scormonește în necunoscut și se găsesc răspunsuri.

litere

CEI TREI MAGNIFICI DIN CETATEA DE SCAUN

Se întâmplă câteodată în istoria societății umane ca în anumite spații geografice să se concentreze, în același timp, o adevărată densitate de personalități excepționale. S-a întâmplat în Atena antică, mai apoi la Florența, la Veneția, la Roma, la Paris, la Petersburg, în alte locuri ale lumii.

Sau, poate, nu e o simplă întâmplare. Poate, din experiențe succesive, din acumulări de energie, din nevoia de primenire, niște nuclee energetice, ajunse la momentul critic, fac explozie. Și apar pe lume un Pitagora, un Socrate, un Aristotel, un Demostene, un Pericle, un Euclid, Eschil, Sofocle, Euripide, renegata Sapho, după ei Dante, Leonardo, Michelangelo, Rafael, Boticelli, Galileo Galilei, mai încolo Gogol, Pușkin, Lermontov...

Eminescu a fost contemporanul lui Creangă, Caragiale, Vuia, Aurel Vlaicu...

Fenomenul care are loc azi la Curtea de Argeș pare un adevărat miracol. Secole întregi, de la luminatul voievod Neagoe Basarab și legendarul Meșterul Manole și până de curând, starea culturală din acest oraș a mers în pas cu vremea. Nici nu a decăzut, nici nu a excelat.

Și iată, deodată, un salt spectaculos peste timpuri. În bătrâna cetate voievodală, cu cea mai veche biserică domnească încă intactă, ruinele Curții Basarabilor și ale așezământului San Nicoară, cu monumentală Mănăstire, se tipăresc reviste și cărți, se fac festivaluri internaționale de literatură, se scormonește în necunoscut și se găsesc răspunsuri.

Cei trei magnifici. Nu știu în ce ordine să-i numesc și să nu greșesc, nu este nici unul mai prejos. Pentru liniștea sufletului meu, să mă folosesc de trasul numelor din pălărie: Calinic Argeșeanul, Dumitru M. Ion, Gheorghe Păun.

„Toată vreme-și are vreme!” Roman autografic memorial, eseistic, liric, umoristic, chiar satiric, bine scris, emoționant, captivant, de îl ai în mână, nu-l mai lași. Ceva din Creangă răspopitul, din Argezi rebelul, din Damian Stănoiu care se amuză pe seama vieții monahale, din Emil Cioran care se declară necredincios, din Gala Galaction care rămâne fidel credinței ortodoxe până la sfârșit, din părintele Agârbiceanu, dar mai presus de orice, el, Calinic. Alt roman, pe lângă cele cinci, stă gata să primească botezul focului. În afară de literatură beletristică, comentarii, analize, critică literară, cum ar fi cartea „Adevăratul Cioran”. Editor, consilier literar, redactor de reviste. Acesta este scriitorul Calinic Argeșeanul, care mai are multe de spus și este așteptat cu nerăbdare.

Ctitor de biserică. Asemănat cu lăcașuri sfinte, satele și orașele Argeșului și Muscelului. Pentru că scriitorul, așa a fost să fie, este unul și același cu Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului. Cu sediul la legendara mănăstire. Unde a mai construit și o catedrală regală. Neobosit și neastâmpărat, nu—și îngăduie răgaz să tot construiască și să pregătească un viitor meritat pentru cel care îi va urma. Și poate nu va mai trece mult până când să vorbim de Mitropolia de la Curtea de Argeș. Pe locul întemeierii Țării Românești, a primei Biserici Domnești, al inegalabilei Mănăstiri.

Apel. E Măicuța Cecilia. Fosta mea elevă la Colegiul Național Zinca Goleșcu. Azi, măicuță la Mănăstire. Și care are în grijă Editura Arhiepiscopiei. Mă invită la lansarea cărții „Vindecă-mă, Părinte!”, mărturie între viață și moarte. Autorul, Calinic Argeșeanul, nimeni altul decât IPS Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului.

Sunt ispitit. Titlul cărții mă atrage ca un magnet. Dar întâmplarea face să mă aflu într-un pat de spital. Volumul îmi sosește, totuși, prin mesager. Îl răsfoiesc. Nu pot să mă opresc. Sunt cucerit. Simt că mă vindec.

În nicio altă carte nu m-am regăsit ca în cea de față. Personajul sunt eu. Aici, cu acul în venă. Perfuzie, transfuzie, injecții subcutanate, căruciorul pe roate. Drumul spre morgă se crapă sinistru între ziduri. Dar mă afund în lectură.

Un scenariu repetat. Prin ceea ce a trecut părintele trec și eu. Inima. Inima, bat-o vina! Și păcatele care au adus-o în această stare. „Rabdă, inimă, și taci./ Ca pământul pe care-l calci !/ Tu le faci, tu să le tragi !...” Excese... Neglijențe...Răceli...Boli banale, netratate. N-am fumat. N-am băut. De iubit, am iubit. Păcatele noastre, părinte! Ce m-a adus aici? Ce ne-a adus, parinte ? Mă folosesc de explicația dată în carte :

„Diagnostic : Endocardită! Ce înseamnă această endocardită, beleaua cea mare care a dat peste viața mea de moșneag ecleziastic ? Este vorba de o infecție a endocardului și a valvelor cardiace, cauzată de infecții cu bacterii și ciuperci. Survine din diferite cauze, cum ar fi: purtarea unei proteze valvulare, tratamentele dentare, intervențiile chirurgicale ori atingerea inimii de atacuri reumatismale.”

Am călcat și eu pe coridoarele Spitalului Victor Babeș, mai exact am fost dus pe sus, într-un scaun pe roate, ca și părintele. „A trebuit să mă obișnuiesc rapid cu celula medicală și să rabd șase săptămâni de internare și perfuzii zilnice. Îmi venea să urlu câte oleacă, apoi să strig din răspuțeri la Dumnezeu...De frica acelor de seringă, venele Arhiepiscopului Calinic dispăreau ca prin minune. Câteva strădanii ale bietelor asistente, au încercat prin alte direcții, căutând poznașele vene, spre disperarea groaznică ce nu mai lua sfârșit.”

Mi s-a întâmplat, nu o dată, și mie, ce i s-a întâmplat Sfinției Sale.”Vai, Părinte! Mergi ușor, că ești într-un pericol mare! Cum de te ții pe picioare? Soro, dă repede un căruț! Dânsul este inconștient de pericol !”

Spitalul Universitar din București. Etajul zece. Și eu, și Sfinția Sa, rând pe rând, am stat în aceste saloane: „Investigații:plămâni, ficat, colecist, pancreas, rinichi.

Consult la inimă. Se miră doctorița că nu cad pe jos, totuși, laudând pe Dumnezeu, pentru minunile Lui. Am așteptat la rând, ca alții. Ce mi-au văzut ochii este greu de redat în scris. Mari boli străbat lumea asta! Existența noastră este un mare examen!”

Clericul. Om este și el. Din carne și din oase. Din sânge și nervi. Din simțire și rațiune. Din disperare și așteptare. Din durere și din speranță. Pe margine de prăpastie. Cu frica în măduva oaselor. Chiar dacă ar fi Athiepiscol al Argeșului și Muscelului...Nu am cunoscut altul mai viguros, mai vânos, construit mai din plin. Desprins parcă din neam de titani. Și cu sânge mai fierbinte. Și mai hărțuit de ispite. Și mai războinic cu sine. Și mai necruțător... Îmi spunea, pe când nu era încă sfâșiat de boală : „Mă dărâm în fiecare zi pe mine și mă lupt să mă rezidesc.” Omul e făcut să domine. Să fie ascultat. Să fascineze mulțimile. Când nu a mai fost în stare, s-a clătinat. A amețit. Nu-i venea să creadă. Ce poate să fie mai rău decât neputința? Calvarul. Țucalul. Pamperșul. Doamne, ce umiliniță!

Dar nu a rămas nici un moment fără sprijin. În vizită, enoriași, preoți, ierarhi, artiști, chiar Preafericitul Patriarh Daniel. Aici ne deosebim. Ușa salonului meu a fost deschisă decât de doctori, de asistente, de infirmiere, de brancardier. Nici prieteni, nici scriitori, nici artiști, nici gazetari...Asta e, să fie ei sănătoși!...

În rest, două exemplare în oglindă. Endocardită. Reumatismală. Infecțioasă. Înfundate venele și orificiile în inimă. În auricule. În ventricule. Stenoză. Mitrală. Fibrilație. Bloc de ramură. Tensiune. Aritmie. Comă. Surescitare.

Nu știu dacă „Mireasa Neagră” i s-a arătat și Preacucernicului! Dacă l-a prins în brațe. Dacă i-a șoptit la ureche: «Vino! Totul s-a terminat!» Dar se mărturisește preaincerat: „Când te ia Dumnezeu în primire, uiți de tine și gata! Ești pe mâinile cele mai sigure...”

Nu a trecut pe la Fundeni. Unde eu am fost operat pe cord deschis. De profesor doctor Pop D. Popa, părintele chirurgiei valvulare. Fugărit prin spital, în tranziție, de un doctor mediocru, pe motiv că i-a acordat consult cardiac lui Ceaușescu.

Însă Sfinția Sa tot nu a scăpat de cuțit. A fost operat la Sibiu.

Voinic. Cu un cap mai mare peste noi. Voce dominantă. Ținută măreață. Ca un Cavaler Medieval întors din războaie. Richard, Inimă de Leu. Nu-ți vine să crezi că a trecut prin ce a trecut. Nici Lui. Dar cu cât plătește această imagine ? Câtă durere stăpânește ? Câtă neputință învinge? „M-am tot întrebat cum de și-a făcut Dumnezeu de lucru cu noi? Suntem așa de sublimi și așa de ridicoli...”

Dar IPS Calinic, omul, clericul, s-a ridicat măreț deasupra tuturor acestor năpaste...

Gheorghe Păun, din Cicănești, un sat care părea uitat și de oameni, și de Dumnezeu, la marginea lumii. Liceul la Curtea de Argeș. Facultatea de Matematică din București. Informatician. Specialist în calculatoare. Nu se mulțumește să lucreze cu ele. Caută înțelesuri dincolo de cât se cunoaște. Sparge plafonul. Elementul Gheorghe Păun a produs o adevărată revoluție într-un anumit domeniu al Informaticii. Singurul Academician de pe aceste meleaguri. Și nu este de ajuns. Volume întregi de versuri. Încearcă și romanul. Eseuri. Comentarii critice. Editor. Redactor-șef al uneia dintre cele mai selecte reviste din România.

Organizator de întâlniri cu scriitori. Lansări de cărți. Expoziții. Profesor universitar la mai multe facultăți din lume. Congrese internaționale. Mereu în avioane, în ședințele Academiei.

Ar putea spune despre sine cum spunea Voltaire: “ Din nimic din ce se întâmplă în lume nu mi-e străin !”

Versuri de Gheorghe Păun, academician, din volumul “De trecere și petrecere”, Editura Tiparg, 2013

Tablou postum cu Federico Garcia Lorca

Federico Garcia, poetul,
Cu lumina lunii pe obraz,
Intră, parcă plutind, în han
Și cere un pahar mare cu vin –
Roșu, sangre de toro.
Îl ține de braț o prelungă femeie,
Cu mască venețiană, de argint,
Pelerină până la glezne
Și mănuși de mătase, negre.
Ea nu cere nimic, nu spune o vorbă,
Îl strânge doar tandră și posesivă de braț.
Uită Federico Garcia să plătească vinul,
Măcar c-un poem,
Și iese, iarăși plutind,
Cu lumina lunii pe obraz
Și cu seniorita lui prelungă, de negru, alături,
Tandă și posesivă.
Se topec amândoi în întuneric,
Amanți andaluzi de culoarea nopții.
Nici măcar hangiul,
Care-l cunoștea bine pe Federico,
N-a observat că vinul, sub haină,
I s-a scurs,
șiroaie lungi,
pe cămașă,
Prin găurile de gloanțe...

(continuare în p. 31)

Mâța Vinerii

Ca și celelalte romane ale Doinei Ruști despre care am scris (*Zogru, Manuscrisul fanariot, Patru bărbați plus Aurelius*), *Mâța Vinerii* (Polirom, Iași, 2017) scoate în evidență, în primul rând, talentul deosebit al scriitoarei manifestat în crearea pitorescului (inclusiv al senzațiilor, al trăirilor eroilor, redate cvasi-sinestezic: **simt gustul trădării la fel ca pe-o răsuflare de seară în care se amestecă parfum de cafea și mișcarea metalică a unei uniforme de arnăut**) balcanic, al mediilor prin care-și poartă personajele și, totodată, în construirea unor intrigi complexe care declanșează și susțin desfășurarea acțiunilor, cu aportul consistent al ezotericului. Iată, de pildă, un fragment din descrierea spațiului bucureștan pe care-l traversează personajul-narator (și eponim), care îmbină trasarea acestei traiectorii cu începutul dezvăluirii unor fragmente din viața sa, concomitent cu fixarea unor piloni ai narațiunii: **Mahalaua era bine luminată, iar lumea încă se mai mișca pe străzi. La Biserica dintr-o zi ardea clisernița cu durere. Alergai doi-trei pași. Orașul părea liniștit, prinsesem curaj. În Piața Lipscani strălucea Agia, pe treptele căreia se vedea silueta unui nefer. Mi-am tras sufletul. Pe ferestrele unui han se revărsau aburi de castane și de cafea. Un cântecel duios cobora dintr-un pod de casă. Am tras cu ochiul spre arnăut și mi s-a părut că-mi zâmbește. Arăta ca o trompetă de nuntă, împopoțonat cu cauc samaniu și c-o tunică inciucurată.**

Prima parte a romanului cuprinde confesiunea unui personaj feminin proteic, care include și imaginea de ansamblu a unei lumi situate în epoca fanariotă, la începutul secolului al XIX-lea, având Bucureștiul drept scenă în care se întâmplă și / sau se închipuie totul, în timp ce în cea de-a doua parte a cărții (ori, mai degrabă, în ultimul capitol, care poate fi considerat epilogul întregului), o altă voce narativă aduce un fel de rezumat al celor ce au fost deja relatate, încât multe dintre datele povestirii dinainte ajung să fie arătate, prin *mise en abîme*, din altă perspectivă, amplificându-li-se ori schimbându-li-se cu totul semnificațiile.

Complexitatea narațiunii actoriale se accentuează prin prezența flash-back-ului, a memoriei afective, care sporesc densitatea întregului (ale cărui meandre amintesc deseori de literatura polițistă), agrementat prin plăcerea nestăvilă a vocii narativ, oricare ar fi, de a înfățișa lumea, de a-i exhiba detalii ascunse în cutele ființei. Împletind realitatea cu eresurile, din abundență, povestea fiecărui personaj se adună mai ales din relatările celei căreia i se spune de către apropiați Păca (și afirmă că una dintre obligațiile ei, ca parte a unui neam avându-l mereu în preajmă pe Sator, este să nu-și devoaleze nicicând numele, cu toate că se identifică, mai ales spre final, cu Mâța Vinerii, spirit malefic, înfricoșător, așa cum este receptat de cei care știu de existența sa), personajul care configurează prin vorbele sale (de o atenție deosebită din partea personajelor, în special a naratorilor și, cu deosebire, a Măței Vinerii, se bucură atotputernicia cuvântului, sursă și liant al lumii) o lume oximoronică, în același timp ingenuă și rafinată, frustă și complexă, fascinantă, ca urmare, prin această coexistență a contrariilor.

Este remarcabilă, pe tot parcursul cărții, mai ales la primul personaj-narator, plăcerea de a povesti, de a dezvălui cât mai mult din universul fascinant în care trăiește sau pe care și-l construiește în imaginație, însă și capacitatea pe care o are de a aprecia darul povestirii la alții, la care face referire. În consecință, prin spusele celei ce se adresează, când și când, unui auditoriu neprecizat, se construiește fresca aparte a unei lumi românești, situată la Brașov, la început, apoi, la București, o lume dotată cu un farmec incontestabil, demonstrat prin etalarea diversității ei, la toate nivelurile, de la cel social, la cel al firii, al caracterelor ori al comportamentului. Astfel, sunt aduși în scenă oameni de rând, slujbași, negustori, oșteni, boieri, dar și vârful ierarhiei, domnitorul, cu toată pompa specifică epocii, precum și diplomați străini, în pasaje descriptive și narative atent construite, cu grijă pentru detaliu, ceea ce sporește verosimilitatea cărții și, în același timp, pitorescul amintit.

Personajele din roman – așa cum sunt receptate și zugrăvite de cei doi naratori – trăiesc într-un univers etajat, care mixează realitatea cu fantasticul, mișcându-se însă firesc pe cele două planuri, fără să fie tulburate de intruziuni ale magiei, vrăjitoriei ori a tot soiul de aspecte ezoterice ale universului lor, mai ales că ele însele au crescut în această atmosferă și au aflat devreme că au menirea să i se supună și să o servească.

Acțiunea se alege și se complică, așadar, continuu, din această derulare în zigzag, între prezent și trecut, pe care o urmărește Păca și cuprinde uneltiri dezvăluite ori doar sugerate cititorului, ale unor vieți pline de mister, trăite într-o atmosferă încărcată mereu de aburii visului în care, de obicei, sunt acoperite majoritatea personajelor, naratoarea însăși arătându-se copleșită de enigmele neamului său.

Un alt atu al naratorilor, dezvăluit de la început, care accentuează farmecul poveștii spuse cu ironie și umor este apartenența lor la un segment uman aparte, guvernat de Sator, statut ce le creează și o situație privilegiată, prin raportare la viețuire, dar și imense responsabilități, coroborate cu inerente pericole, culminând, deseori, cu pierderea vieții, ceea ce face parte tot dintr-un plan care-i precedă pe membrii neamului aflat în asemenea orizont spiritual.

Legat de Sator, asupra acestuia personajul-narator zăbovește îndelung, deseori: **Singura realitate care i s-a dat unui om este Sator. Dincolo de el se află doar moartea. Nu există iad. Nu există rai. Numai șansa de a fi purtătorul de Sator, începutul și apa scânteietoare care coboară în toată suflarea. (...) Sator este doar unda răsătată în fiecare cochilie, creată special pentru bucuriile lui. Iar desfătările lui cele mai mari sunt speranțele și tresăririle sufletești, care alimentează miliardele de scânteie ale apelor sale vâscoase. Cu cât este mai bine, cu atât omul prin care se plimbă este mai rău, mai venal. Căci fiecare speranță începe cu lupta aprigă de a o împlini. Iar cu cât dorința e mai înflăcărată, cu atât faptele se înmulțesc. Numai pe-asta s-o mai fac, s-o mai am. (...)**

Planul epic creează frecvent impresia de onirism, fiind estompate contururile realității, aspect la care concură atât datele din care se compune o lume alambicată, cât

și înzestrarea senzorială excepțională a celei ce povestește, așa cum se poate observa, de pildă, din detalierea momentelor în care fata (pe atunci) este răpită, la întoarcerea în București, unde fugise, odată cu arestarea bunicii ei, Maxima (la Brașov, locul refugiului din timpul molimei ce-i ucisese pe părinții naratoarei), spre a fi executată (în urma unei delațiuni, fiind acuzată de vrăjitorie), și după ce-l găsește pe „moșicul” Zăval (căruia cei întâlniți îi spun „cuviosul Zăval”), fratele bunicii, mort, cu un cuțit în gât: **Niște brațe m-au aruncat într-un scaun și-au luat-o cu mine la picior, iar nu după mult mi-am dat seama că treceam prin oraș ca statuia, cărată pe sus. Mintea continua să-mi lucreze, în timp ce fiecare mușchi ea prizonier într-un timp înghețat...**

La nivel stilistic, o particularitate a povestirii este prezența frecventă a comparației, prin care personajul-narator caută să-și reconfigureze lumea, pentru a o înțelege, deci pentru a o lua în stăpânire cu gândul. Pe de altă parte, aceasta-i conferă o considerabilă încărcătură lirică: **Amiaza este o pisică de miere care se plimbă prin sufletul meu sau: Gândul că plecam în curând la drum era cald ca un pahar de lichior băut înainte de masă, în timp ce amintirile sunt niște molii ascunse în haine și o muscă e de fapt un cap de popă apăsător de potcap, iar râsul meu (...) se revărsa, exact ca Dâmbovița, pe vreme de ploie. În același registru, melodia care ajută la adunarea viselor de greieri, ingredient sine qua non pentru prepararea unui „minunat hap”, este descrisă **ca o ramură de smochin lovită de geamuri în toamnele reci, când vântul începe să prindă putere. Și tot așa!...** Chiar și timpul este evaluat astfel: **Trecutul e ca un câine care îți rupe fără întrerupere turul, în timp ce prezentul e o potaie care te păcălește s-o ții în brațe, făcându-te să uiți viitorul – e un ogar din rasa afgană.****

Silită de circumstanțele defavorabile să se adapteze la viața care i se impune, orfana nepoată a Maximei, cea condamnată la moarte, pe nedrept, la Brașov (dar despre care află mai târziu că n-a murit, totuși, atunci), și a „cuviosului Zăval”, fratele bunicii, se transformă treptat într-un insolit picaro, contabilizând, volens-nolens, nedreptăți generale și neașteptate proprii, dar și victorii, fie și pasajere, asupra celor care o năpăstuiesc, personajul raportându-se, de fiecare dată, cu naivitate (simulată sau reală), dar și cu priceperea inițiatului, la moștenirea spirituală primită de la acești dispăruți prematur din viața ei, și, mereu, la Sator, entitatea tutelară amintită a neamului său.

Finalul, prin intervenția unei alte voci narative – bucătarul Caterinei Greceanu, râvnit și răpit de domnul fanariot, urât de toți, Costas –, este neașteptat și strică aranjarea puzzle-ului făcută de naratoarea celei mai mari părți a cărții, cu atât mai mult, cu cât se încheie cu o scrisoare a lui Zăval către ea, care răstoarnă cu totul construcția dinainte.

În fine, romanul Doinei Ruști este o carte în care informația verosimilă, cu tentă documentară, și fantezia se amestecă organic, pe tot parcursul scenariului epic (transmis cu generozitate cititorului, indiferent care ar fi), alcătuiind un întreg narativ savuros, situat la granița dintre realitate și vis ori dintre poveste și realitate.

Personajele din roman – așa cum sunt receptate și zugrăvite de cei doi naratori – trăiesc într-un univers etajat, care mixează realitatea cu fantasticul, mișcându-se însă firesc pe cele două planuri, fără să fie tulburate de intruziuni ale magiei, vrăjitoriei ori a tot soiul de aspecte ezoterice ale universului lor, mai ales că ele însele au crescut în această atmosferă și au aflat devreme că au menirea să i se supună și să o servească.

Valerica Mitu

Poeziile sale, adesea scurte, dar acide, (concentrate, căci la ce bun polilocvia?) descriu soarta poetului în ipostaza de bard izolat în turnul său de fildeș (iarăși o reminiscență a romantismului) și condiția poeziei: tristețea ca materie primă a acesteia.

cronici

Spiridon Popescu – Diavol cu coarne de melc

ÎNCERCARE DE MITUIRE

Doamne, ai de la mine o bere
Și un ceai foarte bun pentru fiere
(Că știu că te doare),
Dacă-mi răspunzi cinstit la-ntrebare:
Bărbatu' ăla din sicriu
Sunt eu cel mort, sau Tu cel viu?
Că nu mi se alege prea bine
Și n-aș vrea să mă fac de rușine
Măine, când voi fi întrebăt
Care din noi a fost îngropat.

De moarte nu se teme, ci îi este poftă, o caută, fiind șansa eliberării sale, dar și o experiență care l-ar întregi, singura care-i mai lipsește. De altfel, poezia este luntrea lui Caron și poartă dialoguri atât cu Dumnezeu, cât și cu moartea, căci e sătul de-această lume, e „Plictisit de lume și de viață”.

Ciclul psalmilor este completat de cel al baladelor, prin care eul liric își reafirmă natura divină („Să fi ajuns înger?”), identificându-se cu însuși Iisus. Cuvântul poetului este dătător de viață („O să scriu despre zăpadă/ Pân' o s-o conving să cadă”) și admite că nu pot exista doi dumnezei: „-Doamne, ți-am mai spus cândva:/ Ori eu, Doamne, ori Mata,/ Amândoi nu vom putea./ Cum să stea pe-același tron/ Dumnezeu și Spiridon (...)?”. Motivele recurente ale păsării, stelei, lupilor, al toamnei și-al zăpezii, precum și al semaforului sunt metonimii ale condiției poetului ca demiurg ce zace în tristețe.

Poeziile sale, adesea scurte, dar acide, (concentrate, căci la ce bun polilocvia?) descriu soarta poetului în ipostaza de bard izolat în turnul său de fildeș (iarăși o reminiscență a romantismului) și condiția poeziei: tristețea ca materie primă a acesteia.

APROAPE SONET

Ajunsa-n pragul morții, tristețea mea mi-a spus:

„De vrei să-ți meargă bine-n poezie,
Ferește-te cât poți de bucurie,
Căci pe acolo versuri bune nu-s”.

Am încercat să o privesc de „sus”
Și să ignor povața ei târzie,
Dar, când văzui că slova mi-i lălăie,
Și-ntre poeți sunt doar un biet intrus

Mă mâniai. Și-n marea mea trufie
Mă răzbunai cumplit pe bucurie,
Trăgând cu pușca-n ea ca-ntr-un fazan.

Nu cred c-o răpuneam (fir-ar să fie!)
De nu mă ajuta cu dibăcie
Și ea: tristețea unui prunc orfan.

Discursul liric se construiește prin categorii negative: moartea, toamna, întunericul, sicriul, ploaia, suspinele, clopotele, ceea ce-l apropie de simbolism, dar vorbim, mai degrabă, de un Bacovia în răspăr. Versurile sale îmbină tehnici moderniste și postmoderniste- intertextualitate, pastişă, transformând limbajul colocvial în material literar („În casa mea”). Cu alte cuvinte, simbolismul este reinterpretat din punct de vedere posmodernist.

O CĂLĂTORIE ÎN ZORI

Vom poposi în altă viață
Cu sângele întors pe dos,
Când trenul, șuierând nervos,
Va cere,-n loc de abur, gheață.

Vor bate clopote perfide
În turlle pline de păcate
Noi, în morminte profanate,
Ne vom visa sub piramide.

Tehnici moderniste regăsite în poeme sunt raportul dintre simplitatea expresiei și complexitatea exprimatului (texte scurte, dar cu mare densitate semantică) și asumarea condiției de poet (instanța lirică este conștientă de actul creației, pe care îl și consemnează liric). Ceea ce-l apropie de Blaga este trăirea dionisiacă, exacerarea trăirii:

ALARMĂ DE GRADUL ZERO

Se-anunță o furtună mare –
Ba, chiar mai mult: o pustiire –
Nu va rămâne în picioare
Nici un copac, nici o clădire.

Cu toate astea, mi s-a spus
Că eu nu fi-voi afectat,
Că zeii vor lua măsuri –
Și,-ntr-adevăr, au și luat:

Să nu mi-o poată smulge vântul –
Oricât de mare-ar fi furtuna –
Pe crucea mea s-a așezat
O pasăre, mai grea ca luna.

Recunoaștem pustiul bacovian, dar și apropierea de „Urletul” lui Munch. Cu toate acestea, poetul se simte protejat de zei, creația este de inspirație divină, locul scriitorului fiind în Pantheon, însă plata este foarte grea: „Pe crucea mea s-a așezat/ O pasăre, mai grea ca luna”. Sisif și Atlas la un loc, poetul este egalul lui Dumnezeu, se-ntrece cu el, este un „hoț de Duh Sfânt”, iar abordarea în răspăr a temei religioase îl apropie de tăgăda lui Arghezi:

SUNT UN FRANÇOIS VILLON

Sunt un François Villon, născut din flori,
În jurul meu roiesc spânzurători
Cu frânghii, putrezind de nerăbdare
Să mă strivească, Doamne, ca pe-o floare.
Să nu le dai putere-asupra mea,
Tu mă ridici prin vers la rang de stea,
Dar vai: în loc să-ți port recunoștință
Și să mă-nchin spre ceruri cu credință,
Eu-ți ies pe-ascuns în drum – lichea mai sânt! –
Te tâlhăresc și-ți fur chiar duhul sfânt.
Bardul aproape că-și întrece Creatorul,
fiind un Lucifer infatuat:

RUGĂCIUNE

Doamne, te rog, veghează-i tu pe îngeri
Până-mi cioplesc eu-n piatră epitaful,
Să nu cumva să fâlfâie din aripi
Că fac curent și se ridică praful;

Iar, dac-ajunge praful până Sus,
Se-mbolnăvește de plămâni Iisus.

Pastişarea postmodernistă a poemelor „Decembre” și „A venit toamna” în poezia „Teamă”, precum și formula argotică de adresare către Dumnezeu (Dumnezeu este un vecin de cartier sau prieten vechi), reinterpretarea miturilor, simțul mesianic (poetul este un nou Homer), precum și versurile de factură orală fac din volumul lui Spiridon Popescu un deliciu de lectură, mai ales că sunt incluse și traduceri ale versurilor sale în 6 limbi (franceză, engleză, germană, italiană, spaniolă și greacă).

Realism magic cu găște și șerpi

Am cumpărat recent *Străin în căsnicie* de Kusturica. Cartea a apărut la Polirom, în traducerea lui Mădălin Roșioru. Iubind enorm filmele regizorului, am fost curios să văd cum manevrează proza, ori dacă are alte teme, obsesii, orizonturi. Apoi m-am liniștit: Kusturica e la el acasă în realismul magic, în umor, compasiune, colorit, vertij situațional. Mai ales în povestirea *În strănsărea șarpelui*. Războiul se împletește cu nunta, măgarul vorbește, iubirea e paralizantă, șerpii beau lapte oferit de Kosta și au premoniții stranii. Sentimentele cunosc paroxismul, levitația e posibilă, inerențele lacrimi se topesc în umorul involuntar, splendid gradat.

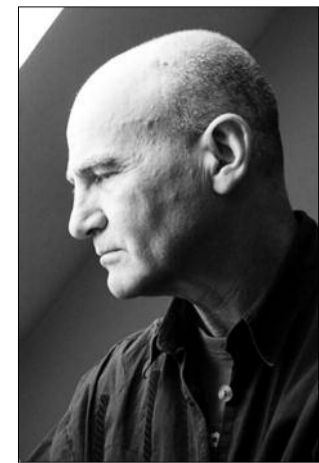
Deodată mi s-a făcut dor de filmul *Zavet (Promite-mi)* din 2007, în care Kusturica i-a distribuit pe Miki Manojlovici, Alexander Bercek, Marija Petronijevic, Uros Milanovic. Regizorul are un univers propriu, inconfundabil, legendar, uman, cu o lume scoasă adesea din țâțâni, cu animale deștepte, cu zburători neobosiți. Mereu se înalță personajele, ba suspendate de un clopot, ba de niște găleți pline cu nisip. Orice magie devine

credibilă, maniheismul e în floare, cei răi au gesturi din desene animate, copiii se maturizează rapid și eficiente.

Nepotul Tsane pleacă la oraș cu vaca, iar bunicul rămâne în satul pierdut, să-l tachineze pe pețitorul Bosiei. Mafioții orașului fură, omoară, fac afaceri, se distrează în cluburi deocheate, afirmând că „țelul vieții e să omori un țaran”. Pistoale, nebunie, capcane, spirala care adoarme, ceasuri răzvrătite, școala cu un singur elev și o singură profesoară, la care râvnesc toți privitorii... Apoi finalul magic, cu două nunți, cu acoperișul bisericii căzând în ritmul muzicii, cu zburătorul picat între ei, însă nimeni nu se oprește dintr-un dans al trupului și al inimii. Nunta se amestecă deodată cu o înmormântare, popa e furios și injură sălbatic, armele trag în ritm de dans, profanul stă la braț cu sfințenia, meriele curg în râu, biblică e prezentă... Nu vi s-a făcut dor de Kusturica? Oricând e dispus să vă dea sentimentul tonic că viața e o nebunie unică și irepetabilă.

Iată că rulează pe ecrane *On the Milky Road / Pe Calea Lactee*, scris, regizat,

interpretat de Kusturica. Alături de el, joacă Monica Bellucci, Miki Manojlovic și chiar Stribor Kusturica (semnează și muzica filmului). De la început recunoști stilul inconfundabil. Un porc e sacrificat. Cadă plină cu sângele animalului. Găștele în cadă. Penele își schimbă culoarea. Șoimul pe umărul lui Kosta. Război, măgar, umbrela, șarpele spre laptele curs, făina risipită, focul, elicopterul, imensul ceas dereglat, câinele, levitația, dansul șoimului, o mașină care sughiță, o găină derutată în fața oglinzii, cineva cântă la...sticle, ea bea din două pahare concomitent, turma de oi, ursul, cascada, trestia, filmări subacvatic, totul se dărâmă... Am uitat ceva? Dacă ești fan Kusturica, nu te miri de nimic, accepți în extaz elementele de basm, fluturile din fântână, ceasul care face victime, ploaia, hiperbola pasiunilor, buburuza, dar și finalul cu Calea Lactee din pietre, bețiile grobiene, șoimul care arde în văzduh, încolăcirea șerpilor, plus becurile agitate (în toate filmele sale). Un realism magic specific, un puzzle supradimensionat, o apetență totală pentru fabulos.

**Pistoale,
nebunie,
capcane,
spirala care
adoarme,
ceasuri
răzvrătite,
școala cu un
singur elev și
o singură
profesoară, la
care râvnesc
toți
privitorii...
Apoi finalul
magic, cu
două nunți, cu
acoperișul
bisericii
căzând în
ritmul
muzicii, cu
zburătorul
picat între ei,
însă nimeni
nu se oprește
dintr-un dans
al trupului și
al inimii.**

AL. J.

Un om inimos, artist virtuoz

Eram la Paris când am aflat dureroasa veste a morții lui Corneliu Stroe. E drept că după operația de cord suferită cu câțiva ani în urmă, vivacele percuționist de la malul mării trăia sub amenințarea unui infarct fatal. Dar își menținuse comportamentul plin de vitalitate, exuberanța, entuziasmul, proiectele artistice, jovialitatea și generozitatea dintotdeauna. Își risipea energiile oferindu-le spectatorilor inepuizabile "focuri de atificii", pe care știa să le extragă și să le modeleze, cu măiestrie proprie, din arsenalul luxuriant al percuției. Așa l-am revăzut pe scenă în ultimul nostru turneu comun, organizat în 2014, în Spania, de profesoara universitară Cătălina Iliescu Gheorghiu, mare admiratoare a lui. Pe lângă strălucitele concerte al formației conduse de el, *Balcanamera*, ce i-au contaminat pe spectatorii iberici cu ritmuri dobrogene, am rețrăit atunci bucuria unor improvizații ad-hoc de jazz și poezie, realizate în ambianța de elită a Universității Alicante: texte extrase din volumul meu de poeme *"Jazzografias para domar las saxofonistas"*, rostite de mine și "comentate" spontan de Cornel, la percuție, și Liviu Mărculescu, la trombon și duduk.

Primele colaborări personale de acest fel le avusesem încă de prin anii '80, în cadrul unor reuniuni de jazz și literați puse în scenă la Constanța de Harry Tavitian. În fapt, notoriul pianist reușise să lanseze, în apăsătoarea atmosferă culturală instaurată în iulie 1971, o surprinzătoare formație de factură avangardistă, numită *Creativ*. Ce avea să dea întraga măsură a valorii sale odată cu cooptarea bateristului Corneliu Stroe, în 1981. Tavitian intuind potențialul muzical al concitadinului său. În scurt timp, tandemul lor a devenit nucleul forte al unor remarcabile experimente de gen, pe care puțini le-

ar fi crezut posibile în România acelor vremuri. Cât a activat în acest grup, Cornel a jucat un rol crucial în ascensiunea lui (fie și numai în formula de duo), prin felul unic de a redimensiona funcția ritmică, de a-i conferi strălucire și savoare, forță și suplețe, ca și prin abilitatea de a suplini adeseori absența basului. Îi va rămâne numele asociat pentru eternitate primelor două albume românești de jazz avangardist apărute în Occident, "Horizons" și "Transylvanian Suite", editate la Londra, cumva miraculos în acea epocă dâmbovițeană totalitară...

Stroe era un jazzman înăscut, improvizator abil. Se lansa tot timpul în solouri vulcanice generatoare de ovații. Expresivitatea de care da dovadă surclasa constant platitudinea și convenționalismul, formulele comune și monotonie. Purta în sânge codul măsurilor asimetrice ale ritmurilor ancestral-românești, reușind să le compatibilizeze, cât se poate de natural, cu estetica liberatară a genului.

În pofida oricăror vicisitudini, a dăruit celor din jur încântare și speranță. Sfidând riscant prohibiția comunistă a "relațiilor cu străinii", de pildă, a adăpostit în micul său apartament din cartierul Tomis instrumentiști occidentali veniți în țara noastră să cânte cu *Creativ*, singurul grup autohton funcțional în sfera jazzului *post-free*. De când l-am cunoscut, la festivalul sibian, în 1981, unde a debutat eclatant, fiecare comunicare cu el îmi însenina mintea prin râsul său sincer și umor nelipsit. Încât aș zice în final că peisajul jazzistic și uman de la noi pierde o sursă de energii pozitive. Corneliu Stroe arzând pentru muzică și oameni, până la capăt...

VIRGIL MIHAIU

Muzica zilelor noastre

NJO

Neprescurtat, Nationaal Jeugd Orkest. Pe românește, Orchestra Națională de Tineret a Olandei. Veche de șase decenii și numeroasă ca efectiv, a evoluat peste așteptări. Ateneul Român răsunând îndelung de aplauze forte la finele programului. Unul amplu, variat, nicidecum ușor. Inspirat alcătuit, i-a cuprins, cred, nimerit pe Wagner, Korngold, Stravinski și Bernstein. Cu lucrări de soi, mai rar auzite în țară la noi. Muzică de atmosferă, interesantă nespuse. Junii instrumentiști olandezi dovedindu-se vrednici de ea categoric. Fincă-s un ansamblu de calibru, cert. Construcții sonore perfecte creează și, inevitabil, impresionează, fascinează, captează deplin...

Nu e mai puțin adevărat că enorm i-a ajutat cel care a dirijat. Mister Mark Wigglesworth, în bransă apreciat. Un cincantener englez, viori ca un titirez. Mic de stat, da-nflăcărat, la ritm, bine controlat, iscusit la nuanțat. Stăpânește riguros, transmite impetuos. Trupa-i numa` cu ochii la el și au toți același țel: artă de înalt nivel...

Le fu coechipier solist un tânăr violonist. Alexander Sitkovetsky, din neam de muzicieni. La origini, moscovit, dar în Vest zdravăn școlit. Sigur pe corzi și agil, tehnic foarte și subtil. Cu sunetu` ferm, curat, delicat și rafinat. Și-un suflet descătușat, cântului încredințat. Arcușului său menit, repede ne-a cucerit. Nimenea nu l-o uita, ș-altădat` l-o aștepta să vie cu cetera și să subjuge cu ea. Pe la filarmonica noastră cea piteșteană ar face, neîndoiește, furori și-ar primi, cuvenit, numai flori...

Cordari moldoveni, cu acordeonist

Douăzeci de oameni, efectiv` tot. Un ansamblu bun. Zdravăn încheșat, experimentat. C-un sunet bogat, sigur, nuanțat. La fix calibrat de cel cu bagheta. Cellist altădat`, cu simțul orchestrei temeinic dotat. Aten la nuanțe și echilibrat. Meșter la pupitru în chip adecvat...

Bach, Mozart, Ceaikovski, Grieg, Warlok, Ravel fost-au în program` diversificat. Plus Galliano. Aista din urmă stărnind meritat aplauze vii. Căci "Opale Concerto" e un nestemat. Parcă lu` Piazzolla cumva dedicat. Măiastră creație de inspirație melodico-armonică fără cusur. Interpretată cum se cuvine de Eugen Negruță. Acordeonist tare talentat, care-a mai prestat pe plai românesc. Fu vedeta serii, de necontestat. Are-o tehnică aparte, ce nu-l desparte nicidecum de compozitor. Din contră. A colaborat mănos cu acesta și se cunoaște din plin. Omul este performant, virtuoz și eclatant. Oriunde-ar fi invitat, extazul e garantat, triumful, asigurat. Muzica ar încânta, unanim ar desfăta, inimile-ar subjuca...

Cam atât acu` despre Orchestra Națională de Cameră a Moldovei, de la Chișinău. Și-al ei dirijor, Florea Cristian, de fel, sibian. Detalii în plus, când or mai veni pe la București. Ateneul este pe măsura lor...

ADRIAN SIMEANU

Mariana Șenilă-Vasiliu

Paradisul pierdut

Ca să înțelegi cu adevărat ce înseamnă Munții Apuseni și locuitorii săi e nevoie de ceva mai mult decât de o admirație stupid-turistică în fața naturii - Ah, ce frumusețe! -, decât de un patriotism exaltat-festiv - Ce bărbați, ce oameni! Vorbele mari, oricât de patetic rostite, sunt goale de substanță, ele nu vor surprinde niciodată realitatea dureroasă pe care au fost nevoiți s-o înfrunte moșii, mai întâi cu o natură zgârcită care abia de-i hrănea și, mai apoi, paradoxal, din cauza bogățiilor subsolului. Nu de oftaturi admirative au nevoie munții, ci de respect; nu de exaltări patriotarde au nevoie moșii, ci de o adevărată înțelegere a sensului luptei pentru apărarea ființei lor contra celor care i-au jefuit și umilit aproape două mii de ani, indiferent că erau romani, unguri, austrieci, bavarezi sau ce vor mai fi fost. În Apuseni, om și natură au

făcut una; în Apuseni, natura, omul și istoria au fost strâns legate, iar încercarea de a le separa ar fi fost o imensă eroare. Condiționându-se reciproc, uneori într-un mod tragic, ele au modelat caracterul moșilor: aspri, dârzi, demni până la sacrificiu de sine, legați trupește și sufletește de pământul lor sărac, cumpătați la vorbă, iar când au ceva de spus o fac oblu, fără ocolișuri, direct adică. Cel puțin așa erau moșii în mijlocul cărora m-am născut, am crescut și m-am format. Așa îi arată și evenimentele istorice în care au fost implicați. Genetic, port în mine calitățile și cusururile neamului din care mă trag. Și, mai cu seamă, indiferent unde m-aș afla și orice s-ar întâmpla, duc cu mine dragostea și respectul pentru oamenii Apusenilor și pentru frumusețea locurilor. Chiar dacă astăzi nici moșii nu mai sunt aceiași, și nici munții la fel.

După săptămâna petrecută la Rîmeți, am decis să plec acasă, la Câmpeni. Pentru asta, de la Alba Iulia am apucat-o pe Valea Ampoiului. De cum treci de șes, înainte de a pătrunde în munți cu adevărat, peisajul neobișnuit te face să întorci mereu capul: în vârful dealurilor se înfoaie niște concrețiuni pietroase, alb-cenușii și neregulate asemeni unor bizare ciuperci. Verdele crud al ierbii îmbracă încă dealurile și cerul acela de un albastru intens de început de toamnă fac să strălucească cremenea înspre argintiu. De aici încolo drumul se strecoară printre muncel. Răzlețite, ici și colo, sate risipite cu case mici și șuri încăpătoare. Spălată de ploii și arsă de soare, șindrila acoperișurilor capătă patina prețioasă a argintului vechi. Cușmele țuguiate de paie se ațin peste șuri aidoma unor căciuli moșești trase până peste ochi. Sunt gospodării modeste, cu stratul de flori la poartă, în dosul cărora se întinde nelipsita tarla de cartofi mărginită de șirul parilor de fasole, ambele constituind, alături de afumătura din pod, hrana de bază a localnicilor din astă parte de lume. O livadă de pruni, câțiva meri și peri, cel mai adesea bătrâni și neingrijiiți, completează modesta gospodărie. Din prune se face cea mai bună țuică, iar din pere, de băutura fină și aromată care, învechită, taie calvadosul franțuzesc. Nu-i casă în Apuseni în care, de

slavii care s-au așezat în împrejurimi în secolul VIII. Noua denumire i se trage de la slavul "zoloto" sau "zlata", care înseamnă aur. Dar înveninat al pământului - sau al diavolului! - aurul a decis soarta nefericită a Munților Apuseni și a locuitorilor săi, tot așa cum a hotărât soarta altor țări și seminții. A Mexicului și Peru-ului, a aztecilor și incașilor transformați în sclavi pe propriul pământ, în propriile mine; a populației quechua din Bolivia, decimată în celebrele mine de argint de la Potosi, alt metal prețios care a sucit mințile spaniolilor. Diamantele sunt cele care au nenorocit populația băștinașă a Africii de Sud. Bogățiile sunt criminale, ele stârnesc lăcomia și invidia, creează inechitățile și duc la războaie. Sau cum scria Lao-Tzî, "Dacă nu vom prețui obiectele rare, nu vor fi hoți în popor; dacă nu vom arăta ceea ce poate trezi invidia, inima poporului va fi netulburată". Idealisme și sofisticării filosofice, lumea e aceeași dintotdeauna. Cursa dementă pentru aur și bogății e înfiptă pretutindeni și din cele mai vechi timpuri în mintea omului. Între a avea și a fi, puținii aleg în viață să decline verbul a fi. Pentru romani, a avea era esențial, au cucerit o lume întreagă fără a da semne că ar dori să se oprească. Cu cât se extrăgea mai mult aur din Apuseni, cu atât râvneau să aibă și mai mult. Timp de 165 de ani, minele de la

Banat, după pierderea Sileziei de către austrieci în 1764. Dintr-o dată, atenția Vienei, până atunci concentrată pe exploatarea minierei din Silezia, s-a mutat pe cele de la Zlatna, Abrud, Roșia Montană și Baia de Aieș, ultima devenind centrul principal organizatoric și de colectare a aurului. Pentru rentabilizarea și impulsivarea exploatarea metalelor prețioase din Apuseni au fost aduși specialiști taman din Lorena și Alsacia. "Împrumutul" meșterilor a fost posibil în urma căsătoriei fiicei Mariei Tereza, Marie-Antoinette, cu delfinul Franței, viitorul rege Louis al XVI-lea, căreia i s-a acordat cu acea ocazie și titlul "de Loraine". Povestea numelui meu de familie, Șenilă, a fost legat tocmai de acest eveniment, străbunii mei descinzând fie dintr-unul din acei specialiști "importați", fie dintr-un miner care fusese poreclit astfel după felul în care se țara prin galerii asemeni unei omizi, "chenille" în limba franceză. Familia bunicului patern era de loc din Bistra, la vreo cinci kilometri distanță de Câmpeni. Cum minerii din acea vreme locuiau destul de departe de minele în care trudeau, cel mai probabil este ca el să fi lucrat în vreuna din minele de la Roșia Montană sau Bucium Poeni.

Am petrecut în iarna anului 1993-1994, o săptămână la Budapesta. Lesne de înțeles admirația mea pentru arhitectura palatelor capitalei ungare. La fel de tare însă mi s-a umbrat sufletul când mi-am amintit că ele fuseseră plătite cu aurul Apusenilor jecmănit o mie de ani de pe spatele trudei și suferinței minerilor moși. Așijderea luxul și splendorile Vienei, care au avut aceeași sursă de venit. Cum se prefigurează lucrurile astăzi în politica dâmbovițeană, situația înstrăinării aurului provenind din Munții Apuseni pare să se repete. Cu o mentalitate de țaran prost care crește porcul ca să-l vândă, el mulțumindu-se în continuare cu zeama de ștevie și terciul de urzici, după 1989 au fost vândute străinilor pe te miri ce bogățiile țării. Și, cu o încăpățănare neghioabă, ele continuă, continuă să fie înstrăinate pe preț de nimic. După aur, le-a venit pădurilor rândul să fie furate. Ce mi-e "Gold Corporation", ce mi-e "Schweighofer industrie", tot hoți de drumul mare. Da, dar cu patalama de la guvern...

Zlatna, e o urbe mărunță, uitată de vreme, vetustă și prăfuită. Blocurile noi de beton, învechite prea timpuriu, nu fac decât să întărească aspectul mizer și deprimant al orașelului atât de important și vestit altădată. La Zlatna, indiferent dacă lucrează la exploatarea minieră sau nu, din cauza poluării cu praf și substanțe toxice emanate în atmosferă, locuitorii se îmbolnăvesc și mor de silicoză. Pe cel mai înalt deal din imediata apropiere a Zlatnei s-a înălțat înainte de 1989 un turn înalt al cărui rost era împrăștierea noxelor provenind de la exploatarea minieră. Problema nu a fost rezolvată și în loc de bine, mai mult rău s-a făcut; grele și otrăvitoare, gazele și praful s-au prăvălit peste oraș, îmbolnăvind locuitorii, omorând insectele, în mod special albinele care ar fi trebuit să asigure polenizarea pomilor fructiferi. La Zlatna, albinele au dispărut, pomii s-au uscat și nu mai dau rod, iar oamenii se chinuiesc să supraviețuiască. Exploatarea minieră a fost între timp închisă, iar turnul înaltă spre cer

Gospodărie din sec. XIX; târnațul cu stâlpi sculptați, Ocoliș, Valea Arieșului

cum i-ai trecut pragul, să nu fii omenit cu un păhărel de țuică, completat de gazdă cu o dărabă de pâine, slănină și ceapă roșie zdrobită cu pumnul. Asta a fost, din moși-strămoși, hrana de toate zilele a moșilor.

Drumul e cu suișuri și coborâșuri, acum trece peste înălțimea acoperișurilor caselor, acuși coboară paralel cu ele. O vreme, din loc în loc, dunga Ampoiului e străjuită de sălcii, dar de cum intrăm în munți pădurea de brazi coboară în dunga apei de parcă ar vrea să se adape. Până la Câmpeni, trecem prin trei localități de oarecare importanță acum, vestite odinioară: Zlatna, Abrud și Roșia Montană. Prima e Zlatna. În timpul ocupației romane se numea Ampulum, numele de Zlatna i l-au dat

romană, cel mai înalt grad fiind colonia (vezi Colonia Ulpia Traiana Sarmizegetusa, acordat de împăratul Hadrian, 76-138, capitalei provinciei Dacia). Importanța așezării Ampulum este evidențiată și prin faptul că aici se afla reședința *procuratorului aurarium*, cel care se ocupa de organizarea mineritului și de colectarea aurului. Pe întreaga perioadă de dominație romană, Ampulum a depins direct de împărat. După retragerea aureliană din Dacia, mineritul metalelor prețioase a intrat în declin, revenindu-și parțial abia în secolul VIII, odată cu așezarea slavilor în împrejurimile Zlatnei.

O importanță aparte au căpătat Zlatna și celelalte mine din Apuseni, precum și din

pare un deget acuzator. Culoarea emblematică a Zlatnei este cenușul cu toate tonurile și nuanțele posibile, clădirile sunt prăfuite, oamenii se îmbracă în haine terne și mohorâte - brun, negru și gri, cel mult bej sau un bleumarin spălăcit. Nimic vital, de la case, haine și chipuri, totul e mohorât. Apatici în reacții, zlătneii sunt resemnați să-și trăiască viața numărându-și zilele. Singurul moment de trezire a fost revolta celor care lucrau în mine și care s-au alăturat revoluției de la 1848. Crunt înăbușită de gărzile de honvezi unguri în ziua de 11/23 octombrie a aceluiași an, când ulița bătrânei exploatare miniere s-a umplut atunci de sânge și morți. După care viața a reintrat în... normal.

Din fuga autobuzului ce trece prin orașelul-fantomă, recunosc librăria din care, studentă fiind, am cumpărat pe la mijlocul anilor 1960 cele două volume din "Nuvela Americană". Intoxicați peste un deceniu cu literatură de tip sovietic, oamenii erau atenți la orice apariție din literatura străină, prin străină înțelegându-se occidentală, nord sau sud-americană. Mare centru universitar, Clujul avea mai multe librării, dar și un mai mare număr de cititori pasionați, în special studenți, și cu toate acestea când era vorba de vreo apariție importantă din literatura străină, stocurile se epuizau cu o viteză supersonică. Dacă nu erai pe fază, cum se zice, și reacționai cu întârziere, degeaba mai scotoceai prin librării. Singura speranță era să afli cartea respectivă în vreo librărie dintr-un orașel sau o comună uitată de Dumnezeu. Astăzi asistăm la un paradox, cărți sunt, dar cititorii s-au împuținat vertiginos: înainte existau librării mai pretutindeni, astăzi sunt orașe mari care, în cel mai fericit caz, au o singură librărie, dacă nu doar două-trei papetării. Binocuvântez acele mici librării de provincie, mirosind pătrunzător a petrosin, pe ale căror teșgele am descoperit cărțile pe care mi le-am dorit și la care nu mai îndrăzneam să sper. Îi datorez acestei librării de la Zlatna bucuria de a mă fi pus în contact cu nuvelisti americani, al căror stil simplu și direct m-a cucerit definitiv.

De la Zlatna până la Câmpeni, bornele de kilometraj sunt concomitent și borne ale istoriei acestor locuri. Iar drumul este culoarul prin care s-au scurs, în ambele sensuri, răsculații lui Horea și revoluționarii lui Avram Iancu. Dacă răscoala lui Horea a avut parte de un istoriograf de talia academicianului David Prodan, care a dat o adevărată epopee a evenimentelor, Revoluția de la 1848, condusă de Avram Iancu, așteaptă încă ivirea unui istoric de talia acestuia. De publicat s-a publicat mult pe această temă, însă dezlănat, pe bucăți, continuând să lipsească o lucrare unitară de proporțiile celei ale "Răscoalei lui Horea". E necesară o istorie a celor petrecute la 1848, care pun mișcarea lui Avram Iancu în contextul european al momentului, dar și mai trebuincioasă ar fi o istorie a Transilvaniei în întregul ei, una care să spună adevărul, desființând cu documente falsificările și inexactitățile interesate ale istoricilor unguri privind ceea ce ei numeau Erdely/Ardealul. După 1920, când pământul transilvan a revenit la patria-mumă, propaganda ungurească, agresivă și mincinoasă, nu conținește a-și clama "drepturile" asupra teritoriilor pierdute, inclusiv al Transilvaniei. Tăcerea diplomatică de la București nu face decât să încurajeze ieșirile violente-iritate ale guvernului maghiar. La Versailles, în dezacord total cu discuțiile purtate pe tema Transilvaniei, Ion I.C. Brătianu a părăsit ședința trântind ostantativ ușa. Politicienii dâmbovițeni de azi iau "poziția ghiocelului" la toate ineptiile cerute de Bruxelles. Unde-s bărbații politici români de altădată? Din păcate, cu gust amar sunt nevoiți să profetească că ambele istorii complete și unitare ale Revoluției lui Avram Iancu și a Transilvaniei, nu vor mai avea parte de istorici de talia lui D. Prodan. Vremea efortului individual titanesc în materie atât de istorie, cât și în alte specialități științifice a trecut. Timpul se grăbește din ce în ce mai tare, iar plata adaptării la viteza accelerată este pripeala și superficialitatea. Au dispărut de ceva vreme

marile lucrări istoriografice individuale, locul lor a fost luat de sporadicele și inconsistentele volume de "studii și cercetări științifice", colaje de texte înghesuite împreună alandala, uneori chiar și fără temă comună, cam ce-i trăsnește fiecare prin cap.

Cureaua de drum Zlatna-Câmpeni, altminteri relativ scurtă, a avut parte de momente istorice memorabile. Mai cu seamă în perioada 1848-1849, când cu revoluția lui Avram Iancu. Ca pretutindeni în lume, unde și când au loc schimbări social-politice majore, fiecare mișcare a avut nevoie de un marș antrenant care să le scoată în evidență scopul și să antreneze mulțimile. "Marseilleza" este cel mai bun exemplu în acest sens, dar nu singurul. Moții lui Iancu au avut și ei marșul lor, scris și compus de învățătorul Nicolae Begnescu din Abrud. Chiar dacă nu întrutoul original - ia colo, a ciupit din muzica lui Rossini, mai o adaptare după versurile lui Negruzzi din "Marșul lui Dragoș" - "Imnul lui Iancu", uneori numit "Marșul lui Iancu", a adus nota de înflăcărare și entuziasm necesară. Deși între *Marseilleza* și Marșul Iancului sunt diferențe de ordin formal, substanța versurilor e uimitor de apropiată: "Marchons, marchons/Qu'un sang impur/Abreuve nos sillons" - *Marseilleza*; "Spălați armele voastre/Curând să alergați/Din plaiurile noastre/Pe barbari s-alungați" - Marșul lui Iancu. Atâta doar că învățătorul de la Abrud nu s-a mulțumit numai să compună antrenantul *Imn al lui Iancu*, ci conform propriilor versuri în care îi chema pe moți să-l urmeze pe Crăișor în Câmpia de la Blaj - "Astăzi cu bucurie/Românilor veniți/Pe Iancu în Câmpie/Cu toți să-l însoțiți" -, el însuși s-a înrolat în Legiunea Auraria Gemina, dovedindu-se prin faptele sale de arme - printre altele a fost în fruntea luptelor de eliberare a Abrudului în aprilie 1849 - la fel de cunoscut ca și prin marșul compus. Nu poți să nu fi uimit văzând cum legiunile moștești, neinstruite și prost înarmate, au ținut în șah armatele ungurești, austriece și pe rușii care acceptaseră să intervină alături de austrieci în luptele din Apuseni. E de mirul lumii cum având doar patru tunuri făurite din lemn de cireș, au putut face față tunurilor de fier ale lui Hatvany sau Vasvari Pal; cum femeile au putut doar bătănd din tingiri și suflând în buciume să-i pună pe fugă țațoșii hovezi la Grohotu. A fost în voința moșilor ceva mai tare ca fierul și mai puternic decât toate armatele străine bulucite peste Apuseni.

Scriind aceste rânduri mi-am propus să nu recurg la cuvinte mari și parțial am reușit s-o fac, însă în fața evidențelor nu pot găsi decât termenii dârzenie, mândrie și dor de libertate. În luna ianuarie a lui 1994-1995, am stat la Budapesta o săptămână, răgaz în care am vizitat valoroasele muzee din capitala maghiară. Trecând pe lângă Muzeul de Istorie al Ungariei, pe un perete am dat nas în nas cu portretul în basorelief al lui Vasvari Pal, comandantul militar ungur. După decapitarea generalului, chivăra lui Vasvari, un fel de chipiu înalt împodobit cu patru diamante și o ploaie de pietre scumpe, precum și sabia cu care fusese scurtat de cap, au fost luate de tribunalul Nicolae Corcheș din Câmpeni spre a i le oferi lui Iancu. Acesta le-a refuzat, înapoiindu-i sabia celui care îl decapitase, iar chivăra i-a restituit-o lui Corcheș.

Istoricul Seaton Watson, evreu maghiar stabilit în Statele Unite, făcea remarcă amară privind-i pe unguri: *N-au învățat nimic din lecțiile istoriei, dar nici nu uită nimic*. Aveam să constat eu însămi acest lucru în două ocazii. În 1994, am vizitat Versailles; tot căscând gura, ba la una, ba la alta, am întârziat și, când am ajuns la Trianon, muzeul era deja închis. Ca atare, nu mi-a rămas decât să dau ocol pe dinafară. După prostul obicei, mulți turiști ținuseră să-și immortalizeze trecerea mângăindu-și numele și scriind varii texte pe pereți. Una dintre inscripții m-a făcut să tresar: **HUNGARY DOES NOT FORGET**. Era evident vorba de Tratatul de la Trianon prin care Ungaria a pierdut o serie de teritorii, printre care și Transilvania. Cu cutremurare în

suflet, m-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă nici moții **n-ar uita** de mileniul de umilințe la care au fost supuși de stăpânirea ungurească. A doua oară s-a întâmplat în iarna aceluiași an; vizitam Budapesta în compania unei amice secuiancă. Amețită de splendorile Budapestei, treptat a început să intre într-o stare șovină, laudându-i peste poate pe unguri și acuzându-i pe români. Printre altele, și-a amintit de scriitorul maghiar Emeric Madach, autorul *Tragediei omului* - admirabil tradusă de Octavian Goga, prietenul ungurului Ady Endre -,

care a fost ucis în 1864 de niște țărani români. Mă uitam stupefiată cum lua foc, devenind din ce în ce mai agresivă la adresa românilor, ea, care fusese căsătorită tot cu un român. Puseul de șovinism risca să ne rupă prietenia dacă aș fi dat curs provocării. La rândul meu, i-aș fi putut da nenumărate exemple de cruzimi și crime comise de unguri: la Moisei, la Ip, la Treznea. Sau, de exemplu, uciderea Episcopului Hossu, la Huedin, dar n-am făcut-o. În loc de asta am întrebat-o: *Ascultă, K., dacă te doare, te doare altfel decât pe mine? Lacrimile tale au alt gust decât ale mele? Aerul pe care-l respiri în Ungaria e altul decât cel din România? Crezi că albinele știu unde e granița? Un moment s-a blocat din tirada ei șovină, privindu-mă nedumerită; nu se aștepta la un astfel de răspuns. După care, odată ce-o aud: *Să-i ia dracul și pe-ai tăi, și pe-ai mei!*, trimitere evidentă la extremiștii ambelor părți. Adevărurile esențiale la care mă referisem i-au blocat șovinismul de circumstanță și au dezmeticit-o. Nu suntem nici unguri, nici români, cu toții suntem doar oameni din carne și oase, cu dureri, necazuri și bucurii.*

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Complexul Expozițional „Casa Cărții”, expoziția de mix media, sub genericul „Noi Orizonturi”, de Cornelia Maria Dinu. Originară din Pitești, autoarea a absolvit Facultatea de Management, Specializarea Marketing, din cadrul Universității Constantin Brâncoveanu și este atrasă de arta plastică. Experimentează noi tehnici de exprimare artistică, de genul mix media și are numeroși admiratori, care-i cumpără lucrările. La vernisaj au participat creatori și consumatori de cultură, elevi și cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teuleanu și de la Școala Gimnazială Nicolae Simonide. Cornelia Maria Dinu a primit aprecieri și încurajări de la poetele Denisa Popescu, Allora Albulescu, artistul plastic Elena Zavulovici, publicistul cultural și traducătoarea Dorina Mihai Moise, redactorul șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, poeta Simona Vasilescu, promotorii culturali Adina Perianu și Alexandra Grigorescu.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Solidaritatea Umană Nova Pitești au organizat simpozionul cu tema „Rolul Organizației Internaționale pentru Migrație în Integrarea Străinilor în România”. Evenimentul, coordonat de președintele fondator ASUN, col.(r) Nicolae Jianu s-a desfășurat în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Argeș, Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Argeș, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Argeș, Universitatea Pitești, Serviciul Imigrări Argeș. La dezbateri au participat și migranți, căsătoriți cu argeșeni.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” și redacția revistei-document „Restituiri Pitești” a organizat lansarea noului număr al revistei Restituiri, publicație trimestrială a instituției. Evenimentul editorial a stat sub semnul doliului pentru fostul redactor-șef al revistei Restituiri, regretatul referent cultural, istoricul Marius Chiva, care a încetat fulgerător din viață în luna august. Despre cel care a fost Marius Chiva, precum și despre conținutul noului număr al revistei-document „Restituiri Pitești” au luat cuvântul actualul redactor-șef, lector univ. dr. Marin Toma, lector univ. dr. Marius Andreescu, judecător la Curtea de Apel Pitești, redactorul-șef al revistei literar-artistică „Carpatica”, scriitorul Nicolae Cosmescu, medicii poeți Constantin Teodor Craifaleanu, Adrian Mitroi, col.(r) Ion Stan, promotorul cultural Adina Perianu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, lansarea romanului cu titlul „Ștefan. Simfonia fantastică”, de Mona Vâlceanu. Originară din Pitești, autoarea este absolventă a Facultății de Filologie din cadrul Universității București, a predat limba și

literatura română la unități de învățământ argeșene, a fost inspector școlar, remarcându-se printr-o bogată activitate culturală. Mona Vâlceanu este scriitor, editor și vicepreședintele Fundației literare Liviu Rebreanu. Despre noua apariție editorială au vorbit poeta Denisa Popescu, președintele de onoare al Fundației literare Liviu Rebreanu, venerabilul scriitor Mihail Ghișescu și autoarea. La eveniment au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Național I.C.Brătianu și de la Colegiul Național Zinca Goleșcu, creatori și consumatori de cultură. „Romanul este un omagiu pe care-l aduc eruditului scriitor Mircea Eliade, a cărui literatură nu este suficient valorificată, carte în care abordez o temă de actualitate, și anume antropozofia, o concepție despre om și lume, fundamentată de , care își propune să ofere cunoștințe despre lumea spirituală obținute prin cercetare spiritual-științifică”, a precizat Mona Vâlceanu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, ediția din luna septembrie a Clubului literar-artistic „Mona Vâlceanu”. Invitat special la evenimentul coordonat de profesoara, scriitoarea și editorul Mona Vâlceanu a fost președintele Fundației Culturale Memoria, prof.univ.dr. ing. Ilie Popa. Distinși oameni de cultură au evocat o serie de personalități care au cunoscut ororile temnițelor comuniste și care au lăsat opere de referință, pe care le-au scris în timpul detenției. În acest cadru, a avut loc și prezentarea „Antologiei liricii de detenție anticomunistă din spațiul românesc”, avându-l autor pe Ilie Popa. La manifestare au participat elevi, cadre didactice de la Colegiul Național Zinca Goleșcu, istorici și pasionați de istorie.

■ Centrul Cultural Pitești și Liga Scriitorilor Români Filiala Argeș au organizat în Sala Ars Nova de la Casa Cărții, ediția din luna octombrie a Cenaclului „Armonii Carpatine”, eveniment coordonat de redactorul-șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu. Membri și simpatizanți ai ligii au citit din creații proprii, precum și din operele altor autori, în fața publicului format din elevi, cadre didactice de la Colegiul Economic Maria Teuleanu, creatori și consumatori de cultură. Dumitru Sima și-a prezentat două poezii, eleva Anda Benția de la Palatul Copiilor din Pitești a citit un basm scris cu ocazia unui concurs de literatură, poetul Nicolae Braniște a lecturat noile sale poezii, iar poeta, jurnalista și traducătoarea Dorina Mihai Moise și-a prezentat cele mai recente poeme. Scriitorul Nicolae Berbec a delectat auditoriul cu o proză onirică, poeta Denisa Popescu a ales să citească poeme semnate de Emil Brumar, poetul și solistul de muzică Marius Ionescu și-a prezentat câteva poezii și a interpretat la chitară o melodie folk, iar publicistul Gheorghe Mohor a citit o cronică rimată. Medicul-poet

Constantin Teodor Craifaleanu a cucerit publicul cu noile sale poezii, la fel și poeta Simona Vasilescu, profesorul Mihai Moise a surprins din nou cu recente sale creații, iar președintele Ligii Scriitorilor Români Filiala Argeș, medicul-poet Adrian Mitroi și-a prezentat noile poeme, cerându-i poetei Denisa Popescu să i le citească în nota-i specială. „Cenaclul Armonii Carpatine a devenit o platformă, o rampă de lansare pentru cei cu idei și emoții”, a conchis Denisa Popescu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat sub egida Târgului „Toamna Piteșteană” o serie de spectacole de folclor și muzică tânără, în Piața Vasile Milea. În cadrul spectacolelor de folclor au susținut recitaluri Taraful „Zavaidoc”, Valentin Grigorescu și Grupul Vocal „Zavaidoc”, Violeta Dincă, Rodica Oprican, Nelu Stan, Cristina Voicu, Elena Dima, Iulian Ghiță, Nicu Spânu, Nina Sibiceanu, Alin Matei, Mariana Popa, Diandra Popaiacu, Luiza Paca, Mioara Raica, Alin Pavelescu, Cristina Udrea, Ansamblul Folcloric de Copii „Zavaidoc”, Ansamblul Folcloric „Doruri Argeșene”. La spectacolele de muzică tânără au concertat Tiberiu Hărăguș și Grupul Folk „P620”, Cezar Ion Mircea, Georgiana Costache, Ștefania Costache, Mara Ion Mircea, Ioana Alexandra Guțu, Andreea Dinuț, Ana Manole, Anemona Olteanu, Alexandra Voinicilă, Valentin Poienariu, Trupa rock „RANA”, compusă din Bogdan Tănăsescu, Andrei Bulf, Ovidiu Damian.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Complexul Expozițional Casa Cărții, expoziția de pictură sub genericul „Radiografie colorată”, de Adelia Bogdan. Originară din București, stabilită în comuna argeșeană Uda, autoarea a practicat până la pensionare, meseria de asistent medical. Pasionată de artă, a urmat cursurile Școlii Populare de Arte din Pitești și din Piatra Neamț și s-a remarcat printr-o serie de expoziții individuale și de grup în mai multe orașe din țară. La vernisajul celei mai recente expoziții de la Casa Cărții i-au fost alături președintele Fundației Literare Liviu Rebreanu, poeta Allora Albulescu, jurnalista, poeta și traducătoarea Dorina Mihai Moise, redactorul-șef al revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu, artistul plastic Constantin Samoilă, promotorul cultural Adina Perianu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, distinsele fiice Irina Forgo și Delia Budurca, elevi de la Școala Gimnazială Nicolae Simonide, alți consumatori de cultură. Prin noile sale lucrări, care redau, ori sugerează într-o manieră artistică părți ale corpului omenesc și organe umane, Adelia Bogdan face dovada că a fost un cadru sanitar bine pregătit, dotat cu talent artistic și o rară sensibilitate, este concluzia participanților la eveniment.

CARMEN ELENA SALUB

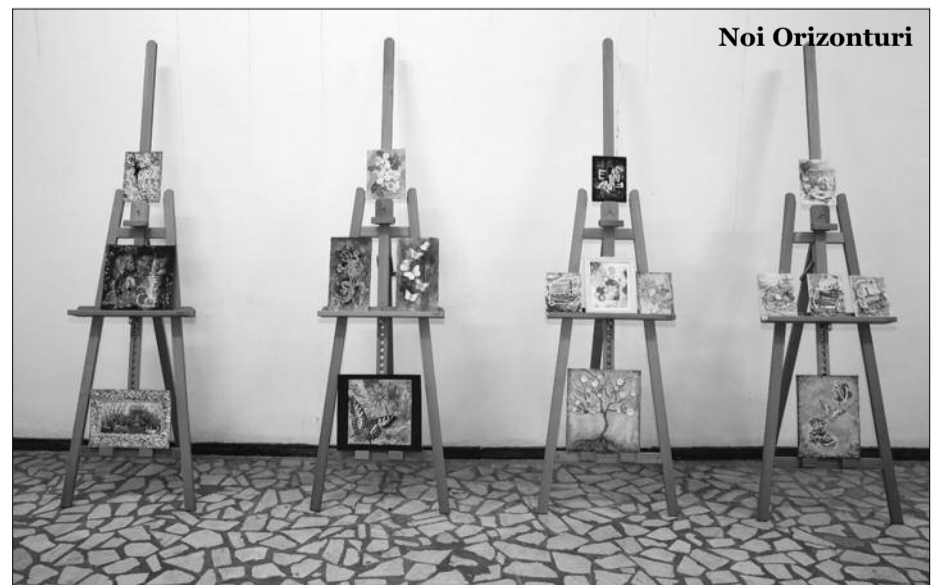
TOAMNA PITEȘTEANĂ

Mona Vâlceanu

Rolul Organizației Internaționale pentru Migrație în Integrarea Străinilor în România

Noi Orizonturi

actualitate

Poeme cu rază medie de acțiune...

(urmărire din p. 31)

Pești & inutile Fructe de mare

Din America tuturor posibilităților mi-am cumpărat o cărticică/ legată cu spirale metalice și cu rețete delicioase./ „Sea food and fish”. După 20 de ani/ am găsit-o intactă în bibliotecă./ În Valle Nera, apele au secăt/ Peștii se mai găsesc doar sub formă de/ patroni peste niște curve aduse la produs/ pe centura orașului. Mi-am adus aminte/ că fructele de mare și peștii americani/ m-au costat un dolar. Amicul meu, George Lies,/cel care a găsit Cheile Raiului (în volumul Mist on the Moon), mi-a zis c-am făcut o afacere bună.

A scrie și a evada

Unii confrăți scriu cu sentimentul că/ prin scrisul lor vor salva lumea./ Ca orice om cu simțul datoriei eu scriu./ cu sentimentul tâmpit și egoist, că/ m-aș putea salva măcar pe mine./ Dar vigilența mea muza, bătrână & obeză,/ dracu’ știe din ce pricini, nu mă lasă să evadez din propria-mi lesă...

Wake up, it's a dream!/ Trezește-te, e doar un vis!

“Când puterea dragostei va fi mai mare/ decât dragostea de putere/ Lumea va fi mai bună!”

Această cugetare am citit-o pe-un zid/ ascunsă discret după o vegetație abundentă./ Am urcat pe o scară ce făcea legătura dintre/ o alee pietonală, ce însoțea, alene, Potomac-ului/ și highway-ul ce ducea undeva-n Virginia./ La capătul scării, mă aștepta/ Mesajul nr. 2: “Deșteaptă-te, a fost un vis!”/ M-am conformat și-am aterizat, brusc, cu picioarele-n bine-nfipte în pământul de-acasă...

Mă simt liber. Cam 50 la sută

Mi-ai cumpărat, Erendira, de la polonezii din orașul nostru,/ un tricou galben, găsit la ofertă. Era/ la jumătate față de prețul inițial./ Pe piept avea brodat, cu litere/ mari și negre, un text mincinos:/ „Feel Free”. Nu știu de ce dracu’./ Doamne iartă-mă, dar când îl port și/ mă plimb, în week end,/ prin străzile din Valle Nera,/ mă simt liber/ doar pe jumătate...

Carpe diem

Într-un film italian ce semăna întâmplător cu viața de zi cu zi/ eroii au ajuns la concluzia că fiecare dintre ei/ are de gestionat, după cum îi va tăia capul, trei vieți:/ una publică, una privată și una secretă./ Despre viața de dincolo nimeni/ nu și-a făcut nici o iluzie./ Așa că, pe cea veșnică, n-au/ mai pus-o, deocamdată, la socoteală...

TOAMNA PITEȘTEANĂ

CEI TREI MAGNIFICI DIN CETATEA DE SCAUN

(urmărire din p. 24)

Festivalul Internațional “Noptile de Poezie de la Curtea de Argeș”, unul dintre cele cinci de acest fel din lume de la această dată, unde, în fiecare an, vin poeți de pretutindeni, din Moldova, Ucraina, Rusia, Spania, America, Japonia, Egipt, Franța, Italia, Țările Scandinave, din America Latină, din Africa, din toate continentele de pe toate meridianele, din toate limbile vorbite, cu simpozioane, lecturi cu public, în original și traduse în limbile de circulație internațională, culegeri de texte în două volume masive și în variante lingvistice, expoziții de artă plastică, concerte, vizite la monumente istorice și la locuri legendare. Toate acestea sub egida Academiei Orient – Occident, fondată de poetul Dumitru M. Ion, unul dintre marii scriitori ai epocii, tradus și publicat în limbi străine, el însuși traducător de renume. Asociat cu poeta Carolina Ilica, el, fiu al Argeșului, ea, venită din Ardeal, o întâlnire cum nu se putea alta mai favorabilă creației literare și propagării culturii naționale în străinătate. Fiu de preot, ucenic la o școală de meserii, elev la Liceul Teoretic din Corbeni, unde își publică și primele încercări lirice, student specializat în teatrologie, membru în conducerea Uniunii Scriitorilor, azi, retras acasă, în Cetatea de Scaun.

...Eram profesor la liceul din Corbeni. Aflăm în cancelarie că ne-a sosit un elev nou. Curioși, ca de obicei. Cine, de unde? Mă grăbesc să-l cunosc. Venea dintr-un sat de sub poalele orașului Curtea de Argeș. Fiu de preot. Asta nu da bine pentru el pe vremea aceea. Transferat de la o școală de meserii. Unde era pregătit să devină zidar, zugrav, tâmplar,

rotar, fierar, potcovar sau alt meseriaș. Băiatul a fugit. Se voia viitor intelectual. Și avea destule motive.

Brunet, puținel la trup, dar scânteia de energie. L-am reîntâlnit la Căminul literar. Obiceiul meu de a încropi așa ceva pentru elevii talentați prin toate școlile unde am fost dascăl.

Ne-a citit. Ne-a uluit. Era cu totul altceva. I-am purtat manuscrisele prin cancelarie, ca să le arăt la toți profesorii. Părerile erau unanime. Așa ceva nu se mai cunoscuse în liceul nostru. I-am tipărit primele încercări în publicația unde eram redactor. A fost debutul lui. Și a ținut minte. De multe ori, în multe împrejurări, cum a fost chiar la festivalurile internaționale „Noptile de Poezie de la Curtea de Argeș” ale Academiei Orient – Occident, la care participau poeți de pe toate meridianele, Dumitru M. Ion declara că n-ar fi cine este, poetul cu renume, dacă nu i-aș fi îndrumat eu primii pași. Neadevărat! El se născuse să fie un mare poet. Eu nu am fost decât un episod, o întâmplare la începutul drumului său. Băiatul murea de talent încă de pe atunci. Și nu întâmplător, iată-l, la peste o sută de cărți de autor și de traduceri. Norocul său a fost și poeta Carolina Ilica, soție fidelă și colaboratoare statornică. Împreună au scris, au tradus, au publicat și, ca o culme a fericirii, au împreună pe Lana, poeta născută în casa de poeți, azi statornicită prin țări străine.

Poet de elită, decenii de-a rândul, aflat și în conducerea Uniunii Scriitorilor, de câțiva ani retras într-o căsuță de la Curtea de Argeș, unde trăiește singur, ca un călugăr în chilie.

De curând, Dumitru M. Ion și-a serbat cele șapte decenii într-o adevărată agapă literară. Au participat la festivitate prieteni vechi,

colegi din școală, scriitori, gazetari, profesori, oameni de cultură. Și reprezentanți ai autorităților. De la Primăria orașului Curtea de Argeș, de la Centrul Cultural de acolo, de la Muzeul local, de la Arhiepiscopie, de la Direcția Județeană de Cultură, din alte instituții. Recital de poezie. Muzică populară. Muzică clasică. Simpozion. Medalioane. Licori superioare, mâncăruri alese, Totul la înălțime, așa cum merita scriitorul.

Și au trecut zilele. Puține. Deocamdată. Dar vor mai trece multe. Multe și nemărunte. Singur scriitorul celebru ca un călugăr în chilie lui. Cu sănătatea zdruncinată. Uitat de mulți confrăți din generațiile care au venit după el. O pensie

la limita inferioară. Nu-i ajunge nici pentru medicamente. Uniunea Scriitorilor a cam uitat de el. Un dinozaur în această lume. Nu a făcut și nu face politică. Nu este înscris în nici un partid. Nu susține în scris nicio inițiativă politică. Și asta îl cam costă. Vedeți că nu se poate trăi din celebritate?

Aureolat de fama câștigată de-a lungul anilor, scriitorul cu renume internațional luptă cu destinul. Și scrie. Și publică. Și mai are prieteni. În țară și peste hotare. Mușcă din el singurătatea. Dar se vindecă prin metafore. Și prin speranță. Și nu cedează.

Calinic Argeșeanul, Gheorghe Păun, Dumitru M. Ion. Cei trei titani de la Curtea de Argeș, cu toții în zilele noastre. Nu știu dacă se cunosc între ei în profunzime. Dacă se prețuiesc cât se cuvine. Dacă se admiră. Dacă și colaborează. Dacă nu cumva a intrat dihononia și între ei.

Oricum, nu formează un triumvirat, dar ei fac istoria culturală a orașului la această dată!

Nota redacției:
O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că **Argeș nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.**

**Număr
ilustrat cu imagini
Din volumul
Arta populară
din Munții Apuseni,
autor –
NICOLAE DUNĂRE,
Ed. Meridiane, 1981.**

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.

IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2017, costul abonamentului fiind de 42 lei/an.

Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel./fax: 0248/219976.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC,
Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN**
(augustindoman@yahoo.com,
http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU,**
MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU
Tehnoredactor: **SIMONA FUSARU**

Redacția:
Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
tel./fax: 0248/219976
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA

ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

actualitate